

Mari Männistö

Kasvatuskumppanuus päivähoitossa

Kasvatuskumppanuuden toteutuminen Limingan kunnan päivähoitossa vanhempien näkökulmasta

Opinnäytetyö

Kevät 2011

Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Koulutusohjelma: Sosiaalialan koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Sosionomi (AMK)

Tekijä: Mari Männistö

Työn nimi: Kasvatuskumppanuus päivähoitossa: Kasvatuskumppanuuden toteutuminen Limingan kunnan päivähoitossa vanhempien näkökulmasta

Ohjaaja: Anu Aalto

Vuosi: 2011

Sivumäärä: 91

Liitteiden lukumäärä: 5

Tämä opinnäytetyö on toteutettu laadullisena tutkimuksena, jonka tarkoituksena oli selvittää toteutuuko kasvatuskumppanuus Limingan kunnan päivähoitossa vanhempien näkökulmasta katsottuna. Tutkimuksessa haettiin vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin: Mitä vanhemmat kokevat päivähoiton ja vanhempien väliseen yhteistyöhön kuuluvan? Kuinka kasvatuskumppanuuden periaatteet toteutuvat Limingan kunnan päivähoitossa? Kuinka päivähoito tukee vanhempia ja perhettä kumppanuuden rakentumisen eri vaiheissa? Miten kehittää vanhempien ja päivähoiton välistä kasvatuskumppanuutta?

Tutkimusaineisto kerättiin teemahaastattelumenetelmällä. Haastatteluihin osallistui yhteensä 11 perhettä neljästä Limingan kunnan päiväkodista sekä koko perhepäivähoitosta. Tutkimustulokset kertovat, että vanhemmat ovat pääosin tyytyväisiä kasvatuskumppanuuden toteutumiseen Limingan kunnan päivähoitossa. Vanhemmat kokevat tulevansa kuulluksi sekä heidän ja päivähoiton välillä vallitsee luottamussuhde. Tutkimuksessa nousee esille, että keskeistä kasvatuskumppanuuden toteutumiselle on pysyvät hoitajat ja hoitopaikka sekä kiireetön ilmapiiri lapsen hoitopaikassa. Eniten tyytymättömyyttä aiheuttaa vanhempien tietoisuus lapsensa hoitopäivien kulusta sekä hoitajien vaihtuvuus. Päivittäisiin kohtaamisiin ja niissä tapahtuvaan yhteisten tarinoiden jakamiseen kaivataan enemmän aikaa ja panostusta. Vanhemmat pitävät yhteisiä tapahtumia ja juhlia kasvatuskumppanuutta syventävänä tekijänä, jotka luovat yhteenkuuluvuuden tunnetta. Kehittämisehdotuksena vanhemmat kertoivat, että tiedon kulkua voitaisiin parantaa reissuvihkon avulla sekä luomalla Internetiin sähköisen ympäristön, jossa molemmat osapuolet voisivat omilla tunnuksilla seurata päivähoitoon ja lapseen liittyviä ajankohtaisia asioita. Vanhempien kokemuksen mukaan päivähoiton ja vanhempien välisellä yhteistyöllä on todella suuri merkitys.

Avainsanat: päivähoito, vanhemmuus, kasvatuskumppanuus, yhteistyö

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health care and Social Work

Degree programme: Degree programme on social work

Specialisation: Bachelor of Social Services

Author/s: Männistö Mari

Title of thesis: Education partnership in day care as experienced by parents

Supervisor(s): Aalto Anu

Year: 2011 Number of pages: 91 Number of appendices: 5

The purpose of the present work is to clarify the educational co-operation between day care and the home as seen from the parents view. The study was carried out in Liminka municipality.

The study sought answers to the following research questions: What do parents think is included in co-operation between day care and parents? How are the principles of educational partnership realized in day care in the municipality of Liminka? How does day care support parents and families at different stages of construction of the partnership? How to develop the Educational partnership between parents and day care?

The material was collected by theme interviews. Eleven families gave interviews. The results indicate that parents are mostly satisfied with day care. Parents feel that they have been taken seriously and there is trustful partnership between them and day care. The main thing which came out in this research was a need for permanent educators and the day care place but also leisurely atmosphere. Parents were dissatisfied with awareness of how their child's day has been like in day care and turnover between educators. They hope to find more time and input into daily meetings and sharing common things because it creates the feeling of cohesion.

Parents report that one good development proposal to improve communication could be notebook but also by creating electrical environment to Internet, where both parents and day care could sign in with own ID's to follow all topical things about the child. Parents' experience of day care and cooperation between the parents is really important.

Keywords: day care, parenthood, professional partnership, co-operation

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ	4
1 JOHDANTO	6
2 PÄIVÄHOITO SUOMESSA	8
2.1 Päivähoidon määritelmä	8
2.2 Päivähoito vanhemmuuden tukena	9
3 VARHAISKASVATUS OSANA PÄIVÄHOITOA.....	12
3.1 Varhaiskasvatuksen määritelmä.....	12
3.2 Kasvatusvastuun jakautuminen vanhempien ja päivähoidon kesken	13
3.3 Sosionomi (AMK) varhaiskasvattajana	15
3.4 Varhaiskasvatus Limingassa	17
3.4.1 Varhaiskasvatuksen arvot Limingan kunnan päivähoidossa	17
3.4.2 Kasvatuskumppanuus osana varhaiskasvatuksen tavoitteita	18
4 KASVATUSKUMPPANUUS.....	20
4.1 Kodin ja päivähoidon yhteistyöstä kasvatuskumppanuuteen.....	20
4.2 Kasvatuskumppanuuden määritelmä	21
4.3 Kasvatuskumppanuuden periaatteet	23
4.3.1 Kuuleminen.....	23
4.3.2 Kunnioitus	24
4.3.3 Luottamus	24
4.3.4 Dialogi.....	25
4.4 Kumppanuusmalli	26
4.5 Kasvatuskumppanuuden rakenne	28
4.5.1 Tutustuminen ja aloituskeskustelu	28
4.5.2 Päivähoidon aloitus.....	30
4.5.3 Kasvatuskeskustelut	31
4.5.4 Päivittäiset kohtaamiset	33
4.5.5 Lapsen erityisen tuen tilanteet	34
4.6 Kasvatuskumppanuutta kehittämässä	35

5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TOTEUTUS.....	39
5.1 Tutkimustehtävä	39
5.2 Tutkimusmenetelmä	40
5.3 Tutkimuksen toteutus ja kohderyhmä	42
5.4 Tutkimuksen toteutus käytännössä	42
5.5 Tutkimusaineiston käsittely.....	44
5.6 Tutkimuksen laatu, luotettavuus ja eettisyys	45
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET	48
6.1 Yhteistyö päivähoidon henkilöstön kanssa	48
6.2 Jaettu kasvatustehtävä.....	52
6.3 Päivähoidon aloitus	55
6.4 Päivähoidon ja vanhempien yhteiset tavoitteet.....	57
6.5 Joustavuus	59
6.6 Kommunikaatio ja kuuleminen.....	62
6.7 Rehellisyys, luottamus ja kunnioitus.....	68
6.8 Kasvatuskumppanuuden toteutumisen taulukko	74
7 YHTEENVETO	75
7.1 Jatkuva ja avoin vuorovaikutus yhteistyön perustana.....	75
7.2 Kasvatuskumppanuus rakentuu päivittäisissä kohtaamisissa ja varhaiskasvatuskeskusteluissa	77
7.3 Kasvatuskumppanuuden tärkeimpinä periaatteina luottamus, tasavertaisuus ja avoin vuorovaikutus.....	81
7.4 Kehittämisehdotukset	84
8 POHDINTA.....	85
LÄHTEET	88
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aiheena on kasvatuskumppanuuden toteutuminen Limingan kunnan päivähoitossa vanhempien näkökulmasta katsottuna. Päivähoitossa tapahtuvasta vanhempien ja päivähoiton välisestä suhteesta on puhuttu aikaisemmin tutkimisena ja yhteistyönä, mutta nykyään siitä puhutaan käsitteellä kasvatuskumppanuus. Kasvatuskumppanuudessa pyritään tasavertaiseen vuorovaikutukseen vanhemman ja päivähoiton välillä niin, että he yhteistyössä voisivat tukea lapsen kasvua ja kehitystä parhaalla mahdollisella tavalla. Kasvatuskumppanuus on käsitteenä tuttu ainakin varhaiskasvatuksen ammattilaisille, mutta sen täysivaltainen hyödyntäminen jokapäiväisessä arjessa vaatii vielä työstämistä. Jotta kasvatuskumppanuus saataisiin vakiintuneeksi osaksi varhaiskasvatusta, on tärkeää tutkia myös vanhempien näkökulmasta, kuinka se toteutuu osana jokapäiväistä varhaiskasvatusta.

Kasvatuskumppanuus hakee paikkaansa myös Limingan kunnan päivähoitossa. Keskustellessani Limingan kunnan vs. päivähoiton johtajan kanssa, hän totesi, että heillä päivähoitossa korostetaan kasvatuskumppanuuden merkitystä, jonka vuoksi kasvatuskumppanuuden toteutumisen tutkiminen vanhempien näkökulmasta katsottuna voisi olla hyödyllistä ja mielenkiintoista. Opinnäytetyön aihe on tärkeä myös sen vuoksi, että varhaiskasvattajana toimivan sosionomin (AMK) yhtenä osaamisalueena on erityisesti perheen kanssa tapahtuva kasvatustyö, jonka vuoksi on mielenkiintoista tutkia vanhempien näkökulmasta, mitä he odottavat varhaiskasvatuksen ammattilaisilta ajatellen yhteistyötä ja kasvatuskumppanuuden toteutumista päivähoitossa.

Tutkimuksen tarkoituksiksi muodostui selvittää toteutuuko tämä paljon puhuttu kasvatuskumppanuus Limingan kunnan päivähoitossa. Vastauksia haettiin seuraaviin tutkimuskysymyksiin: Mitä vanhemmat kokevat päivähoiton ja vanhempien väliseen yhteistyöhön kuuluvan? Kuinka vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden periaatteiden toteutumisen Limingan kunnan päivähoitossa? Kuinka päivähoito on vanhempien näkökulmasta tukenut vanhempia ja perhettä kumppanu-

den rakentumisen eri vaiheissa? Sekä miten vanhempien ja päivähoidon välistä kasvatuskumppanuutta voisi vanhempien mielestä kehittää?

Opinnäytetyön toisessa luvussa lähden käsittelemään Suomessa tapahtuvaa päivähoitoa, jonka tavoitteisiin kuuluu tukea lasten vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Kolmannessa luvussa käyn läpi varhaiskasvatuksen määritelmää sekä mitä jaettu kasvatusvastuu tarkoittaa kasvattajien ja vanhempien välillä. Kolmas luku käsittelee myös sosionomin (AMK) asemaa varhaiskasvatuksessa sekä mitä varhaiskasvatus tarkoittaa Limingan kunnan päivähoidossa. Neljännessä luvussa avaatan kasvatuskumppanuuden käsitettä. Selvitän kasvatuskumppanuuden rakentumisen eri vaiheita sekä niitä piirteitä, jotka luovat mahdollisuuden kasvatuskumppanuuden toteutumiselle. Neljännen luvun lopussa nostan myös esille minkälaisia tutkimustuloksia aikaisemmat kasvatuskumppanuutta koskevat tutkimukset ja hankkeet ovat saaneet sekä mitä haasteita kasvatuskumppanuuden toteutumisella ajatellaan vielä olevan. Tämän teoriaosuuden tarkoituksena on tukea tutkimustulososiota, joka rakentuu samojen kasvatuskumppanuuteen liittyvien teemojen ympärille.

Teoriaosuuden jälkeen esittelen tutkimuksen tarkoituksen ja sen toteuttamisen eri vaiheet. Aluksi esittelen tutkimustehtävän sekä tutkimuksessa käytetyn tutkimus- ja aineistonkeruumenetelmän. Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jossa tutkimusaineisto kerättiin teemahaastattelumenetelmällä. Haastatteluihin osallistui yhteensä 11 vapaaehtoista vanhempaa neljästä Limingan kunnan päiväkodista sekä perhepäivähoidosta. Haastattelut toteutettiin vuonna 2010 touko- ja marraskuun välisenä aikana. Teemahaastattelua tukevan haastattelurungon (LII-TE 4) laadin teoriaosuudessa esitettyjen kasvatuskumppanuuden periaatteiden ja kumppanuusmallin pohjalta. Tutkimusaineisto analysoitiin sisällönanalyysimenetelmällä. Tämän jälkeen esitän tutkimuksessa saadut tulokset ja tutkimuksen lopussa yhteenveto-osioon on koottu keskeisimmät tutkimustulokset vastaamaan tutkimustehtävässä esitettyihin tutkimuskysymyksiin. Pohdinnassa käyn läpi koko opinnäytetyöprosessin onnistumista ja luotettavuutta. Pohdin myös mahdollisia jatkotutkimuksen aiheita ja tutkimuksen teon merkitystä omalle ammatilliselle kasvulleni.

2 PÄIVÄHOITO SUOMESSA

2.1 Päivähoidon määritelmä

Opinnäytetyön aiheena oleva kasvatuskumppanuus on päivähoidon piirissä tapahtuvaa lapsen ja perheen kanssa tehtävää yhteistyötä. Suomessa kaupungeilla ja kunnilla on suurin vastuu päivähoidon järjestämisestä ja toteutuksesta. Kaikille kansalaisille on määritelty subjektiivinen päivähoito-oikeus, joka tarkoittaa, että vanhemmilla on lain mukaan oikeus saada hoitopaikka alle kouluikäiselle lapselleen siinä määrin, kuin he sitä tarvitsevat. Kuntien on siis järjestettävä lasten päivähoitopalveluja siinä laajuudessa ja sellaisina toimintamuotoina, kuin kunnassa esiintyvä tarve vaatii. Kunnan tehtävänä on järjestää päivähoitoa myös yö-, ilta- ja viikonloppuhoitona, jos vanhempien työ tai opiskelu sijoittuu normaalin hoitoajan ulkopuolelle. Päivähoito-oikeuden tarkoituksena on varmistaa, että vanhemmat saavat tukea kasvatustehtävässään ja voivat edistää lapsensa persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Suomessa kunnallista päivähoitoa ohjaa ja valvoo aluehallintoviraston peruspalvelut, oikeusturva ja luvat-vastuualue. (Lasten päivähoito ja kotihoidontuki 2009, [viitattu 15.9.2010].)

Lasten päivähoito on yhteiskunnan tarjoamaa varhaiskasvatuspalvelua, jossa yhdistyvät vanhemman oikeus saada lapselleen hoitopaikka sekä lapsen oikeus saada varhaiskasvatusta. Päivähoitoa voidaan tarjota päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muunlaisena päivähoitotoimintana. (Päivähoito 2006, [viitattu 10.6.2010].) Tarkastelen varhaiskasvatuksen määritelmää tarkemmin seuraavassa luvussa.

Tässä opinnäytetyössä keskitytään tutkimaan kasvatuskumppanuuden toteutumista Limingan kunnan tarjoamassa päiväkotij- ja perhepäivähoidossa. Silloin kun päivähoito järjestetään päiväkotihoidona, niin sitä varten on olemassa tietty rakennus, jossa on mahdollista toteuttaa tavoitteellista varhaiskasvatusta. Perhepäivähoito taas on hoitajan omassa kodissa järjestettyä päivähoitoa. Perhepäivähoidolla on silti olemassa muitakin muotoja, kuten lapsen omassa kodissa järjestetty hoito tai ryhmäperhepäiväkodissa toteutettu varhaiskasvatustoiminta. Nämä kaksi viimei-

seksi mainitsemaani perhepäivähoidon muotoa eivät kuitenkaan ole keskeisiä tässä tutkimuksessa. (Päivähoito 2006, [viitattu 10.6.2010].) Alasuutarin (2003, 68) mukaan Suomessa perhepäivähoito on rinnastettu tasavertaiseksi julkisen päivähoiton muodoksi päiväkotien rinnalle päivähoitolain asettamisen myötä vuonna 1973.

Päivähoitoa säädellään tietyin lain, asetuksia, linjauksin ja suunnitelmin, jotka on myös hyvä ottaa esille yleisellä tasolla. Tärkein lasten päivähoitoa ohjaava laki on Laki lasten päivähoidosta ja Asetus lasten päivähoidosta. Päivähoitolaissa määritellään päivähoiton toimintamuodot, keille palvelu on tarkoitettu sekä päivähoiton tavoitteet. (L 19.1.1973/36, [viitattu 31.1.2011]). Muita tärkeitä varhaiskasvatusta ja esiopetusta ohjaavia lakeja ovat Perusopetuslaki, Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista, Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä, Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sekä Sosiaalihuoltolaki. (Varhaiskasvatuksen keskeinen lainsäädäntö 2011, [viitattu 31.1.2011].)

Päivähoitoa määräävien lakien lisäksi varhaiskasvatusta säätelevät myös tietyt asiakirjat ja suunnitelmat. Varhaiskasvatusta säädellään varhaiskasvatussuunnitelman perusteilla (2005), jolla ohjataan valtakunnallisesti varhaiskasvatuksen sisältöä, laatua ja kuntien omien varhaiskasvatussuunnitelmien laatimista. Valtioneuvoston periaatepäätös valtakunnallisista linjauksista sisältää yhteiskunnan järjestämisen ja valvoman varhaiskasvatuksen keskeisimmät periaatteet ja kehityspisteet. Esiopetusta puolestaan ohjaa Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2000. (Varhaiskasvatusta linjaavat asiakirjat ja suunnitelmat 2011, [viitattu 31.1.2011].)

2.2 Päivähoito vanhemmuuden tukena

Päivähoidon tehtävänä on tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Päivähoitossa työskentelevien kasvattajien ja vanhemmuuden asema päivähoitossa on tärkeää ymmärtää, kun lähdemme tutkimaan vanhempien näkökulmasta kasvatuskumppanuuden toteutumista ja sitä mitä he odottavat päivähoiton kanssa teh-

tävältä yhteistyöltä. Jo laki lasten päivähoidosta määrittää päivähoidon tavoitteeksi tukea päivähoidon asiakkaana olevan lapsen vanhempia heidän kasvatustehtävässään sekä yhdessä heidän kanssaan on edistettävä lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. (L 19.1.1973/36, [viitattu 31.1.2011]).

Hujala, Puroila, Parrila ja Nivala (2007, 115) näkevät, että tänä päivänä tarve vanhempien tukemiseen nousee, perheiden ja sukujen pienenemisen ja kyläyhteisöjen hajoamisen kautta. Tällöin yhteiskunnallisten tukijärjestelmien, kuten päivähoiton asema korostuu vanhempien kasvatustehtävän tukemisessa. Perheen ja vanhemmuuden tukeminen nähdään pääosin muodostuvan päivähoitossa työskentelevien kasvattajien tehtäväksi (Hujala ym. 2007, 115). Rautio (2005, 25 -26) kuitenkin ajattelee, että tänä päivänä kotikasvatuksen tukeminen on vaihtunut yhteistyöksi vanhempien kanssa, jolloin vanhempia ei siis nähdä enää tuettavana kohteena. Varhaiskasvatuksen kunnallisissa laatutavoitteissa lasten vanhempia kutsutaan asiakkaiksi, joiden tulee saada asiantuntevaa palvelua.

Myös Alasuutari (2003, 14–15) on tutkinut väitöskirjassaan vanhempien näkökulmaa silloin, kun he tekevät yhteistyötä eri kasvatustieteiden kanssa. Hän käsittelee tutkimuksessaan muun muassa päivähoiton ja vanhempien välistä suhdetta, mikä on aiheena myös minunkin opinnäytetyössäni. Alasuutarin (2003, 68 - 69) mukaan nyky-yhteiskunnassa päivähoitopalvelut ovat tärkeä osa lapsiperheiden arkielämää. Vanhemmiksi tullaan tänä päivänä aikakauteen, jossa päivähoitojärjestelmä on tärkeässä asemassa kaikille lapsiperheille tarkoitetussa yhteiskunnallisessa tukijärjestelmässä. Lähes kaikki lapset käyvät päivähoitoa jossain muodossa, ennen kuin he ovat kouluikäisiä.

Päivähoiton tehtäväksi vanhemmuuden tukemisessa Alasuutari (2003, 70, 73, 76 - 79, 87) kirjaa, että vanhempien mukaan erityisesti päiväkodissa lapsi oppii kanssakäymistä muiden lasten kanssa. Päiväkodeissa lapsen sosiaalisuus kehittyy ja sääntöjen noudattaminen harjaantuu. Vanhempi saa päivähoitolta apua sääntöjen opettamiseen ja auktoriteettikysymyksiin, jolloin päivähoito voi arvioida lapsen toimintaa ja sitä kautta tukea vanhempaa ja hänen toimijuuttaan vanhempana. Vanhemmat pitävät päivähoiton tukea tärkeänä myös virikkeiden luomisessa. Lapsen kehitykselle pidetään tärkeänä, että hänelle järjestetään toimintaa, joka on ainakin

osittain aikuisen ohjaamaa ja kasvatustavoitteisiin perustuvaa. Kodin ulkopuolinen ohjattu kasvatustoiminta on tärkeää lapsen kehitykselle. Päivähoito tukee vanhempia myös lapsen yksilöllisyyden huomioimisessa, vaikka se jakaa paljon myös ristiriitaisia käsityksiä vanhempien keskuudessa. Päivähoidon tarjoama virikkeellisyys ja asiantuntijuus nähdään siis vanhemmuutta täydentävänä tekijänä.

3 VARHAISKASVATUS OSANA PÄIVÄHOITOA

3.1 Varhaiskasvatuksen määritelmä

Varhaiskasvatus on päivähoidon piirissä tapahtuvaa tavoitteellista toimintaa lasten kanssa. Lähes joka puolella päivähoidon piirissä puhutaankin jo päivähoidosta varhaiskasvatuspalveluina. Varhaiskasvatusta ja varhaiskasvatustoimintaa ohjaavat erityisesti Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005, 11) varhaiskasvatus määritellään siten, että se on kasvatuksellista vuorovaikutusta pienten lasten erilaisissa elämänpiireissä. Varhaiskasvatus koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta ja sen tavoitteena on edistää lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Se on suunnitelmallista ja tavoitteellista vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa, jossa keskeisin merkitys on lapsen omaehtoisella leikillä. Lähtökohtana varhaiskasvatukseen on kasvatustieteellinen, laaja-alainen ja monitieteiseen tietoon perustuva tieto sekä pedagogisten menetelmien hallintaan perustuva kokonaisvaltainen näkemys lasten kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11.) Suomalaisessa varhaiskasvatuksessa yhdistyy kaksi päivähoidon yhteiskunnallista tehtävää, jotka ovat varhaiskasvatuksen pedagogiikka ja perheille tarjottu sosiaalipalvelu (Rautio 2005, 25, Hujalan 1996, 489 mukaan). Lisäksi Rautio (2005, 27) nostaa esille, että Luukkaisen (2003, 16) mukaan varhaiskasvatuksen tärkein tehtävä on luoda pohjaa koko elinikäiselle oppimiselle, jolloin kaikille lapsille on turvattava tasavertaiset kehittymismahdollisuudet. Tällöin päämääränä on, että lasten perusvalmiudet ja – taidot kehittyvät sekä heidän kasvattaminen osallisuuteen ja vastuuseen.

Yhteiskunta tukee, valvoo ja järjestää varhaiskasvatuspalveluja ja -toimintaa. Tärkeää varhaiskasvatuksen kannalta on tällöin ammattitaitoinen henkilöstö sekä koko kasvatusyhteisön vahva ammatillinen osaaminen ja tietoisuus. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11.) Varhaiskasvatustyössä asiakkaana ovat sekä lapsi että hänen perheensä. Lapsen eduksi muodostuu mahdollisuus kasvaa ja oppia ympäristössä, jossa vanhemmilla on selkeä käsitys kasvatustehtävästään ja

päivähoidon työntekijät tukevat heitä yhteistyössä tässä kasvatuksessa. (Järvinen, Laine & Hellman- Suominen 2009, 118.) Tarvitaan siis sekä vanhempien että päivähoidon työntekijöiden kiinteää yhteistyötä eli kasvatuskumppanuutta, jotta perheiden ja kasvattajien yhteinen kasvatustehtävä muodostaisi lapsen kannalta mielekkään kokonaisuuden (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11).

Hapon (2008, 101) mukaan varhaiskasvatusta voidaan määritellä sekä tieteen että toiminnankin näkökulmasta. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan varhaislapsuusiän käytännön kasvatustoimintaa eli pedagogiikkaa, mutta se on myös tieteenala, jossa tutkitaan lapsen kasvua, kehitystä ja koko varhaislapsuutta. Happon (2008, 101 – 102) nostaa myös esille, että varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005) kasvattajien tehtäväksi määritellään, että heidän tulee huolehtia kolmesta kasvatuspäämäärästä, jotka ovat henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistäminen, toiset huomioon ottavien toimintatapojen sekä käyttäytymismuotojen vahvistaminen ja itsenäisyyden lisääminen. Tässä opinnäytetyössä puhun kasvattajista varhaiskasvatuksen ammattilaisina sekä päivähoidon henkilöstönä.

3.2 Kasvatusvastuun jakautuminen vanhempien ja päivähoidon kesken

Karilan (2003, 58) mukaan suomalaisessa yhteiskunnassa nyt 2000-luvulla kasvatustehtävä on jakautunut kotien sekä päivähoidon ja muiden julkisten kasvatustituutioiden kesken. Myös Jämsä (2008, 208) kirjoittaa, että 2000-luvulla painopisteeksi varhaiskasvatuksessa on noussut vanhempien osallisuus ja varhaiskasvatuksen rooli perheiden tukemisessa. Käsittelin ensimmäisessä luvussa päivähoidon tehtävänä olevaa vanhemmuuden tukemista, mutta nyt otan lähempään tarkasteluun kasvatusvastuun jakautumisen varhaiskasvattajien ja vanhempien kesken. Karila (2003, 58) kirjoittaa, että kasvatusvastuun jakautuminen kotien ja julkisten instituutioiden kesken on aiheuttanut välillä huolestunuttakin keskustelua, mutta jaettu kasvatustehtävä alkaa löytää jo paikkansa vanhempien keskuudessa. Vanhemmat näyttävät suurelta osin olevan valmiita kumppanuuteen varhaiskasvatuksen ammattilaisten kanssa.

Eriyisesti juuri kasvatuskumppanuudella pyritään tukemaan kodin ja päivähoiton jaettua kasvatustehtävää. Perheillä on oikeus päivähoiton käyttämiseen, heidän omien tarpeidensa mukaisesti. Tällöin päivähoiton henkilöstö osallistuu vanhempien rinnalla heidän lapsensa päivittäiseen hoitoon ja kasvatukseen. Vanhemmilla on mahdollisuus jakaa omaa kasvatustuutaan päivähoiton kanssa, joka luo myös tilan ja tarpeen henkilöstön ja vanhempien väliselle kasvatuskumppanuudelle. (Kaskela & Kekkonen 2006, 20.)

Jämsä ja Karvinen (2008, 182) osallistuvat myös keskusteluun kasvatustuun jakautumisesta kirjoittaessaan kasvatuskumppanuudesta ja lapsen perheidentiteetistä. Heidän mukaan nykypäivän palveluissa huomio kohdistuu koko ajan enemmän lapsen koko elämänpiiriin eli myös perheeseen ja vanhempiin. Sosiaali- ja terveyspalveluissa kokonaisvaltaisen terveyden ja hyvinvoinnin näkökulma painottuu tällöin vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön, jolloin kasvatusalalla siitä puhutaan kasvatustuun jakautumisena. Jämsän ja Karvisen (2008, 183) mukaan vanhemmille on yleensä tärkeää, että he voivat luottaa kasvatustuun henkilökuntaan. Kaskela ja Kekkonen (2006, 20 -21) kirjoittavat, että jaetussa kasvatustehtävässä vanhemmat jakavat omia tietoja, taitoja ja näkemyksiään sekä osaa mistään ja ymmärrystään lapsen parhaasta ja samoin tekee myös päivähoiton henkilöstö. Nämä asiat jaetaan yhteisesti puhuen, neuvotellen ja yhdessä sopien. Vanhemmilla on ensisijainen vastuu omasta lapsestaan ja hänen kasvatuksesta, jolloin lähtökohtana jaetulle kasvatustehtävälle onkin, että vanhemmat ovat vastuussa lapsestaan kotona ja heidän perhepiirissä tapahtuvasta hoidosta ja kasvatuksesta. Päivähoiton henkilöstö on taas vastuussa siitä ajasta, jonka lapsi viettää päivähoitossa. Jämsä (2008, 208) korostaa myös, että varhaiskasvatuksen ammattilaisten on pystyttävä kohtaamaan kaikkien lasten perheet niiden kaikessa moninaisuudessaan. Tällöin kaikkien vanhempien kanssa on pystyttävä luomaan toimiva yhteistyösuhde.

3.3 Sosionomi (AMK) varhaiskasvattajana

Sosionomeja (AMK) työskentelee paljon varhaiskasvatuksen piirissä ja heidän osaamisalueeseen kuuluu vahvasti muun muassa perheiden kanssa tehtävä asiakastyö. Koska tässä opinnäytetyössä tutkin tulevana sosionomina (AMK) päivähoiton asiakkaana olevien perheiden kanssa toteutuvaa kasvatuskumppanuutta, koen tärkeäksi käydä läpi, mitä sosionomin (AMK) osaaminen on varhaiskasvattajana.

Päivähoidossa toteutettava varhaiskasvatus on Hapon (2008, 99) mukaan moniammatillista tiimityötä. Varhaiskasvatuksen toiminta ympäristössä sosiaalinen ja pedagoginen tehtävä integroituvat yhteen ja jokainen ammattiryhmä tuo siihen omaa osaamistaan ja asiantuntemustaan. Seinäjoen ammattikorkeakoulussa sosiaalialan koulutusohjelma on laaja-alainen, mutta suunnatessaan opintoja riittävästi varhaiskasvatukseen, voi sosionomi (AMK) saada lastentarhanopettajan pätevyuden. Happon (2008, 99) kirjoittaakin, että sosionomin (AMK) halutessaan lastentarhanopettajan pätevyuden, tutkintoon vaaditaan sisältyvän 60 opintopistettä varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan liittyen, jolloin varhaiskasvatusosaaminen vastaa yleislinjauksiltaan lastentarhanopettajille määritettyjä kompetensseja. Sosionomeilla (AMK) ei kuitenkaan lastentarhanopettajan pätevyuden lisäksi ole vuoden 2003 jälkeen ollut mahdollisuutta pätevoityä esiopettajaksi.

Happon (2008, 104) käy tekstissään läpi sosionomin (AMK) kompetensseja varhaiskasvatustyössä Tastin (2005) jäsentelyiden mukaan. Ensinnäkin sosionomin (AMK) erityisosaaminen perustuu ekologiseen ja ekokulttuuriseen teoriaan, sosio-konstruktionistiseen ja konstruktiviseen oppimiskäsitykseen sekä sosiaalipedagogiseen ja sosiokulttuuriseen näkökulmaan. Perustaitoina sosionomilla (AMK) on tieto sekä lapsen kasvun ja kehittymisen tekijöistä, että varhaiskasvatuksen tavoitteista, menetelmistä ja sisältöalueista. Erityisesti hänen osaamisessaan painottuvat aikuisten, vanhempien ja perheiden kohtaamisen, ohjaamisen ja tukemisen taidot, joiden lisäksi myös perhetyön, lastensuojelun ja erityiskasvatuksen taidot korostuvat. Sosionomin (AMK) osaamisalueeseen kuuluu myös sosiaalipalvelujärjestelmän tuntemus ja palveluohjauksen osaaminen. Erityisesti lasta ja perheitä tukevan palvelujärjestelmän tunteminen on tärkeää varhaiskasvatuksen toimin-

taympäristössä. Vahvuutena sosionomeilla (AMK) nähdään myös tiimi- ja verkostotyön osaaminen sekä moniammatillinen työskentely.

Happo (2008, 105 – 106) vertailee myös lastentarhanopettajien ja sosionomien (AMK) osaamista varhaiskasvatuksessa. Lastentarhanopettajien varhaiskasvatus- ja erityisosaaminen koostuu pedagogisesta osaamisesta, kasvatusosaamisesta, hoito-, hoiva- ja huolenpito-osaamisesta, opetussuunnitelma osaamisesta, lapsen kehityksen ja oppimisen tuntemuksesta, sosiaalipedagogisesta – sekä tutkimus- ja kehittämisosaamisesta. Sosionomilla vastaava osaaminen muodostuu sosiaalipedagogisesta osaamisesta, kasvun tukemisesta ja ohjauksesta, ohjauksesta ja tukemisesta kasvun ja kehityksen eri vaiheissa ja eri elämäntilanteissa, varhaiskasvatuksen tavoitteiden, menetelmien ja sisältöalueiden tuntemuksesta, lapsen kasvun ja kehityksen tuntemuksesta sekä reflektiivisestä kehittämis- ja johtamisosaamisesta. Varhaiskasvatusosaamisen eroksi lastentarhanopettajien ja sosionomien (AMK) osaamisessa on, että lastentarhan opettajilla osaaminen on kiinteämmin lapsen kanssa tapahtuvassa kasvatustyössä, kun taas sosionomeilla (AMK) osaaminen korostuu perheen kanssa tapahtuvassa kasvatustyössä sekä moniammatillisen yhteistyön osaamisessa.

Sosionomien (AMK) varhaiskasvatusosaamista ei kuitenkaan automaattisesti pidetä tarpeeksi pätevänä päivähoiton piirissä. Lastentarhanopettajaliiton kanta on, ettei sosiaali- ja terveysalan koulutukset takaa riittävää päiväkodeissa tarvittavaa pedagogista osaamista. Erityisen huolissaan liitto on pedagogisesta osaamisesta päivähoitossa, jos ryhmässä ainoa lastentarhanopettajan paikka täytetään ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneella sosionomilla (AMK). (Happo 2008, 108, Lastentarhanopettaja – varhaiskasvatuksen asiantuntija ja ammattilainen 2005 mukaan.) Kuitenkin Hapon (2008, 108) mukaan sosiaalialan korkeakoulutuksen suunta (2007, 56) on taas huolissaan siitä, että jos sosionomeja (AMK) ei palkata päivähoitoon, päivähoitossa tarvittava sosiaalialan, sosiaalipedagoginen sekä moniammatillinen osaaminen heikkenee. Päivähoiton rikkautena olisivat siis monenlaiset työntekijät, jotka ovat saaneet varhaiskasvatukseen eri koulutuksen.

3.4 Varhaiskasvatus Limingassa

Tutkittaessa Limingan kunnan päivähoidossa toteutuvaa kasvatuskumppanuutta, on tärkeää käydä läpi heidän tarjoamiaan päivähoidon palveluita. Limingan kunnassa varhaiskasvatuspalveluina järjestetään päiväkotihoidon, vuorohoidon, esiopetusta ja perhepäivähoitoa. Lisäksi perhe voi hakea yksityisen hoidon tukea tai kotihoidontukea lasten hoitamiseen omassa kodissaan. Päivähoidossa lapsen päivään kuuluu päällimmäisenä leikki, joka toteutuu niin vapaana leikkinä kuin ohjattunakin toimintana. Ruokailuista aamupala, lounas ja välipala kuuluvat kokopäiväiseen päivähoitopäivään. Päivän aikana lapsilla on yksi lepoaika, jonka lisäksi ulkoillaan yleensä kaksi kertaa. Erilaiset retket ja kulttuuritapahtumat kuuluvat myös päivähoitoon ja niitä järjestetään varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti. (Varhaiskasvatuspalvelut Limingan kunnassa, [viitattu 5.6.2010].)

Limingan kunnan päivähoitolla on oma varhaiskasvatussuunnitelma, joka ohjaa ja tukee varhaiskasvatusta antavien tahojen suunnittelua, toteutusta ja arviointia. Jokaisella yksiköllä on myös yksikkökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat, jotka ohjaavat arkea kasvattajan ja perheiden välisessä yhteistyössä. Limingan kunnan varhaiskasvatuksen toiminta-ajatuksessa korostetaan luovuutta, luontoa ja läheisyyttä. Visiona varhaiskasvatuspalvelustrategiassa on laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut ja ennaltaehkäisevä työ. Varhaiskasvatus on laadukasta, lapsi- ja perhelähtöistä palvelua, jonka toiminnan lähtökohtana on lapsen kehityksen tukeminen monipuolisen ja luovan toiminnan avulla yhteistyössä vanhempien kanssa. (Limingan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma, 4, 9, [viitattu 5.6.2010].)

3.4.1 Varhaiskasvatuksen arvot Limingan kunnan päivähoitossa

Limingan kunnan päivähoitoa ohjaa varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden lisäksi Limingan kunnan oma varhaiskasvatussuunnitelma. Heidän suunnitelmasaan Limingan kunnassa järjestetyn varhaiskasvatuksen arvoiksi mainitaan turvallisuus, leikki ja luovuus, välittäminen ja yksilöllisyys sekä rajojen asettaminen ja tapakasvatus. Nämä arvot on kirjattu yhteistyössä päivähoiton ja vanhempien

kanssa. (Limingan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma, 10–13, [viitattu 5.6.2010].)

Edellä mainituilla arvoilla halutaan taata turvallinen kasvuympäristö niin fyysisesti kuin psyykkisestikin. Leikillä ja luovuudella kannustetaan lasta leikkimään, liikku-
maan, tutkimaan ja tutustumaan eri taiteen alueisiin toisten lasten kanssa. Leikissä ja luovuudessa käytetään sanontaa: ”Lapset eivät leiki oppiakseen, mutta oppivat leikkiessään”. Arvoissa huomioidaan lapsen yksilöllisyys ja sen kunnioittaminen, jolloin lapsen mielipide otetaan huomioon. Toiminnassa halutaan huomioida lap-
sen kiinnostuksen kohteet ja kehitystaso. Limingan kunnan päivähoitossa halu-
taan, että toiminta on kiireetöntä ja ilmapiiri on myönteinen. Päivähoitossa lapsen
kanssa opetellaan hyviä käytöstapoja eri tilanteissa, hänen ikätason mukaisesti. Vanhempien ja henkilöstön yhteisiin kasvatuskäytäntöihin panostetaan, jolloin lap-
selle asetettavat rajat ovat selkeät, ikätasoiset ja yhteiset. (Limingan kunnan var-
haiskasvatussuunnitelma, 10–13, [viitattu 5.6.2010].)

3.4.2 Kasvatuskumppanuus osana varhaiskasvatuksen tavoitteita

Limingan kunnan varhaiskasvatuspalvelut korostavat toiminnassaan sekä varhais-
kasvatussuunnitelmassaan kasvatuskumppanuutta eli vanhempien kanssa tehtä-
vää yhteistyötä (Hulkkonen 2010). Kasvatuskumppanuudesta on kirjattu Limingan
kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaan seuraavasti: varhaiskasvatukseen kuuluu
perheiden ja päivähoiton välinen kasvatuskumppanuus, johon vanhemmat ja päi-
vähoiton henkilöstö tietoisesti sitoutuvat. Kumppanuussuhteessa toimitaan yh-
dessä lapsen kehityksen, kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Lähtökohtana on lap-
sen ja hänen perheensä arvostaminen. Vanhemmat ovat oman lapsensa asiantun-
tijoita ja päivähoito tukee tarvittaessa vanhempia omalla asiantuntijuudellaan kos-
kien lasten kasvatusta ja kehitystä. Päävastuu kumppanuussuhteen ylläpitämisestä on päivähoitolla. Kumppanuussuhteessa lähdetään liikkeelle lapsen tarpeesta. Silloin yhdistyy kaksi lapselle tärkeää tahoja eli vanhempien ja päivähoiton tiedot, taidot ja kokemukset. Kun vanhemmat ja päivähoiton henkilöstö toimivat lapsen edun mukaisesti ja samansuuntaisesti, lapsen tasapainoinen kasvu ja kehitys

mahdollistuvat. Kasvatuskumppanuuteen Limingan kunnan päivähoitossa kuuluu vanhempainoimikunnat, vanhempainvartit, jokapäiväiset kuulumisten vaihdot ja keskustelut, lapsen varhaiskasvatussuunnitelman täyttäminen yhdessä, vanhempainillat sekä erilaiset yhteiset tapahtumat. (Limingan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma, 17–18, [viitattu 5.6.2010].)

Kasvatuskumppanuuden tavoittelu näkyy jo Limingan kunnan päivähoiton arvoistakin. Vanhempien kanssa on tehty yhteistyötä tärkeiden arvojen löytämiseen, sekä arvoissa mainitaan, että vanhemmilla ja päivähoitolla halutaan olevan yhteiset kasvatuskäytännöt. (Limingan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma, 13, [viitattu 5.6.2010]).

4 KASVATUSKUMPPANUUS

Opinnäytetyöni keskeisin käsite on kasvatuskumppanuus, jonka toteutuminen ei ole itsestään selvää siinä vaiheessa, kun vanhemmat solmivat hoitosuhteen päivähoiton kanssa. Tässä luvussa käyn läpi kuinka yhteistyöstä päästään kodin ja päivähoiton väliseen kasvatuskumppanuuteen, kasvatuskumppanuuden määrittämää, sen toteutumista edellyttäviä periaatteita, kasvatuskumppanuutta tukevia rakenteita sekä kumppanuusmallissa esitettyjä piirteitä, jotka luovat vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten välille onnistuneen kumppanuussuhteen.

4.1 Kodin ja päivähoiton yhteistyöstä kasvatuskumppanuuteen

Kasvatuskumppanuus käsite ei ole ollut aina mukana puhuttaessa varhaiskasvatuksen piirissä tehtävästä yhteistyöstä kodin ja päivähoiton välillä. Aikaisemmin päivähoitossa on vallinnut enemmänkin ajattelumalli, jossa päivähoiton työntekijät päättivät yksipuolisemmin lasten kasvattamisesta päivähoitossa, jolloin ei juurikaan otettu huomioon vanhempien ajatuksia ja toiveita (Koivunen 2009, 153). Päiväkodit olivat ikään kuin asiantuntijoiden omaa reviiriään, jonka seurauksena vanhempien asema jäi todella vähäiseksi (Karila 2003, 59). Nykyään kuitenkin Koivusen (2009, 153) mukaan vallitsee ajattelumalli, jossa vanhemmat ja päivähoiton henkilöstö ovat tasavertaisessa asemassa. 1980-luvun loppupuolella on alettu painottaa enemmän vanhempien läsnäoloa ja samaan aikaan myös vanhemmat ovat alkaneet vaatia omaa tilaa kasvatuksellisessa päätöksenteossa. Vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten yhteistyön kehittyessä siitä on käytetty monenlaisia termejä, kuten yhteistyö, tukeminen ja nykyään kumppanuus. (Karila 2003, 59.) Tutkimuksessa käsiteltävän aiheen kannalta on tärkeää selvittää, kuinka yhteistyö ja kasvatuskumppanuus eroavat nykypäivän varhaiskasvatuskeskustelussa.

Aikaisemmin puhuttu yhteistyö, mukana olo ja tukeminen eroavat huomattavasti nykyisestä kumppanuusajattelusta. Karilan (2003, 59) mukaan kumppanuudessa

yhteistyö pohjataan yhteiseen kiinnostuksen kohteeseen eli lapseen ja hänen kasvun ja oppimisen tukemiseen. Kumppanuudessa kasvatushenkilöstö ja vanhemmat ovat tasavertaisia, eikä vanhempia nähdä enää tuettavina, vaan aktiivisina palveluiden käyttäjinä. Kumppanuudessa on tärkeää huomata, että sekä vanhemmilla, että kasvattajilla on olennaista tietoa lapsesta, vanhempien ja kasvattajien suhde perustuu kunnioitukseen sekä heillä on yhteisiä tavoitteita lapsen kasvatuksessa. Koivunen (2009, 153) lisää, että tänä päivänä erityisesti kasvatuskumppanuudella halutaan korostaa ammattikasvattajien ja vanhempien asiantuntijuuksien tasavertaisuutta, molemminpuolista kunnioitusta sekä yhteisiä tavoitteita lapsen kasvatusta koskien. Olen erityisesti tällä kohtaa samaa mieltä Karilan (2003, 59–60) kanssa, että vanhemmilla ja henkilöstöllä on oltava yhteisymmärrys kasvatukseen liittyvistä tavoitteista, jolloin tiedon välittäminen on avointa ja päätöksen teko yhteistä, jonka kautta muodostetaan yhteistä asiantuntijuutta (Karila 2003, 59–60). On siis mielenkiintoista tutkia, kuinka tämä yhteiseen ja jaettuun asiantuntijuuteen tähtäävä kumppanuusajattelu toteutuu, kun sitä tarkastellaan vanhempien näkökulmasta.

4.2 Kasvatuskumppanuuden määritelmä

Kasvatuskumppanuus määritellään vanhempien ja päivähoidon yhteiseksi prosessiksi, jossa he tekevät toistensa kanssa kasvatusyhteistyötä. Tässä prosessissa henkilöstö ja vanhemmat tietoisesti sitoutuvat toimimaan lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistävällä tavalla. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31.) Kuten olen jo aikaisemminkin todennut, lapsen vanhemmalla on aina lapsensa ensisijainen kasvatustavastuu ja kasvatusoikeus. Kaskelan ja Kekkosen (2006, 17) mukaan kasvatuskumppanuuteen perustuvassa asiakassuhteessa kasvattajan ja vanhempien samanarvoiset, mutta sisällöltään erilaiset tiedot lapsesta ja taidot toimia lasten kanssa yhdistyvät lapsen hyvinvointia kannattelevalla tavalla. Lapsen tarpeiden ja edun toteutuminen on kasvatuskumppanuuden lähtökohta, tällöin tavoitteena on, että lapsi tulee toimijana ja oman elämänsä kokijana kokonaisvaltaisesti nähdyksi, ymmärretyksi ja kannatelluksi.

Myös Limingan kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa sanotaan, että kasvatuskumppanuus luo pohjan sille, että lapselle tärkeiden aikuisten, sekä vanhempien että kasvattajien yhteinen ja jaettu kasvatustehtävä muodostaa lapsen kannalta mielekkään elämänkokonaisuuden. Kasvatuskumppanuus ymmärretään tällöin vanhempien ja päivähoidon henkilöstön tasavertaiseksi vuorovaikutukseksi, joka edellyttää myös keskinäistä luottamusta ja toistensa kunnioittamista (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31). Kaskelan ja Kekkonen (2006, 5, 41 - 48) mukaan kasvatuskumppanuuden toteutumista ohjaavat neljä periaatetta: kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogisuus sekä viisi kasvatuskumppanuuden rakentumisen vaihetta: tutustuminen ja aloituskeskustelu, päivähoiton aloitus, kasvatust keskustelut, päivittäiset kohtaamiset ja lapsen erityisen tuen tilanteet. Näitä edellä mainittuja periaatteita ja rakentumisvaiheita käsittelen tuonnempana tässä luvussa.

Kuntien tarjoama päivähoito liitetään helposti suoraan päiväkotipalveluihin, mutta myös perhepäivähoito on yhtä virallinen päivähoiton muoto varhaiskasvatussektorilla. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena onkin ottaa huomioon sekä perhepäivähoidossa että päiväkodeissa toteutuva kasvatuskumppanuus. Kivioja, Koskenrouta ja Valpola (1991, 77) kirjoittavat, että perhepäivähoidossa tapahtuvan kasvatuskumppanuuden suurena etuna, muihin päivähoiton muotoihin verrattuna on se, että siellä vanhemmat tuovat ja hakevat lapsen aina samalta hoitajalta. Perhepäivähoidossa lasten kanssa on sama hoitaja päivästä toiseen ja tällöin hän näkee lapsen hoitopäivän kulun jokaisena hoitopäivänä aamusta iltaan. Kuten päiväkodeissa, myös perhepäivähoidossa vanhempien kanssa tapahtuva yhteistyö toteutuu pääsääntöisesti lapsen tuonti- ja hakutilanteissa, jolloin sekä hoitajien ja vanhempien on mahdollista vaihtaa lapsen kuulumiset ja kehitykseen liittyvät asiat luonnollisella tavalla. (Koski 2002, 137.) Perhepäivähoidossa on myös tärkeää, että kasvatuksen suunnitteluun osallistuvat sekä vanhemmat että hoitaja. Yhteistyön lähtökohtana ovat avoimuus ja tasapuolisuus, jolloin vanhempien asiantuntijuutta omaa lastaan koskien tulee kunnioittaa. Perhepäivähoidossa olisi hyvä, jos kasvatusyhteistyö osattaisiin nähdä voimavarana, joka on edullista kaikille osapuolille: hoitajalle, vanhemmille sekä lapselle. (Koski 2002, 138 – 139.)

4.3 Kasvatuskumppanuuden periaatteet

Edellisessä kappaleessa mainitsemani kasvatuskumppanuutta ohjaavat neljä keskeistä periaatetta, kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi, määrittelyt kuvaan seuraavaksi. Kaskelan ja Kekkonen (2005, 16) mukaan vanhempien ja päivähoiton henkilöstön keskinäinen luottamus ja kunnioitus ovat perusta hyvälle kasvatuskumppanuudelle. Avoin ja tasavertainen vuoropuhelu eli dialogi auttaa taas toteuttamaan yhteistä kasvatustehtävää, kun taas avoimeen ja tasavertaiseen vuoropuheluun tarvitaan toisen ihmisen kuulemista. Nämä neljä periaatetta yhdessä luovat mahdollisuuden kasvatuskumppanuussuhteelle..

4.3.1 Kuuleminen

Kaskelan ja Kekkonen (2006, 32) mukaan kuunteleminen ja toisen ihmisen kuuleminen ovat keskeisiä asioita ihmisten välisessä vuoropuhelussa. Kiireisen ihmisen on vaikea kuulla, sillä kuuleminen vaatii aina läsnäolon, ajan antamisen toiselle sekä asettumista vuorovaikutussuhteeseen. (Kaskela & Kronqvist 2007, 23.) Kuulevassa suhteessa asetutaan kuulemaan toisen ihmisen asiaa, ajatuksia ja puhetta, jolloin kuuleminen on eläytyvää kuuntelemista ja keskittymistä. Kuuleminen näyttäytyy toiselle ihmiselle aitona kiinnostuksena, empaattisuutena ja rehellisyytenä. Sen onnistumisen edellytyksenä on, että kuuntelija kykenee luomaan turvallisen ja myönteisen ilmapiirin, jolloin hänen on haluttava ja uskallettava ottaa vastaan sen mitä vastapuoli hänelle viestittää. Kuunteleminen on joskus myös riskin ottamista ja vaatii erilaisten tunteiden sietämistä, kuten suuttumusta, ahdistusta ja hämmennystä. Erimielisyyksien syntyessä on vaara, että aletaan helposti kertoa omia mielipiteitä ja puolustautua, jolloin toisen kuuleminen loppuu omaan puheeseen ja puolustukseen. Saarnaaminen, luennoiminen, kritisoiminen, syytteleminen ja olettaminen ovat vuoropuhelussa vaarana sille, ettei kukaan osapuolista enää kuule. Näiden sijasta kuulevassa suhteessa voidaan pienillä, niin sanotuilla ovelaavaavilla kommentteilla, kuten esimerkiksi ahaa, hmm, kerro lisää, haluan kuulla siitä enemmän, viestittää toiselle valmiutta kuulla, vaikka asiasta oltaisiin eri mieltä tai asia ei olisikaan niin miellyttävä. Myös kasvojen ilmeet ja eleet kertovat puhujal-

le siitä, että kuulija on läsnä ja halukas kuulemaan. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32.) Kuuntelu ja toisen ihmisen kuuleminen on parhaimmillaan molemmille osapuolille eheyttävä kokemus ja sen vuoksi keskeinen asia päivähoidon ja vanhempien välisessä vuoropuhelussa. Kuuleminen on ennemminkin suhde toiseen ihmiseen, kuin jokin ihmisen omaava taito. Kuulemisessa asetutaan kuulemaan toisen ihmisen asiaa, ajatuksia ja puhetta, jolloin se on käytännössä aitoa kiinnostusta ja empaattista läsnäoloa. (Kaskela & Kekkonen 2005, 17.)

4.3.2 Kunnioitus

Toisen ihmisen arvostaminen ja hyväksyntä on kunnioitusta, joka ilmenee aina ajatuksina ja sitä kautta tekoina. Avoimuus ja myönteisyys auttavat ihmistä ymmärtämään, että häntä arvostetaan ja kunnioitetaan. Ihmisen on helpompaa hyväksyä sellaiset toimintatavat, jotka ovat hänelle itselleen ominaisia ja he vierastavat helposti sitä, mikä tuntuu kaukaiselta ja jotenkin muuten sopimattomalta. Eri-laisuuden kohtaaminen voi olla kunnioittavan suhteen luomisessa haastavaa, kun kohtaa erilaisen perheen, erilaisen perhekulttuurin tai erilaisia arvoja. Kuulemisen kautta voidaan oppia hyväksymään, ymmärtämään ja kunnioittamaan toisia ihmisiä. Todellisen vuorovaikutuksen syntymisessä kunnioitus näkyy siten, että ihmisten on mahdollista tuoda asioita esiin peittelemättä ja teeskentelemättä. Puhumalla ja toimimalla rehellisesti sekä avoimesti osoitetaan toiselle kunnioitusta. Kunnioituksen puute voidaan silti nähdä suhteessa toisen mitätöimisenä, selän kääntämisenä, viestimällä ettei toisen sanomisilla ole merkitystä sekä selvä viesti kunnioituksen ja arvostuksen puutteesta on merkittävien asioiden salaaminen toiselta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 34.)

4.3.3 Luottamus

Varhaiskasvatuksen työntekijöiden ja vanhempien välinen luottamus ja avoin vuorovaikutus luovat perustan hyvälle kasvatuskumppanuudelle (Järvinen, Laine & Hellman- Suominen 2009, 118). Kasvatuskumppanuudessa luottamus rakentuu

kuulemisen ja kunnioituksen periaatteista. Jotta luottamus syntyisi, siihen vaaditaan aikaa, yhteisiä kohtaamisia ja vuoropuhelua. Useimmat vanhemmat rakentavat luottamuksensa päivähoitoon, työntekijöiden ja lapsen välisen suhteen kautta ja siitä miten työntekijät välittävät tietämystään ja tuntemusta lapsesta. Kasvattajan läheinen suhde lapseen herättää vanhemmissa luottamuksen ja turvallisuuden tunteita lapsen hyvästä hoidosta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36.)

Luottamus rakentuu myös sitä kautta, että vanhemmilla on mahdollisuus vaikuttaa lapsensa hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen liittyviin asioihin. Kun päivähoito huomioi vanhempien ajatukset, kasvatuskäsitykset ja toiveet, vanhemmat kokevat voivansa osallistua oman lapsensa kasvuun ja kehitykseen. Arkinen ja päivittäinen kohtaaminen lapseen liittyvissä asioissa luo perustan päivähoidon ja vanhempien väliselle luottamukselle ja mahdollistaa yhteisen ymmärryksen lapsesta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36.) Luottamuksen syntyyn vaikuttavat myös ihmisten aikaisemmat kokemukset ja muistot samankaltaisista tilanteista ja asioista.

4.3.4 Dialogi

Kasvatuskumppanuuden toteutumisen neljäs edellytys on tasavertainen vuorovaikutus eli dialogisuus (Järvinen, Laine & Hellman- Suominen 2009, 118). Dialogi on Kaskelan ja Kekkonen (2006, 38) kirjoittaman mukaan keskustelua, jossa on ydin ja jossa ei valita puolta. Se määritellään taidoksi ajatella, puhua ja toimia yhdessä. Dialogissa luodaan yhteistä ymmärrystä ja sovitellaan yhteen erilaisia tulkintoja todellisuudesta. Tärkeää on luoda hyvä keskusteluilmapiiri. Dialogia pidetään avaimena kuulemiseen. Ainoastaan kuuleva suhde pystyy synnyttämään aitoa vuoropuhelua, missä on tilaa kaikille osapuolille tulla näkyviksi omine ajatuksiin. Dialogisessa vuoropuhelussa on tärkeää, että siihen mahtuu eri mieltä oleminen, suorapuheisuus ja rehellisyys. Kasvatuskumppanuudessa dialogin onnistumisen kannalta työntekijällä tulisi olla kosketus omaan sisäiseen maailmaansa eli omiin ajatuksiin, kokemuksiin ja tunteisiinsa. Ammatillisessa tietoisuudessa on tärkeää, että työntekijä osaa erottaa oman elämäntarinansa vanhempien tarinoista, sekä tietoisella että emotionaalisella tasolla. Tämä on tärkeää siksi, että pysty-

tään antamaan kunnioitettavasti tilaa myös sellaisille tarinoille jotka eivät ehkä vastaa työntekijän omia arvoja ja asenteita. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38).

Myös Parhiala (2010) puhui Pohjoinen varhaiskasvatuspäivä 2010 Rakennetaan lapsen hyvää arkea, kasvatuskumppanuustyöpajassa, dialogisuudesta vanhempien osallisuuden välineenä. Hänen mukaansa vanhempien osallisuuden lähtökohdina ovat lapsen tarpeet ja tällöin vanhempien osallisuus on tietämistä, vaikuttamista ja konkreettista osallistumista oman lapsensa varhaiskasvatukseen. Parhiala (2010) puhui myös dialogin toteutumisen haasteista, joita hänen mukaansa ovat riittävän ajan ja rauhallisen paikan löytäminen, vahvat puolustavat tunteet, tulkinat ja ennakkokäsitykset, epävarmuuden sietäminen sekä se, jos toinen osapuoli ei ole valmis dialogiin.

4.4 Kumppanuusmalli

Kasvatuskumppanuuden toteutumisen edellytyksenä pidetään siis neljää edellä mainitsemaani periaatetta: kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi. Vanhempien ja työntekijän välisestä suhteesta puhuu myös Davis Hilton (2003, 42) joka esittää kirjassaan vanhempien ja työntekijän onnistuneen suhteen piirteet, joita yhdessä kutsutaan kumppanuusmalliksi. Syy miksi koen Davis Hiltonin (2003, 42) kirjassaan esittämän kumppanuusmallin tärkeäksi osaksi kasvatuskumppanuutta, on osallistuminen Limingan kunnan vs. päivähoiton johtajan mukana Pohjoinen varhaiskasvatuspäivä 2010 Rakennetaan lapsen hyvää arkea – tapahtumaan. Kyseisessä tapahtumassa Määttä (2010), Lapsen hyvä arki – hankkeesta, puhui kasvatuskumppanuustyöpajassa kasvatuskumppanuudesta arjessa, jolloin hän korosti muun muassa Davisin (2006, 42) kumppanuusmallia.

Kumppanuusmalli sisältää kahdeksan eri piirrettä, jotka ovat läheinen yhteistyö, yhteiset tavoitteet, täydentävä asiantuntijuus, molemminpuolinen kunnioitus, neuvottelemineen, kommunikaatio, rehellisyys ja joustavuus. **Läheisellä yhteistyöllä** halutaan kuvastaa sitä, että kumppanuuden tärkein edellytys on työskennellä yhdessä. Tämä edellyttää molempien osallistumista ja sitoutumista, jossa päätökset tehdään yhdessä. Yhteiset tavoitteet ovat tärkeitä, sillä yhteistyö ei voi onnistua

ilman, että kumppaneilla ovat samat osatavoitteet tai vähintään sanaton sopimus siitä, mitä yhteistyöllä yritetään saavuttaa. (Davis 2003, 42.)

Davis (2003, 43) kirjoittaa myös, että vaikka vanhemmat ja asiantuntijat ovat hyvin erilaisia, niin molempien omaavat tiedot täydentävät toisiaan ja ovat tällöin myös yhtä tärkeitä. Sen vuoksi **täydentävä asiantuntijuus** on yksi kumppanuusmalliin kuuluvista piirteistä. Työntekijöillä on ammatillinen osaaminen ja vanhemmilla taas tieto ja taito omasta lapsestaan, joka on välttämätöntä hoitosuhteessa. Vanhemmat tuntevat oman lapsensa ja näin he osaavat parhaiten määrittää lapsen tapoja ja kommunikaatiotaitoja. Oikeastaan vanhemmat ovat ainoita, jotka voivat päättää, mitä he haluavat lapselleen ja perheelleen.

Molemminpuolinen kunnioitus on kuitenkin ratkaisevin tekijä. Esimerkiksi täydentävän asiantuntijuudenkin hyväksyminen on kunnioittamista, sillä silloin molemmat osapuolet hyväksyvät toisensa samanarvoisina. Kunnioitus vanhempia kohtaan näkyy hyväksymällä heidän tavoitteensa, tunteensa, vahvuutensa sekä heidän roolinsa päätöksentekijöinä, vaikeissakin tilanteissa. Kunnioitus ei silti takaa sitä, että kumppanit olisivat aina samaa mieltä asioista tai, että jompikumpi olisi aina oikeassa. Niinpä kumppanuusmallin yhdeksi tärkeäksi piirteeksi syntyy **neuvottelemisen**. Neuvottelemisen avulla erimielisyydet voidaan ratkaista. Jos ammattilaisen tarjoamaa ratkaisua pidetään ehdotuksena eikä käskynä tai viisautena sekä ammattilaisen varovainen suhtautumistapa lisäävät kumppanuuden avoimuutta sekä molemminpuolista arvostusta. (Davis 2003, 43.)

Tärkeä edellytys kumppanuusmallin onnistumiselle on kommunikaatiotaidot. **Kommunikaatio** tarkoittaa kaksisuuntaista viestintää, jolloin kaikki osapuolet ymmärtävät viestinnän sisällön. Kommunikaatioon liittyy asian selvän ilmaisun lisäksi oikeiden olosuhteiden luomista, tarkkaa kuuntelemista, viestin tarkkaa tulkintaa sekä asianmukaista vastaamista. Osapuolten on myös voitava luottaa siihen, että kaikki tunteet, tiedot ja ajatukset, jotka ovat välttämättömiä hoitosuhteelle, jaetaan tarkasti ja avoimesti. Tämä tarkoittaa sekä myönteisten että kielteisten asioiden jakamista. Yhteisen tavoitteen saavuttamisen piirteeksi muotoutuu tällöin **rehelli-syys**. Kumppanuusmallin viimeisin piirre on **joustavuus**. Joustavuudessa on sopeuduttava neuvoteltaviin kysymyksiin, perheen muutoksiin ja heidän olosuhte-

siinsa, kuten esimerkiksi vanhempien tunne-elämän myötä- ja vastamäet. (Davis 2003, 44.)

Kasvatuskumppanuuden periaatteissa ja kumppanuusmallissa yhdistyy paljon samantyyllisiä asioita, molemmat kuvaavat piirteitä, jotka luovat mahdollisuuden onnistuneelle yhteistyölle ja kumppanuudelle vanhempien ja varhaiskasvattajien kesken. Olen käyttänyt sekä kasvatuskumppanuuden periaatteita että Davisin kuvaamaa kumppanuusmallia, luodessani haastattelurungon tutkimusaineiston keräämiseen. Myös aikaisemmissa opinnäytetöissä, joissa on tutkittu kasvatuskumppanuuden toteutumista vanhempien näkökulmasta, on käytetty haastattelurunkona Davis Hiltonin kirjassaan esittämää kumppanuusmallia (Viitala & Väärälä 2006, 1).

4.5 Kasvatuskumppanuuden rakenne

Kuten jo aikaisemmin totesin, kasvatuskumppanuus on vanhempien ja kasvattajien yhteinen prosessi. Tämä prosessi alkaa Kaskelan ja Kronqvistin (2007, 23) mukaan silloin, kun perhe ottaa yhteyttä päivähoitopaikkaan ja päättyy siihen, kun lapsi lähtee päivähoidosta. Kasvatuskumppanuus alkaa rakentua tutustumiskäynnistä päivähoitopaikkaan ja aloituskeskustelusta, jotka järjestetään perheille jo ennen varsinaisen päivähoidon alkua. Kasvatuskumppanuuden rakentamista jatketaan koko ajan perheen ollessa päivähoidon asiakkaana. Päivittäiset kohtaamiset sekä yhteiset kasvatuskeskustelut ovat hyvin olennainen osa kasvatuskumppanuuden rakentumista.

4.5.1 Tutustuminen ja aloituskeskustelu

Kumppanuus alkaa aina tutustumisella. Tutustumiskäynnin tarkoituksena on käydä keskustelua liittyen lapsen päivähoiton aloitukseen sekä perheen odotuksiin ja toiveisiin. Perhe elää muuttuvassa tilanteessa, jolloin heillä saattaa olla monenlaisia ennakkooajatuksia ja kysymyksiä päivähoitoon ja arjen sujumiseen liittyen.

(Kaskela & Kekkonen 2006, 41.) Päivähoidon aloitukseen kannattaa Komin (2010a, 29) mukaan panostaa, sillä se palvelee sekä lasta, että hänen vanhempiaan.

Aloituskeskustelu tulisi käydä ennen kuin lapsi on aloittanut päivähoiton, jolloin vanhemmille jää aikaa valmistaa ja saatella lasta päivähoitoon. Aloituskeskustelun lähtökohtana on antaa perheelle puheenvuoro ja tavoitteena on auttaa vanhempia valmistamaan lastansa päivähoiton aloitukseen. Päivähoidon aloittaminen voi herättää vanhemmissa monenlaisia tunteita, kuten erilaisia odotuksia, toiveita ja pelkoja, joista työntekijän on hyvä kuulla ja olla tietoinen. Omien tunteiden ilmaisu ja selkeyttäminen auttaa myös vanhempia itseään valmistelemaan lastansa tulevaan muutokseen. Työntekijän tutustuminen perheeseen ja lapseen ennen päivähoiton varsinaista aloitusta auttaa aikuisia luomaan keskenään suhteen, joka kannattelee myös lasta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 41.) Kun päivähoitoon tutustumiseen käytetään aikaa, perhe kokee, että heidän lapsensa on päivähoiton henkilökunnalle arvokas ja tärkeä (Komi 2010a, 29).

Aloituskeskustelun tekee lapsen oma tuleva hoitaja yksin, työparinsa kanssa tai mukana voi olla myös esimerkiksi päiväkodin johtaja. Perheestä paikalla on lapsi ja ainakin toinen hänen vanhemmistaan, mieluiten molemmat. Jos perhe haluaa, että keskusteluun osallistuu muita osapuolia, on siitä hyvä sopia etukäteen. Keskustelu tulisi pyrkiä aina toteuttamaan kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaisesti, eli perhettä kuulevalla, kunnioittavalla, luottamusta ja dialogia rakentavalla tavalla. Keskeinen tavoite aloituskeskustelussa on rakentaa luottamuksellinen suhde vanhempiin luomalla heille kuulluksi tulemisen kokemus. Aloituskeskustelu voidaan käydä myös tilanteissa, jolloin lapsi vaihtaa ryhmää, päiväkotia, aloittaa esiopetuksen tai tarvitsee erityistä tukea. (Kaskela & Kekkonen 2006, 42.)

4.5.2 Päivähoidon aloitus

Päivähoidon aloitus koskee koko perhettä ja lapsi tulee päivähoitoon perheensä jäsenenä. Päivähoidon aloitus on lapselle iso muutostilanne ja hänen elämänsä järkkyy, jolloin lapsella saattaa kestää aikansa ennen kuin hän tottuu uuteen tilanteeseen ja pystyy jatkamaan normaalia elämäänsä (Komi 2010a, 29). Päivähoidon alkumetreillä lapsi työstää eroa vanhempiinsa, rakentaa uusia suhteita päivähoiton aikuisiin ja tulee osalliseksi lapsiryhmän toimintaa. Tällöin myös työntekijän tehtävä on monitasoinen, sillä hänen on autettava lasta kestämään eron vanhemmistaan sekä toisaalta autettava häntä luomaan suhteen ensiksi yhteen kasvattajaan ja vähitellen lapsiryhmän muihin aikuisiin. Työntekijä auttaa lasta liittymään osaksi vertaisryhmäänsä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 43.)

Päivähoidon aloitukseen kuuluu vanhemman ja lapsen yhteinen tutustumisjakso päivähoitossa. Tutustumiskertojen määrästä ja niiden sisällöstä kannattaa sopia päivähoiton kanssa jo aloituskeskustelussa. Kun päivähoitoon siirrytään vaiheittain, lapselle tärkeä jatkuvuuden tunne säilyy. (Kaskela & Kekkonen 2006, 43.) Yleensä lapsi käy tutustumassa päivähoitopaikkaansa useita kertoja vanhempiensa kanssa ennen hoitoon jäämistä. Komi (2010a, 29) ehdottaa, että hoitoa aloittelevat perheet voivat myös vapaa-aikanaan vierailla päiväkodin pihassa tai ajella päivähoitopaikan ohitse, esimerkiksi kauppareissullaan, joka on myös mielestäni hyvä tapa tukea lasta päivähoiton aloitusvaiheessa.

Kaskela ja Kekkonen (2006, 43) kirjoittavat, että tutustumiskäynnillä tehdyt havainnot ja vanhempien kertomukset lapsesta ovat tärkeitä, sillä ne auttavat työntekijää rakentamaan suhdetta lapseen ja vastaanottamaan lasta päivähoitoon. Sekä lapsi että vanhempi tarvitsevat työntekijältä tukea sekä erokokemuksen kuulevaa suhtautumista ja myötätuntoista kannattelua. Pieni lapsi on riippuvainen aikuisen kyvystä vastaanottaa ja käsitellä hänen tunteita ja kokemuksiaan, sillä hän ei vielä itse siihen kykene. Myös vanhemmalle on hyvä kertoa lapsen ikävöimisestä, sillä omien vanhempien ikävöiminen kertoo useimmiten lapsen ja vanhemman tärkeästä ja ensisijaisesta suhteesta, tämä tulkinta on hyvä tuoda esille vanhemmille. Komi (2010a, 29) lisää, että tutustumiskäyntien aikana päivähoiton henkilöstö näkee vanhempien tavan hoitaa lasta, mikä myös osaltaan helpottaa lapsen hoidon aloit-

tamista. Jotta päivähoiton aloitus saisi hyvän alun, on sen taustalla oltava vanhempien ja päivähoiton henkilökunnan luottamus. Myös lapsen on helppo luottaa hoitajiinsa, kun hän näkee, että myös äiti ja isä luottavat heihin. Päivähoiton aloittaminen on yleensä niin tärkeä muutos ihmisen elämässä, että sen muistaa aikuisenakin.

4.5.3 Kasvatuskeskustelut

Kasvatuskeskustelut, joita vanhempien kanssa käydään säännöllisin väliajoin, ovat keskeisin kasvatuskumppanuuden toteutumisen kenttä. Kuin myös keskustelut ovat paikka, jossa kumppanuussuhteen syveneminen joko mahdollistuu tai estyy. (Karila 2005, 49.) Kasvatuskeskusteluita käydään vanhempien ja päivähoiton henkilöstön kesken, ainakin kerran vuodessa, jolloin keskustellaan lapsesta ja hänen varhaiskasvatuksesta. Ensimmäinen keskustelu käydään jo muutaman kuukauden kuluttua päivähoiton aloittamisesta. Päivähoiton henkilöstön tehtävänä on seurata lapsen kehitystä systemaattisesti ja tietoisesti, jolloin hän pystyy välittämään oman näkemyksensä ja tietämyksensä lapsen vanhempien kanssa käytävässä vuorovaikutuksessa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 45–46.)

Jokaiselle päivähoitossa olevalle lapselle laaditaan yhteistyössä vanhempien kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelma, jonka toteutumista arvioidaan säännöllisesti (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 32). Kunnissa lapsen hoito- ja kasvatuskeskustelut ovat korvautumassa juuri tätä varhaiskasvatussuunnitelmaa koskevilla keskusteluilla. Varhaiskasvatussuunnitelmapohjainen keskustelu luo myös luontevaa jatkoa päivähoiton aloituskeskustelulle. Näissä keskusteluissa sovitaan yhteen vanhempien ja kasvattajien erilaisia tulkintoja lapsesta, sekä luodaan yhteistä todellisuutta ja ymmärrystä. Myönteisen ja kannustavan ilmapiirin luominen on todella tärkeää. (Kaskela & Kekkonen 2006, 46.) Keskustelu vanhempien kanssa on taitolaji, eikä syvällistä kumppanuutta synny ilman jaettuja tulkintoja ja yhteistä päätöksentekoa. Henkilöstön suurena haasteena on myös tiedostaa omat arvot ja uskomuksensa siitä, mikä on hyvä lapsuus, vanhemmuus, kumppanuus ja kasvatuskäsitys, sekä ymmärtää niiden heijastuminen arjen vuo-

rovaikutustilanteisiin. Yksi kasvatuskumppanuuden keskeisin ehto on Karilan (2005, 47 -49) mukaan toisen osapuolen kunnioittaminen, tällöin täytyy osata kunnioittaa myös erilaisia käsityksiä ja elämäntapoja. Erityisen tärkeää on huomioida vanhemmat oman lapsensa asiantuntijoina, tällöin lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan yhdessä vanhempien kanssa siten, että lapsen yksilöllisyys ja vanhempien näkemykset pystytään ottamaan huomioon toiminnan järjestämisessä (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 32).

Kaskela ja Kronqvist (2007) ovat laatineet julkaisun, jossa he käsittelevät näkökulmia lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on tärkeä työväline kasvatuskumppanuuden toteutumiselle, sillä siinä pyritään ottamaan huomioon koko lapsen elämänkaari ja siinä tapahtuneet merkittävimmät muutokset. Kun lapsen ainutkertaisuus ja yksilöllisyys tunnetaan, on päivähoiton henkilöstön ja vanhempien helpompaa toimia niin, että lapsen persoonallisuutta kunnioitetaan. (Kaskela & Kronqvist 2007, 5.) Varhaiskasvatussuunnitelman yhdeksi kantavaksi ajatukseksi voidaan Kaskelan ja Kronqvistin (2007, 5) mukaan lukea lapsen vanhempien ja päivähoiton henkilöstön toimivan, vastavuoroisen ja kasvatuskumppanuuteen perustuvan yhteistyön. Lapsen vanhempien ja päivähoiton työntekijöiden toimivan vuorovaikutussuhteen avulla voidaan yhdistää kahden lapselle tärkeän tahon tiedot ja kokemus lapsen eduksi ja parhaaksi.

Varhaiskasvatussuunnitelmaa tehtäessä, siinä tulisi korostua vahvasti lapsen vanhempien näkökulma. Herkistymällä lapsen kiinnostuksen kohteille, vertaissuhteille, leikille ja jutuille vanhemmat pääsevät samalla oppimaan lapsen maailmaa. Paras suunnitelma poikkeaa pelkästä lomakkeesta siten, että suunnitelmasta tulee tarina, kertomus tai kuvaus lapsesta, joka on luotu yhdessä kaikkien kolmen osapuolen kanssa, eli lapsen, hänen vanhempiensa ja päivähoiton henkilöstön kanssa. (Kaskela & Kronqvist 2007, 8 – 9.) Kaskela ja Kronqvist (2007, 27) ovat listanneet myös asioita, mitä vanhemman äänen kuuleminen tarkoittaa, kun lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa laaditaan. Ensinnäkin on tärkeää, että päivähoiton henkilöstö pyytää vanhempia kertomaan omasta lapsestaan. Vanhempien osallisuutta edistää myös se, että heiltä pyydetään kuvauksia lapsesta, valokuvia tai videotoksia lapsen kotona. Vanhempien kertomia episodeja ja tarinoita kirjataan ylös ja

vanhempien kanssa käydään läpi heidän toiveitaan ja odotuksia lapsensa päivähoidon suhteen. On myös hyvä kertoa vanhemmalle, että he ovat tervetulleita lapsensa hoitopaikkaan ja osallistumaan lapsen varhaiskasvatukseen. Yhteistyön onnistumista edesauttaa myös se, että päivähoidossa luodaan vanhemmille mahdollisuuksia kertoa ja välittää tunteistaan omasta lapsesta kasvattajille.

4.5.4 Päivittäiset kohtaamiset

Vuoropuhelu vanhemman, kasvattajan ja lapsen välillä tapahtuu päivittäisissä kohtaamisissa vanhemman tuodessa tai hakiessa lasta päivähoidosta. Erityisen tärkeää on, että myös lapsi otetaan tähän keskusteluun mukaan ja kuullaan lapsen kertomuksia päivästä sekä hänen ajatuksista ja tunteistaan. Omaa esimerkkiä näyttäen kasvattaja voi rohkaista vanhempia puhumaan, kysymään ja pohtimaan lapseen liittyviä asioita yhdessä henkilöstön kanssa. Jatkuva päivittäinen vuoropuhelu auttaa vanhempia ja kasvattajia puhumaan lapsen niin tavanomaisista kuin pulmallisistakin asioista, laajemmin lasta koskevista asioista kuitenkin puhutaan erikseen sovitussa keskustelussa. Vuoropuhelu ja kasvatuskumppanuus rakentuvat prosessina koko päivähoidon ajan, vanhempien ja päivähoidon henkilöstön välillä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 44.)

Kaskelan ja Kronqvistin (2007, 23) mukaan vanhemmat puhuvat mielellään omasta lapsestaan ja haluavat kuulla työntekijöiltä sekä sen, miten lapsen päivän on mennyt ruokailuineen ja nukkumisineen, että erityisesti sen, kuinka kasvattaja on nähnyt juuri hänen lapsensa. Kasvattajasta asiat saattavat tuntua hyvinkin tavanomaisilta, mutta vanhemmille lapsen hoitopäiviin liittyvät muistot ovat kullan arvoista tietoa. Vuoropuhelu on parhaimmillaan lapsen aamu- ja iltatarinoiden jakamista, jolloin kuulemista tapahtuu puolin ja toisin. Kasvattajan myönteinen ja avoin suhtautuminen perheeseen luo hyvän tilan monenlaisille tunteille ja puheelle. Yhdessä ajattelun taitoon tarvitaan ymmärrystä siitä, että ajatusten ja mielipiteiden ei heti tarvitse olla lopullisia, vaan ennemminkin askeleita kohti lopputulosta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 45.) Päivittäiset kohtaamiset ja niissä tapahtuva keskustelu lap-

sesta mahdollistavat kasvatuskumppanuutta ja luottamusta syventävän suhteen (Kaskela & Kronqvist 2007, 23).

Vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten päivittäisten kohtaamisten lisäksi Jämsä ja Karvinen (2008, 187) nostavat myös kasvatuskumppanuuden tavoitteeksi edistää vanhempien keskinäistä yhteistyötä. Tällöin henkilökunnan tulisi luoda vanhemmille mahdollisuuksia toistensa kohtaamiseen, kuten järjestämällä esimerkiksi vanhempainiltoja. Perinteisesti vanhempainiltojen tarkoituksena on ollut kertoa, miten asiat päivähoitossa ovat edenneet ja millaisia mahdollisia haasteita ryhmässä on havaittu. Vanhempainillat ovat kuitenkin kehittyneet ja uusien tavoitteiden mukaan ne ovat myös tilanteita, joissa vanhempien tutustuminen toisiinsa mahdollistuu. Vanhempien verkostoituminen on siis tärkeää vertaistuen kannalta, sekä yhteistyön kautta esimerkiksi lasten ohjeet yhtenäistyvät eri kodeissa.

4.5.5 Lapsen erityisen tuen tilanteet

Edellisessä kappaleessa käsittelemässäni aiheessa eli päivittäisissä kohtaamisissa, vanhemmat ja kasvattaja käyvät vuoropuhelua lapsen jokapäiväisestä elämästä ja varhaiskasvatuksesta. Luottamusta vanhempiin rakennetaan juuri näiden kohtaamisien kautta ja erityistä huomiota vaativien asioiden puheeksi ottaminen on luontevampaa, kun luottamussuhde on syntynyt. Tilanteissa, joissa lapsi tarvitsee erityistä tukea, työntekijöiden haasteena on toimia niin, että hän ylläpitää ja vahvistaa vanhempien luottamusta siihen, että henkilökunnalla on tahtoa ja kykyä auttaa lasta ja hänen perhettään. Haastetta kumppanuuden ylläpitämiseen lisää myös tilanteet, joissa työntekijöiden ja vanhempien käsitykset yhteistyöstä, kasvatuskäsityksistä, kasvatustilanteista, kasvatustilanteista, lapsen hoidon ja kasvatuksen tarpeista tai perheen ja päivähoiton vastuunjaosta eroavat. Kasvatuskumppanuuden ilmapiiriä tulee vaalia erityisesti silloin, kun lapsen ja perheen elämäntilanne syystä tai toisesta vaatii tavanomaista kasvatusyhteistyötä monipuolisempaa apua ja tukea. (Kaskela & Kekkonen 2006, 46–47.)

Kun huoli herää, syntyy vuorovaikutustilanteista hyvin haastavia lasten vanhempien ja päivähoiton henkilöstön kesken. Vanhemmat ovat erilaisia, joten siksi onkin tärkeää jo vuorovaikutuksen ensimetreillä pyrkiä rakentamaan toimivia vuorovaikutussuhteita. Päivähoiton henkilöstö voi etukäteen sopia vanhempien kanssa, kuinka he toivovat, että mahdollisissa ongelmatilanteissa tulevaisuuden varalta toimittaisiin. (Komi 2010b, 32.) Olen samaa mieltä siitä, että mahdollisista ongelmatilanteiden selvittämisestä olisi hyvä sopia vanhempien kanssa etukäteen, vaikka siitä huolimatta vuorovaikutustilanteista voi syntyä haastavia. Tällöin varhaiskasvatuksen henkilökunnalla olisi kuitenkin jonkinlainen käsitys etukäteen, kuinka vanhemmat toivovat asioita ratkaistavan.

Heinämäki (2004, 29) puhuu erityisestä tuesta varhaiskasvatuksessa ja kasvatuskumppanuuden merkityksestä järjestettäessä tukea lapselle ja hänen perheelleen. Kasvatuskumppanuudessa yhdeksi tavoitteeksi muodostuu lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen liittyvien tuen tarpeiden tunnistaminen. Tällaisissa tilanteissa luodaan yhteistyössä vanhempien kanssa yhteinen toimintastrategia, jolloin kasvatuskumppanuuden merkitys korostuu entistäkin enemmän. Toimintastrategioiden suunnittelemisessa kuunnellaan vanhempien näkemyksiä sekä arvostetaan heidän tekemiään ratkaisuja. Korostettaessa vanhempien asiantuntijuutta, ei tarkoiteta, että heidät jätetään yksin ratkaisujen ja päätöksen teon kanssa. Henkilöstön asiantuntijuuden tulee olla läsnä ja vanhempien käytettävissä.

4.6 Kasvatuskumppanuutta kehittämässä

Kasvatuskumppanuutta on tutkittu jo useissa opinnäytetöissä sekä erilaisissa hankkeissa ja tutkimuksissa. Kasvatuskumppanuuden toteutumista on käsitelty muun muassa Jyväskylän yliopiston perhetutkimuskeskuksessa toteutetussa Palletti-tutkimuksessa. Myös Varhaiskasvatuksen kehittämissyksikköhanke Varhiksen 2006–2008 yhtenä osa-alueena on ollut kasvatuskumppanuuden kehittäminen varhaiskasvatuspalveluissa.

Paletti-tutkimuksessa on selvitetty päivähoitoikäisten lasten vanhempien kautta, kuinka tyytyväisiä he ovat yhteistyöhön ja kasvatuskumppanuuteen. Tyytyväisyyttä tässä tutkimuksessa on mitattu muun muassa 18 väittämää sisältävän mittarin avulla, joka pohjautuu kansainvälistä yhteistyötä ja kasvatuskumppanuutta sekä luottamusta käsittelevissä tutkimuksissa käytettyihin mittareihin. (Poikonen & Lehtipää 2009, 75.) Paletti-tutkimuksessa saadut tutkimustulokset Poikosen ja Lehtipään (2009, 75–78) mukaan osoittivat, että lapsen päivähoitoon ja kasvatusyhteistyöhön varhaiskasvatuksen ammattilaisten kanssa ollaan hyvin tyytyväisiä. Tutkimus osoitti, että eniten tyytyväisiä ollaan luottamuksellisuuteen ja avoimuuteen. Tämän lisäksi päivähoiton työntekijöiden koetaan olevan sitoutuneita lapsen kasvatukseen, mutta vanhemmuuden tukeminen koettiin vähäisempänä. Yli puolet vanhemmista näytti pitävän myös kasvatuskumppanuuden ja yhteistyön asettamia odotuksia kohtuullisina ja sopivina. Päivähoidon suunnittelussa haluttiin olla mukana, koska vanhemmat korostivat lapsen etua ja hyvinvointia. Tärkeää yhteistyössä tutkimuksen mukaan ovat yhteiset kasvatuseriaatteet, tavoitteet ja säännöt.

Paletti-tutkimus osoitti myös, että kaikkeen vanhemmat eivät kuitenkaan ole täysin tyytyväisiä, vaikka tutkimukseen osallistuneista vanhemmista yli puolet oli kommentoinut, ettei yhteistyössä ole minkäänlaisia ongelmia. Jotkut vanhemmista kuitenkin pitivät kasvatuskumppanuuteen liittyviä odotuksia työläinä, joka koski lähinnä yhteisiä tilaisuuksia ja lomakkeiden täyttööä. Lisäksi joiltakin osin kuormittavalta tuntui perheen asioiden sekä ikävien asioiden kertominen pitkän työpäivän jälkeen hakiessa lasta hoidosta. Huolta vanhemmissa herätti myös jonkin verran yksilöllisyyden ja erityistarpeiden huomioiminen sekä valvonnan määrä ja lapsen asianmukainen pukeutuminen. Huolta nosti esiin myös isot lapsiryhmät, henkilökunnan liiallinen vaihtuvuus sekä vanhempien palautteen välinpitämätön vastaanotto. Yksittäisissä tapauksissa huolehdittiin myös työntekijöiden vähäisestä määrästä sekä työssä jaksamisesta kiireen keskellä. Näiden huolien syntymisestä huolimatta, kasvatusyhteistyöhön ollaan Paletti-tutkimuksen mukaan kuitenkin varsin tyytyväisiä. Erityisesti vanhemmat arvostavat päivittäistä tiedon kulkua, johon osa vanhemmista kaipaa vielä lisäpanostusta.

Kasvatuskumppanuuden tutkimiseen on keskitytty myös perhepäivähoidon piirissä. Koski (2002, 138) käsittelee artikkelissaan perhepäivähoidossa tapahtuvaa kasvatuskumppanuutta, jossa tutkimukset ovat osoittaneet, että perhepäivähoidossa kasvatuskumppanuutta voitaisiin kehittää ottamalla vanhemmat enemmän mukaan hoidon arkeen. Hän esittää, että vanhemmat saataisiin paremmin mukaan arjen tapahtumiin valokuvien, nauhoitusten ja videoiden kautta, jotka liittyvät lapsen arkeen hänen hoitopaikassaan. Vanhempia voidaan perhepäivähoidossa kutsua myös mukaan erilaisille retkille ja yhteisiin tapahtumiin. Näitä keinoja voitaisiin mielestäni käyttää myös päiväkodin puolella, tehostamaan vanhempien tietoisuutta lapsen hoitopäivistä.

Varhaiskasvatuksen kehittämissyksikköhanke Varhis 2006–2008 on kehittänyt Nivala - Haapajärven seutukunnissa varhaiskasvatuksen ammattilaisten osaamista muun muassa kasvatuskumppanuuden eri osa-alueilla. Tähän varhaiskasvatuksen kehittämistyöhön on kuulunut varhaiskasvatuksen ammattilaisille tarkoitetut kasvatuskumppanuus koulutukset. Tämä koulutusmalli on kehitetty Stakesin Kasvatuskumppanuus – hankkeessa Marjatta Kekkosen ja Marja Kaskelan toimesta. (Ranta-Nilku, 23, 27.) Kaskelan ja Kekkosen (2006, 49 - 50) mukaan koulutuksen tarkoituksena on pyrkiä vahvistamaan kasvatuskumppanuuteen liittyvää tietämistä ja osaamista, johon kuuluu ymmärrys kasvatuskumppanuudesta, sen luomisesta päivähoidon eri vaiheissa sekä vuorovaikutussuhteen tukemisesta. Kehittämissankkeen kautta kasvatuskumppanuuskoulutukseen osallistuneiden työntekijöiden mukaan koulutus on ollut hyödyllistä, sillä se on lisännyt rohkeutta, tietoja ja taitoja kasvatuskumppanuuden rakentamiseen. Myös koulutukseen yhtenä osana kuulunut työelämänohjaus on vahvistanut opin siirtymistä käytäntöön. (Ranta-Nilku, 23, 27.) Tässä kehittämishankkeessa kasvatuskumppanuutta kehitettiin erityisesti Knuutinpuhdon päiväkodissa Nivalassa. Tavoitteena oli tällöin muun muassa vanhempien osallisuuden kehittäminen, joka oli toteutunutkin lähes kokonaan tavoitteiden mukaisesti. Hankkeessa hyväksi käytännöksi muodostui erityisesti kotikäynnit lapsen kotiin ennen päivähoiton aloitusta. (Ranta-Nilku, 31–32.) Mielestäni Varhaiskasvatuksen kehittämissyksikköhanke Varhiksen 2006–2008 tapainen kehittäminen varhaiskasvatuksessa on tärkeää. Varhaiskasvatuksen ammattilaisten tavoitteellinen kasvatuskumppanuuden kehittäminen ja aihealueeseen liittyvä

kouluttautuminen auttaa kasvatuskumppanuuden vahvempaa tuomista käytäntöön päivähoitossa.

Kasvatuskumppanuuden kokonaisvaltaiseen toteutumiseen päivähoitossa liittyy kuitenkin vielä paljon haasteita. Poikonen ja Lehtipää (2009, 87 – 88) ovat pohtineet juuri näitä kasvatuskumppanuuden haasteita, joita tänä päivänä vielä tulee eteen. Ensinnäkin he esittävät kysymyksen, kuinka isät saataisiin tuntemaan itsensä tasavertaisiksi keskustelukumppaneiksi? Myös äitien kaipaamaa vanhempien vertaistukea tulisi jollain tapaa kehittää. Haasteena kasvatuskumppanuuden toteutumiselle on myös se, että vanhempien ja päivähoiton henkilöstön erilaiset käsitykset osattaisiin hyödyntää kasvatusyhteistyön voimavarana. Lisäksi tarvitaan herkkyyttä erilaisten valmiuksien näkemiseen vanhempien ja työntekijöiden välillä sekä huomata työntekijöiden erilaiset ominaisuudet kasvatuskumppanuuden toimintatapojen kehittämisessä. Täytyy myös kehittää tapoja, joilla vanhempia voidaan voimaannuttaa sekä löytää toimintatapoja, jotka auttavat erilaisissa elämäntilanteissa olevia vanhempia ja päivähoiton työntekijöitä. Poikonen ja Lehtipää (2009, 88) pitävät haasteena edellä mainittujen lisäksi myös yksilöllisen ja perhekohtaisen näkökulman kehittämistä sekä vanhempien keskinäistä verkostoitumista.

5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TOTEUTUS

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli saada selville, kuinka päivähoiton asiakkaana olevien vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten välinen yhteistyö, kasvatuskumppanuus, toteutuu Limingan kunnassa. Tutkimus toteutettiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Tutkimusaineisto on kerätty haastatteleamalla Limingan kunnan päivähoitossa olevien lasten vanhempia neljästä päiväkodista sekä koko perhepäivähoidosta.

5.1 Tutkimustehtävä

Tutkimuksen päätehtävänä oli selvittää kuinka vanhempien ja päivähoiton välinen yhteistyö, kasvatuskumppanuus, toteutuu Limingan kunnan päivähoitossa vanhempien näkökulmasta arvioituna.

Alaongelmina oli selvittää:

- Mitä vanhemmat kokevat päivähoiton ja vanhempien väliseen yhteistyöhön kuuluvan?
- Kuinka vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden periaatteiden toteutumisen Limingan kunnan päivähoitossa? (Kunnioitus, kuuleminen, Luottamus, Dialogi)
- Kuinka päivähoito on vanhempien näkökulmasta tukenut vanhempia ja perhettä kumppanuuden rakentumisen eri vaiheissa?
- Miten vanhempien ja päivähoiton välistä kasvatuskumppanuutta voisi vanhempien mielestä kehittää?

5.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksen suunnitelmavaiheessa päätettiin, että vanhempien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta halutaan kerätä heiltä itseltään. Vanhemmille haluttiin antaa mahdollisuus kertoa mahdollisimman vapaasti omista kokemuksistaan päivähoidon kanssa. Tällöin tutkimus päätettiin toteuttaa laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Laadullisessa tutkimuksessa on useita erilaisia aineistonkeruumenetelmiä, tässä tutkimuksessa aineistonkeruumenetelmäksi valittiin haastattelu. Tutkimuksessa haluttiin selvittää vanhempien ajatuksia ja kokemuksia yhteistyön toteutumisesta Limingan päivähoitossa. Tuomin ja Sarajärven (2009, 72) mukaan haastattelun idea on hyvin yksinkertainen: kun haluamme selvittää mitä ihminen ajattelee, onärkevintä kysyä se häneltä itseltään.

Kun tutkimuksen aineistonkeruumenetelmäksi valittiin haastattelu, on hyvä tiedostaa siihen liittyvät edut ja haitat. Haastattelun etuna pidetään erityisesti joustavuutta. Tällä tiedonkeruu muodolla voidaan säädellä aineistonkeruuta joustavasti tilanteen mukaan ja vastaajia myötäillen. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2009, 205.) Hirsijärven ja Hurmeen (2008, 34) mukaan suora kielellinen vuorovaikutus haastateltavan kanssa luo mahdollisuuden suunnata tiedonhankintaa haastattelutilanteessa. Haastattelu luo myös mahdollisuuden saada vastausten taustalla olevia motiiveja sekä haastattelun järjestystä on mahdollista säädellä.

Etujen lisäksi haastattelussa on omat haittansa. Ensinnäkin haastattelu vie paljon aikaa, kuten tässäkin tutkimuksessa. Haastatteluiden tekeminen vaatii paljon suunnittelua ja haastattelijan on perehdyttävä haastattelijan rooliin, mikä ei käy hetkessä. Haastatteluiden luotettavuuteen voivat vaikuttaa monet virhelähteet, jotka voivat aiheutua niin haastattelijasta, haastateltavasta kuin koko tilanteesta. Haastateltava voi kokea haastattelutilanteen uhkaavana sekä haastatteluissa on monesti taipumus antaa niin sanottuja sosiaalisesti suotavia vastauksia. Haastateltava voi haluta esiintyä esimerkiksi hyvänä kansalaisena ja moraaliset ja sosiaaliset velvollisuudet täyttävänä ihmisenä. Haastatteluissa on myös se puoli, että yleensä sairauksista, vajavaisuuksista ja norminvastaisesta käyttäytymisestä yleensä mielellään vaietaan. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2009, 205.)

Tutkimuksen aiheen syvemmissä tarkasteluvaiheessa tarkentui, että haastattelut toteutetaan teemahaastatteluina. Teemahaastattelussa on tärkeää etukäteen valita keskeisimmät ja tutkimuksen kannalta tärkeimmät teemat. Teemojen kautta pyritään löytämään tutkimuksen kannalta merkityksellisiä vastauksia ongelmanasettelun ja tutkimustehtävän mukaisesti. Teemat perustuvat yleensä tutkimuksen viitekehukseen. Teemahaastattelussa edetään yleensä valittujen teemojen mukaisesti sekä haastattelua syvennetään tarkentavilla kysymyksillä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75.) Teemahaastattelun valinta tuntui luontevimmalta vaihtoehdolta tähän tutkimukseen, sillä halusin selvittää kuinka kasvatuskumppanuuden periaatteet toteutuvat Limingan päivähoitossa. Minulla oli siis jo etukäteen selvillä aihealueet, joihin halusin vanhempien kokemuksia ja ajatuksia niiden toteutumisesta. Teemahaastattelurungon (LIITE 4) laatimisessa käytin apunani Kaskelan ja Kekkonen (2006, 32 – 40) esittämiä kasvatuskumppanuuteen toteutumiseen liittyviä periaatteita sekä Davisin (2003, 42–44) kirjassaan esittämää kumppanuusmallia. Näistä periaatteista puhun jo aikaisemmin tekstissä tutkimuksen teoriaosuudessa.

Teemahaastattelussa on oleellista, että tiettyjen kysymysten sijaan haastattelu etenee keskeisten teemojen mukaan, joka saa tutkittavan äänen kuuluviin. Keskeistä ovat ihmisten tulkinnat ja heidän asioille antamat merkitykset. (Hirsijärvi & Hurme 2008, 48.) Vaikka teemahaastattelulle on tyypillistä, että teema-alueet ovat etukäteen tiedossa, niin tarkka kysymysten muoto ja järjestys puuttuu (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2009, 208). Tärkeää on silti huomata, että tarkkojen kysymysten ja järjestyksen puuttuessa, haastattelu ei ole silti täysin vapaa. Teemat ovat kaikille samat ja jopa kysymysten muodot voivat olla samoja, vain tarkka etenemisjärjestys puuttuu. (Hirsijärvi & Hurme 2008, 48.) Näin kävi myös tässä tutkimuksessa. Haastateltavilta haluttiin saada vastauksia samoihin teemoihin, mutta kukin haastattelu eteni omassa järjestyksessään. Minulla oli myös haastatteluiden tukena itselläni, etukäteen laadittuja, mahdollisia lisäkysymyksiä.

5.3 Tutkimuksen toteutus ja kohderyhmä

Tutkimus toteutettiin Limingan kunnan päivähoitolle ja idea luotiin yhdessä Limingan kunnan vs. päivähoiton johtajan kanssa. Tutkimuksessa haluttiin antaa vanhemmille mahdollisuus kertoa omin sanoin, kuinka he kokevat kasvatuskumppanuuden toteutumisen yhteistyössä varhaiskasvatuksen ammattilaisten kanssa. Limingan kunnassa päivähoito jakaantuu kahdelle alueelle: kirkonkylälle ja Tupokseen. Päiväkoteja Limingan kunnalla on kahdeksan, jotka jakautuvat tasan molemmille alueille. Lisäksi perhepäivähoito toimii koko Limingan kunnan alueella. Ennen tarkempia tutkimuksen toteuttamiseen liittyviä keskusteluita jätin opinnäytetyöstäni tutkimuslupa-anomuksen ja sain tutkimuksen toteuttamiseen tutkimusluvan (LIITE 2) Limingan kunnan vs. päivähoiton johtajalta 29.3.2010. Tämän jälkeen tein Limingan kunnan vs. päivähoiton johtajan kanssa sopimuksen opinnäytetyön tekemisestä (LIITE 1) 13.4.2010.

Tutkimukseen valitsimme mukaan Limingan kunnan kahdeksasta eri päiväkodista yhteensä neljä päiväkotia. Valitsimme kirkonkylältä yhden ison ja yhden pienen päiväkotiyksikön, samoin Tupoksen alueelta. Lisäksi tutkimuksessa oli mukana koko perhepäivähoito. Tutkimuksen varsinaisena kohderyhmänä olivat näiden neljän päiväkodin sekä perhepäivähoidon asiakkaina olevien perheiden vanhemmat.

5.4 Tutkimuksen toteutus käytännössä

Haastateltavien vanhempien löytämiseksi arvoimme Limingan kunnan päivähoiton johdon kanssa näistä mukaan valituista päiväkodeista sekä perhepäivähoidosta satunnaisotannalla joukon vanhempia, joille lähetimme laatimani haastattelukutsun (LIITE 3). Arvonta jouduttiin toteuttamaan kolmeen eri kertaan kevään ja syksyn 2010 aikana, sillä vapaaehtoisia vanhempia oli jokseenkin vaikea löytää. Lopulta haastattelukutsuihin vastasi myöntävästi 11 perhettä, yhdeksän päiväkotien asiakkaista ja kaksi perhepäivähoidon asiakkaista. Vaikka arvonta suoritettiin satunnaisesti mukaan valituista päiväkodeista, pyrimme kuitenkin siihen, että perheellä olisi ollut vähintään noin vuoden kokemus Limingan kunnan päivähoiton asiakkaana

olemisesta. Tähän pyrimme syystä, että vanhemmilla olisi ehtinyt kertyä kokemusta Limingan kunnan päivähoiton asiakkuudesta, jolloin heillä olisi riittävästi tarvittavaa tietoa tutkimuksen kannalta.

Neljän päiväkodin valinta tuntui sopivalta otannalta, sillä se on puolet Limingan kunnan päiväkodeista. Tavoitteena oli saada vähintään kaksi perhettä haastateltavaksi jokaisesta päiväkodista, eli yhteensä kahdeksan perhettä. Perhepäivähoidon osalta tavoitteena oli vähintään neljä asiakasperhettä. Haastatteluihin osallistui päiväkodeista yhdeksän perhettä ja koko perhepäivähoidosta kaksi perhettä, eli kokonaisuudessaan 11 perhettä. Haastateltavia henkilöitä oli 13, kahdesta perheestä haastatteluihin osallistuivat molemmat vanhemmat ja kymmenestä perheestä haastatteluihin osallistui vain toinen lapsen vanhemmista.

Ensimmäiset haastattelut toteutettiin toukokuussa 2010. Haastateltavien perheiden vaikean saannin vuoksi haastattelut kertyivät hiljattain kasaan marraskuuhun 2010 mennessä. Haastattelupaikkoina käytettiin neljässä haastattelussa päiväkotien toimistotiloja, mutta suurin osa haastateltavista ehdotti, että haastattelut pidettäisiin heidän kotonaan. Haastattelut sujuivat lämpöisessä ja ystävällisessä ilmapiirissä. Vanhemmat, jotka olivat antaneet suostumuksensa haastatteluun, kertoivat mielellään omista kokemuksistaan. Päiväkodeilla toteutettavia haastatteluja varten, varasin Limingan kunnan päivähoidolta rauhallisen toimistotilan, joko samasta päiväkodista, jossa haastateltavan lapsi oli hoidossa tai sitten eri päiväkodista. Tällä kohtaa kunnioitin vanhempien toivetta. Haastattelutilanteissa pyrin ottamaan mahdollisimman neutraalin roolin.

Haastattelutilanteet olivat pääosin hyvin luontevia. Päiväkotien tiloissa tehdyt haastattelut tuntuivat virallisemmilta, kuin ne haastattelut, jotka toteutettiin ihmisten omassa kodissaan. Kuitenkaan haastattelutila itsessään ei vaikuttanut haastateltavien antamaan tietoon. Omassa kotiympäristössä ihmiset tuntevat itsensä vapaammiksi ja he toimivat itselleen tutussa ja turvallisessa ympäristössä. Haastattelut tuntuivat uskottavilta ja kokemuksista päivähoiton kanssa kerrottiin hyvin avoimesti, niin hyvistä kuin huonoistakin. Haastattelut olivat kestoltaan pääosin noin tunnin pituisia. Lyhyin haastattelu kesti puolituntia ja pisin haastattelu venyi melkein puoleentoistatuntiin.

Haastattelun taustatietoina kysyttiin, ketkä perheestä osallistuivat haastatteluun sekä perheen kokemusta päivähoitopalveluista vuosina. Koin merkitykselliseksi selvittää, kuinka pitkä kokemus perheellä on päivähoiton asiakkuudesta sekä kuinka monta lasta heillä on kuulunut päivähoiton piiriin vuosien aikana. Tämä antoi jonkinlaisen ennako käsityksen siitä, että vanhemmilla oli ehtinyt kertyä kokemusta Limingan kunnan päivähoiton asiakkuudesta. Kolme haastateltavista ilmoitti asiakassuhteen pituudeksi noin vuoden, kaksi kertoi asiakassuhteen pituudeksi kaksi vuotta, kolmella asiakassuhteen pituus oli kolme tai neljä vuotta ja kolmella perheellä asiakassuhteen pituus oli yli viisi vuotta tai enemmän. Päivähoidon asiakkaista viidellä perheellä oli päivähoiton piiriin kuulunut yksi lapsi, kahdella perheellä päivähoiton piiriin on kuulunut kaksi lasta ja neljä perhettä ilmoitti päivähoitossa olleiden lasten lukumääräksi kolme.

5.5 Tutkimusaineiston käsittely

Tutkimuksen aineisto kerättiin haastattelemalla päivähoitossa olevien lasten vanhempia ja nämä haastattelut pääosin nauhoitettiin. Haastattelut toteutuivat aika pitkin aikaväleihin, joka mahdollisti hyvin haastatteluiden litteroinnin heti haastattelun jälkeen. Haastattelut kirjoitettiin puhtaaksi sanasta sanaan. Ne haastattelut, joihin en saanut haastateltavalta lupaa nauhoitukselle, kirjoitin ylös paperille. Haastattelutilanteessa pyrin poimimaan ylös tutkimukselle merkityksellisiä asioita mahdollisimman tarkasti. Nauhoittamattomat haastattelut kirjoitin haastattelun jälkeen puhtaaksi ja lähetin sen vielä haastateltavalle kommentoitavaksi. Näin haastateltava sai vielä lisätä tai korjata mahdollisia asioita, joita hän oli sanonut, mutta olin kirjannut sen väärin tai kyseinen asia puuttui kokonaan. Kokonaisuudessaan litteroitu aineisto tuotti tutkimusaineistoa yhteensä 93 sivua.

Tässä tutkimuksessa aineisto litteroitiin suoraan haastattelurungon teemojen alle. Jokaisen henkilön haastattelut eriteltiin niin, että teemat luokiteltiin 1-7 ja haastateltavat numeroitiin tunnuksin H1-H11 (H= Haastateltava: H1, H2, H3...) Jokaisen teeman alle siis kirjoitettiin kaikkien haastateltavien kertomat tiedot kyseisestä

teemasta peräkkäin. Hirsijärven ja Hurmeen (2008, 141) mukaan tutkimus, jonka aineisto on kerätty teemahaastattelulla, voidaan purkaa muodostamalla niin sanottu kortisto. Kun käytössä on tietokone, mutta ei tekstianalyysiohjelmaa, voidaan kunkin haastattelun tiedot kerätä teemoittain, jolloin haastattelut kerätään samaan tiedostoon, mutta jokainen teema omalle sivulleen. Myöhemmin kaikkien haastatteluiden samaa teemaa koskevat sivut kopioidaan peräkkäin (Hirsijärvi & Hurme 2008, 141). Kun kaikki haastattelut oli litteroitu yhteen tiedostoon, tulostin 93 sivuisen tutkimusaineiston paperiversioksi ja aloitin aineiston analysoinnin.

Tutkimusaineistoa lähdettiin analysoimaan sisällönanalyysillä. Tuomin ja Sarajärven (2009, 91) mukaan sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jota voidaan käyttää kaikissa laadullisissa tutkimuksissa. Menetelmän avulla pyritään saamaan tutkittavasta ilmiöstä kuvaus yleisessä ja tiivistetyssä muodossa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 103). Yleinen kuvaus analyysin toteuttamisesta on seuraava: aluksi päätetään, mikä tässä aineistossa kiinnostaa ja tehdään siitä vahva päätös. Tämän jälkeen aineistoa käydään läpi ja siitä erotetaan kiinnostukseen liittyvät asiat. Kaikki muu aineisto jätetään pois tutkimuksesta. Merkityt asiat kerätään yhteen ja omaksi kokonaisuudeksi. Kerätty aineisto luokitellaan ja siitä kirjoitetaan yhteenvehto. Näin kävi pääosin tässäkin tutkimuksessa. Tässä opinnäytetyössä tutkimuskysymykset määrittivät sen, mikä aineistossa kiinnostaa ja lähdin sen pohjalta lukemaan aineistoa läpi sekä alleviivaamaan tutkimuksen kannalta merkityksellisiä asioita. Koska aineisto on kerätty teemahaastattelulla ja litteroinnissa samaa teemaa koskevat asiat kerättiin yhteen, oli aineistolla jo eräänlainen luokittelu valmiina. Tämä luokittelu muodostui haastattelussa käytetyistä teemoista, jolloin teemoja oli yhteensä seitsemän. Näiden teemojen sisältä keräsin yksinkertaistettuja ilmauksia ja aloin listaamaan niitä teemakohtaisesti. Kunnes jokaisen teeman alle oli listattu tutkimusaineistosta kerätyt tärkeät asiat, analysoin ja keräsin tutkimustulokset yhteen. Tutkimustulokset ja tutkimustulosten yhteenvehto esitellään seuraavaksi tulevissa luvuissa.

5.6 Tutkimuksen laatu, luotettavuus ja eettisyys

Kaikissa tutkimuksissa pyritään aina välttämään virheiden syntymistä. Niinpä tutkimuksen luotettavuutta tulisi aina jollakin keinolla arvioida (Hirsijärvi, Remes & Sa-

javaara 2009, 231). Erityisesti silloin, kun kyseessä on haastattelu, laatua tulisi tarkkailla tutkimuksen eri vaiheissa (Hirsijärvi & Hurme 2008, 184). Tässä luvussa käyn läpi mitä laatu, luotettavuus ja eettisyys tarkoittavat laadullisessa haastattelututkimuksessa sekä mitä ne tarkoittavat tässä opinnäytetyössä.

Laatu. Haastattelun suunnitelmavaiheessa aloin perehtymään syvemmin kasvatuskumppanuuteen liittyvään teoriaan sekä hahmottelemaan tutkimuksen teoriaosuutta. Samassa yhteydessä aloin hahmottelemaan haastattelurunkoa (LIITE 4) aineiston keruuta varten. Haastattelurungon teemat löydettiin tutkimuskysymysten, kasvatuskumppanuuden periaatteiden sekä kumppanuusmallin avulla. Näiden teemojen alle kehittelin itselleni useita lisäkysymyksiä, joita voisin tarvittaessa käyttää haastatteluiden tukena. Kävimme läpi haastattelurunkoa Limingan kunnan päivähoidon kanssa. Hirsijärven ja Hurmeen (2008, 184) mukaan laadukkuutta voidaan tavoitella etukäteen tekemällä hyvän haastattelurungon sekä syventämällä teemoja etukäteen ja pohtimalla mahdollisten lisäkysymysten muotoja. Laatua voidaan parantaa myös huolehtimalla haastatteluissa käytettävästä teknisestä välineistöstä, eli käytössä on toimiva nauhuri, varapattereita sekä haastattelurunko mukana haastattelutilanteissa (Hirsijärvi & Hurme 2008, 184). Haastatteluissa minulla oli vain itselläni näkyvissä koko haastattelurunko lisäkysymyksineen. Haasteltaville täytettäväksi annetussa taustatietolomakkeessa (LIITE 5) oli listattuna haastattelun seitsemän teemaa, joita haastateltavat saivat seurata koko haastattelun ajan. Lopuksi keräsin haastattelutilanteessa käytetyt lomakkeet itselleni. Haastatteluissa, joihin haastateltava antoi luvan nauhoitukseen, tarkkailin nauhurin toimimista tietyn aikavälein. Mukanani olivat aina myös varapatterit. Olin varautunut haastatteluissa siihen, että haastateltava kieltäytyisi haastattelun nauhoituksesta. Mukanani oli aina ruutuvihko ja toimivia kyniä. Aina ennen haastatteluun lähtemistä tarkistin etukäteen, että tiesin missä haastattelupaikka on sekä sen, että mukanani oli haastateltavalle taustatietolomake sekä haastattelurunko. Aineiston laatua pyrittiin ylläpitämään myös siten, että haastattelu litteroitiin mahdollisimman pian heti haastattelun jälkeen.

Luotettavuus. Tutkimushaastattelun aineiston luotettavuus riippuu sen laadusta (Hirsijärvi & Hurme 2008, 185). Esimerkiksi litteroinnit toteutettiin alusta loppuun samalla kaavalla. Laadullisessa tutkimuksessa ydinasioina voidaan pitää myös

henkilöiden, paikkojen ja tapahtumien kuvaamista. Lisäksi laadullisen tutkimuksen luotettavuutta lisää tarkka kerronta tutkimuksen toteuttamisesta, jolloin tarkkuus koskee kaikkia tutkimuksen vaiheita. Tarkoitus on kertoa selvästi ja totuuden mukaisesti aineistonkeruun olosuhteista ja paikoista, haastatteluun käytetystä ajasta, häiriötekijöistä, virhetulkinnoista haastatteluissa sekä tutkijan omasta itse arvioinnista. Tähän on olemassa erilaisia mittaus- ja tutkimustapoja, kuten reliaabelius ja validius. Näissä käsitteissä reliaabeliuksella tarkoitetaan mittaustulosten toistettavuutta eli tutkimuksen kykyä antaa ei sattumanvaraisia tuloksia. Se voidaan todeta esimerkiksi sillä tavoin, että, jos kaksi arvioijaa päätyy samaan tulokseen tai samaa henkilöä tutkittaessa, eri tutkimuskerroilla saadaan sama tulos, voidaan tutkimusta näin pitää reliaabelina. Toinen tutkimuksen arviointiin liittyvä käsite on validius eli pätevyys. Sillä tarkoitetaan mittarin tai tutkimusmenetelmän kykyä tutkia juuri sitä mitä onkin tarkoitus tutkia. Esimerkiksi tutkimusaineiston keruussa kysymyksiin saadaan vastaukset, mutta vastaajat ovat saattaneet käsittää monet kysymykset eri tavoin, kuin tutkija on tarkoittanut tai ajatellut. Tällöin tutkija ei voi käsitellä saatua aineistoa oman ajatusmallinsa mukaisesti, koska silloin tutkimusaineistoa ei voida pitää pätevänä. (Hirsijärvi & Hurme 2008, 231–232.)

Eettisyys. Hirsijärven ja Remeksen (2008, 19–20) mukaan tutkimuksiin liittyy aina eettisiä ratkaisuja. Ihmisiin kohdistuvissa tutkimuksissa tärkeimpiä eettisiä periaatteita ovat yleensä informointiin perustuva suostumus, luottamuksellisuus, seuraukset ja yksityisyys. Tässä tutkimuksessa Limingan kunnan päivähoidolle jätettiin tutkimuslupa-anomus, jonka kautta sain luvan toteuttaa kasvatuskumppanuutta koskevan tutkimuksen Limingan kunnan päivähoidon asiakkaille. Haastattelukutsut lähetettiin arvottuina Limingan kunnan vs. päivähoidon johtajan kautta, jolloin asiakkaiden tiedot pysyivät vain Limingan kunnan vs. päivähoidon johtajalla. Haastattelutilanteissa kunnioitettiin haastateltavia nauhoitusluvan kautta sekä heidän henkilöllisyyden ja yksityisyyden tunnistamista vaalitaan koko tutkimuksen ajan ja aina sen jälkeenkin. Esimerkiksi haastattelussa käytetty haastateltavien numerointi ei ole siinä järjestyksessä, kuin haastattelut on tehty. Tutkimusaiheen valinnassa sekä raportoinnissa on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota siihen, kuinka tutkimus parantaa tutkittavina olevan kohteen tilannetta ja mitä seurauksia raportoinnilla on haastateltaville sekä heitä koskeville ryhmille.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä luvussa tutkimuksen tulokset esitetään haastattelun teemojen mukaisesti. Teemoittelu on jäsennelty jo alun perin niin, että sen avulla voidaan selvittää kasvatuskumppanuuden periaatteiden toteutumista sekä saadaan vastauksia tutkimuskysymyksiin. Alkuperäisessä luokittelussa teemoja oli seitsemän, jotka säilyivät myös analysoinnissa. Tutkimuksessa nousi esiin kuitenkin yksi tärkeä teema: päivähoiton aloitus, joka esiintyy tutkimustuloksissa omana kokonaisuutenaan. Teemassa seitsemän taas yhdistyvät teemat rehellisyys ja luottamus sekä kunnioitus. Puhuessani tuloksissa päivähoiton henkilökunnasta, tarkoitan sillä molempia sekä päiväkodin henkilökuntaa ja perhepäivähoitajia. Suorat lainaukset tutkimustulosten selvittämisessä auttavat lukijaa ymmärtämään paremmin vanhempien kokemuksia päivähoiton kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Lainausten keskellä oleva merkintä "(...)" tarkoittaa, että jotakin vanhemman sanomaa on jätetty lainauksesta pois. Nämä pois jätetyt pätkät ovat olleet joko epäolennaisia tutkimuksen kannalta tai niistä on saattanut tunnistaa haastateltavan henkilön. Kaikissa lainauksissa olen myös muokannut tyttö ja poika ilmaukset tai lapsen nimen ja korvannut ne kaikki yhteisesti lapsi-sanalla.

6.1 Yhteistyö päivähoiton henkilöstön kanssa

Haastatteluiden ensimmäisessä teemassa puhuttiin yhteistyöstä päivähoiton henkilöstön tai perhepäivähoitajan kanssa. Teema on laaja ja yhteistyötä käsiteltiin hyvin yleisellä tasolla. Vanhempia pyydettiin kertomaan mitä he kokevat päivähoiton henkilöstön ja vanhempien väliseen yhteistyöhön kuuluvan. Teeman laajuuden vuoksi olen jäsentänyt vanhempien kokemuksia kahteen osaan: päivähoiton ja vanhempien väliseen yhteistyöhön arjessa sekä yhteistyöhön sitoutuminen. Haastattelutilanteessa vanhemmat ovat aluksi pohtineet mitä heidän mielestään yhteistyöhön tulisi kuulua sekä mikä merkitys yhteistyöllä on. Lisäksi haastateltavat kertoivat omia kokemuksiaan päivähoiton sitoutumisesta yhteistyön tekemiseen.

Päivähoidon ja vanhempien välinen yhteistyö arjessa. Vanhemmat kokevat, että päivähoidon ja vanhempien väliseen yhteistyöhön kuuluu erityisesti vuorovai-
kutuksen ja kommunikoinnin lapsen ja hänen hoitopäiväänsä liittyvistä asioista. Tärkeää on kuulla aina jotakin lapsen touhuista hoitopäivän aikana sekä mahdollisista huolenaiheista lapseen liittyen. Lisäksi vanhemmat haluavat päivähoitolta informaatiota päivähoidon tapahtumista ja siitä, mitä päivähoitossa on milloinkin me-
neillään. Vanhemmat kuvaavat yhteistyöhön kuuluvia asioita seuraavasti:

Minusta se vuorovaikutus silleensä, miten lapsen päivä on mennyt ja yleensä mitä päivähoitossa tapahtuu, tulevia tapahtumia ja sitä informaatiota tietenkin haluaa sellain suurin piirtein ja kyllähän siellä on hyvin niinkö seinillä ja ihan semmosta kasvotusten, kyllä aika hyvin sanotaanki miten päivä on mennyt ja näin, mutta siis niinkö mitä tapahtuu. (H10).

No kyllähän se on, että tuota se perhepäivähoitaja kertoo mitä on tapahtunut ja siitä lapsesta niitä päivän aikana tapahtuvia juttuja, kun niitähän ei tiitä, kun ei oo näkemässä. Mun mielestä se on hirviän tärkeää. (H1).

Että kaikki ajankohtaiset asiat käydään aina läpi, että mitä siihen päivään on kuulunut, onko jotain erityistä ja sitten totta kai myös semmoset onko jotain huolenaihetta lapsesta, joko vanhemmilla tai sitte päivähoidon henkilöstöllä ja ne sitte käydään läpi... Ja että se tieto kulkee molemmin päin. (H4).

Yhteistyöhön liitetään kuuluvan lapsen tavoitteiden määrittäminen ja niiden yhteensovittaminen kodin ja päivähoidon kanssa. Yhteistyöhön kuuluu se, että molemmat osapuolet kunnioittavat toisiaan sekä toistensa arvoja. Yksi osa-alue yhteistyöstä on myös lapsen hoitoajoista ja hoitopaikoista sopiminen yhdessä.

No ehkä jonkin näköiset tavoitteet, että millä tavalla lapsi on tottunut kotona, mikä on sallittua ja pitää pystyä kommunikoimaan niistä (...) Ja sitten molemminpuolinen kunnioitus sitä kohtaan, että he kunnioittavat meidän arvoja ja me kunnioitetaan sitä minkälaiset säännöt he tekevät siellä hoitopaikassa lapsille. Yhteiset tavoitteet ja yhteiset arvot. Vaikka meillä olis erilaiset arvot, niin kumminki niinkö pystytään kunnioittamaan toisenkin instituution arvoja. (H2).

Oikeestaan on nämä, että sovitaan hoitoajat, no ne tietenkin, jos niissä on vaihtelua ja sitte nämä mahdolliset varahoitopaikat ja varahoitokysymykset, jos niitä sattuu nyt tulemaan. (H3).

Yhteistyön kuvataan näkyvän arjessa hyvin samalla tavoin, kuin mitä siltä odotetaan. Vanhemmat vaihtavat päivittäin edes muutaman sanan hoitopäivään ja lapseen liittyen lapsen tuonti- ja hakutilanteissa. Kuulumisia ja tietoja vaihdetaan molemminpuolisesti. Yhteistyötä tuetaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmalla sekä siihen liittyvillä varhaiskasvatuskeskusteluilla, jotka ovat vanhemmille siinä määrin tärkeitä, että niissä pystytään syvällisemmin keskittymään lapseen ja hänen kehitykseensä. Vaikka päivittäisiä kuulumisten vaihtoja tapahtuu koko ajan, on vanhemmilla tunne, että he pääsevät aika vähäisesti sisälle päivähoidon arkeen. Vanhemmat kokevat, että päivähoidon kanssa tehtävällä yhteistyöllä on todella suuri merkitys sekä vanhempien että lapsen kasvatuksen kannalta.

Se on sillain niiden tietojen vaihtoa, miltä se päivä on näyttäny ja onko jotaki heränny. Ja sitte, jos ollaan oltu viikonloppu kotona, niin mitä siellä on tapahtunu. Jos on vaikka ollu jotaki erikoista, mikä saattaa herättää keskustelua päivähoidossakin. Että ihan tämmöstä päivittäistä tietojen vaihtoa ja keskustelua siitä miten on menny ja mitä mahdollisesti tulee olemaan. (H3).

Onhan ne kasvatuskeskustelutki sillain hyviä, vaikka ne on vähän teennäisiä. Mutta toisaalta ne on hyviä ko siinä kuitenkin on se aika sitte niinkö kahestaan pohtia niitä asioita, että mitkä on perheen suuntaviivat ja mitä perhe pitää tärkeänä ja että miten se yhdistetään tähän päiväkodin yhteisöhommaan. Mutta tärkeämpänä mää piän kuitenkin sitä jokapäivästä mitä tässä vaihetaan niinkö kuulumisia. (H8).

Aika vähän pääsee sillain kuitenkaan sisälle minun mielestä siinä miten siellä päiväkodissa niinkö kasvatetaan ja tällain, ko itte ei ole näkemässä siellä päivisin mitä siellä tapahtuu, niin ei sillain niinkö oikee tiä. (H9).

Vanhemmat antavat suuren merkityksen päivähoidon ja vanhempien väliselle yhteistyölle. Yhteistyön tekeminen päivähoidon kanssa auttaa vanhempaa luottamaan päivähoidon henkilöstöön ja heidän on turvallista jättää oma lapsensa hoitoon työpäivän ajaksi. Vanhemmille on tärkeää tietää, kuinka lapsi nähdään päivähoidossa ja kuinka hän kehittyy hoitopäivien aikana. Yhteistyö koetaan tärkeäksi myös sen vuoksi, että lapsi viettää päivästä suuren osan hoitopaikassaan kouluikänsä saakka.

No suuri merkityshän sillä on, että tietää miten sillä lapsella menee ja miten se on siellä pärjännyt. Lapsi on niinkö kouluikänsä asti päivähoidossa, niin sehän on ihan älytön merkitys. (H9).

Eihän se koko homma onnistuis ilman yhteistyötä. Se ois vaan sitä, että se viiään sinne ja se on siellä päivät (...) Kyllähän lapsiki ottaa sen silleen, että henkilökunta kuuluu perheeseen, päivittäin. Kyllä siinä on paljon etuja. Niin on sillä suuri merkitys... Eikä koko hoito onnistuis, jos ei ois yhteistyötä. (H6).

On se tärkeää. Vaikea on kuvitella, että vain veis lapsen sinne ja hakis, ilman, että tietäis mitä päivän aikana tapahtuu ja mitä he mieltii siellä lapselta, että kyllä se on niinkö tärkeää se yhteistyö. (H4).

Pääsääntöisesti vanhemmat kokevat, että yhteistyö on molemminpuolista. Vanhemmat luottavat siihen, että kaikki tarpeelliset asiat kerrotaan ja tuodaan esille. Osa vanhemmista kuitenkin kokee, että kiire vaikuttaa yhteistyön sujuvuuteen. Joskus vanhemmilla olisi tärkeää asiaa lapseen liittyen, mutta työntekijöiden kiire estää vanhemman kuulemisen.

Asioista pystyy kyllä puhumaan. Haluaa kuulla miten päivä on mennyt, mutta joskus kiire vaikeuttaa molemminpuolista yhteistyötä. Vanhempi voi joutua odottamaan ja käyttämään tilannetta milloin pääsee sanomaan asiansa. Aina vanhempaa ei ehditä kuulla. Varsinkin aamuisin ei tunnu saavan kerrottua lapseen liittyvää, sitä päivää varten tarpeellista informaatiota. (H7).

Yhteistyöhön sitoutuminen. Päivähoidon sitoutumisesta yhteistyön tekemiseen ei osata oikein vastata. On vaikeaa tietää, kuinka sitoutunutta päivähoidon henkilökunta on yhteistyön tekemiseen, kun hoitopäivien kulkua ei ole näkemässä. Suurin osa vanhemmista kuitenkin luottaa siihen, että henkilökunta on sitoutunutta. Yhteistyöhön sitoutumisena pidetään erityisesti sitä, että henkilökunta on pysyvää. Koetaan, että pysyvällä henkilökunnalla on enemmän motivaatiota työhönsä, entä kuin sijaisilla.

Kyllä kaikilla on mun mielestä halukkuus siihen sitoutuneeseen yhteistyöhön ja ymmärretään se asia. (H4).

En oikeen tiä miten sen sitoutumisen kans, en tiä, ku ei sitä oo päivisin näkemässä. Onhan se tietenki semmosta sitoutumista sekin, että on samat hoitajat koko ajan, niin se tekee paljon. (H9).

Me kommunikoidaan päivittäin ja tuolla on tosi hyvää porukkaa ja semmosta työllensä omistautunutta. (H5).

Aina vanhempana ei ole ihan perillä mitä päivähoidossa on tekeillä. Hoitajien vaihtuvuus on suuri, jolloin se näkyy siinä, ettei hoitajia tunneta kovin hyvin ja kun jokainen on kuitenkin oma persoonansa. (H7).

Vanhemmat kokevat läheisen keskustelun olevan tarpeen vain harvoin. Monetkaan eivät koe, että kovin läheiselle keskustelulle olisi ollut tarvetta, mutta kokivat myös, että tarvittaessa se kyllä onnistuisi. Läheinen keskustelu ja yhteistyö koettiin tulevan ajankohtaiseksi silloin, jos vanhemmalla olisi jotain tärkeää keskusteltavaa lapsesta tai perheen tilanteesta. Muutama vanhemmista ajatteli, että läheisen yhteistyön onnistumiseen tarvitaan molempia osapuolia, jolloin on pystyttävä toimimaan samalla puolella lapsen hyväksi.

Jos on tarvetta olla enempi tekemisissä, niin varmasti semmoselle löytyy aikaa, kyllä mä uskon. Ainaki oon nyt kokenu ja on jääny semmonen tunne, että on mahdollisuus. Tietenki hoitajien kans saa aina aamulla tai päivän päätteeksikin keskustella. (H10).

Enemmäki se on ehkä kiinni vanhemman asenteesta, ainaki oma kokemus on semmonen. Se pitäs olla jotenki niin päin, että minä ja se päivähoiton henkilökunta ollaan samalla puolella. Se päätarkotus on kuitenkin jotenki sen lapsen saattaminen koulumaailmaan ja niinkö aikuseksi, että se pystyis elämään niinkö yhteiskunnan normien mukaan. Se helpottaa hirveesti sitä kommunikaatiota, että pystyy iteki sanomaan, että no en minäkään ossaa ja en minäkään tiä mitä mun pittää tehdä. Sitte on palijon helepompaa yrittää hoitaa samaa asiaa. (H8).

6.2 Jaettu kasvatustehtävä

Päivähoidon tarkoitus on tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Tässä teemassa vanhempia pyydettiin kertomaan kuinka he näkevät kasvatusvastuun jakautumisen päivähoiton ja vanhempien kesken. Vanhemmat pohtivat myös päivähoiton henkilöstön asiantuntijuuden näkymistä sekä sitä, millä keinoin päivähoito tukee vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä.

Kasvatusvastuun koetaan kuuluvan lapsen vanhemmille. Lapset ovat aina vanhempiensa lapsia, jolloin vanhempien näkemyksiä on kasvatuksen suhteen kunnioitettava. Vanhemmat kokevat, että he luovat ne raamit, joiden mukaan päivähoitossa mennään ja päivähoito tukee heidän vanhemmuuttaan. Lapset ovat päivähoitossa pitkiä päiviä ja suuren osan hereilläoloajastaan, tältä osin vastuu jakaantuu myös päivähoidolle.

Onhan se enimmäkseen vanhemmilla se vastuu, totta kai. Vanhempien tehtävä se on aina ykkösenä. Mutta silloin, kun vanhemmuus häviää, niin silloin päiväkodilla on yleismaailmallinen kasvatustehtävä, ihan kuin kenellä tahansa ihmisellä. Silloin, kun jonkun asian huomataan menevän jotenkin, miten se ei voi mennä, niin siihen pitää puuttua. Tällaisissa tilanteissa kasvatustavastuu siirtyy joiltakin osin sille kasvattavalle organisaatiolle. (H8).

Se kasvatustavastuu on mulla tietenkin, pääosin. Mutta kun sitä ajankäyttöä ajattelee, niin kyllähän ne pitkiä päiviä viikosta siellä on, että onhan sitä vastuuta päiväkodillakin. Mutta silti se päivävastuu on kuitenkin meillä vanhemmilla. (H5).

Kasvatustavastuu jakautuu päivähoidolle myös siinä määrin, että he huolehtivat lapsen rytmistä, puhtaudesta ja ruokailuista hoitopäivän aikana. Päivähoidon on luotava turvallinen ja virikkeellinen oppimisympäristö lapselle. Lapset oppivat asioita alkuun kotona ja rytmi jatkuu päivähoidossa. He saavat päivähoidossa valmiuksia ja harjoitusta kädentaitoihin, kielelliseen ilmaisuun, matemaattisiin taitoihin sekä arjen asioihin, kuten päivärytmiin, käyttäytymiseen ja ruokailutapoihin.

Totta kai vanhemmat vastaavat omasta lapsestaan ja päivähoito vastaa siitä, että perusasiat hoituvat sen päivähoidon aikana, kuten ruokailu, peseytyminen ja pukeutuminen (...) Tärkeää on myös turvallinen hoitoympäristö, kaikille. (H7).

Kyllähän muksut oppii tuolla paljon asioita, kaikkia askarteluhommia ja siitä laskemiset, lukemiset. Tai sieltä saa just sen alkavan opin. Ja sitten niinkö arjen asioissa, niinkö kaikki ruokailutavat, nukkumiset, kaikki tämmöset. Kyllähän niitä kotona opitaan, mutta niitä hienosäädetään siellä koko ajan. Niittenhän on kyllä pakkoki pelata sillain yhteen, eihän tuo muuten onnistuis. Kyllä se molempien vastuu on. (H6).

Päivähoidon henkilöstön asiantuntijuudelta odotetaan, että hoitajat tietävät lapsista ja lapsen kehityksestä sekä tietävät mikä on normaalia ja mihin tulee mahdollisesti kiinnittää huomiota. Asiantuntijuutta on myös se, että epäkohdista uskalletaan sanoa ääneen. Päivähoidon henkilökunnalta ei odoteta korkeaa koulutusta. Vanhemmat toivovat, että lastenhoidossa käytetään maalaisjärkeä ja asioista puhutaan niin, että vanhemmatkin ymmärtävät mitä asioilla tarkoitetaan. Asiantuntijuiden voi aistia myös lasten viihtyvyydestä hoitopaikassa.

Ei semmosta koulutusta ainakaan pysty sanomaan, et mikä ois oikia koulutus, tuskin siihen on ees koulua tai jos koulun käy niin ei kaikista oo lastenhoitajiksi siltikään, ehkä se ei oo tärkeää. Paremminki on se,

että tietää, kun lapsi herää päiväunilta, se otetaan syliin ja se saa sen maitopullon. Se on tärkeämpää. Ja kyllä lapsesta näkee, vaikei se osaa puhuakaan, että jos sillä on hankalaa, ei se lähe hoitoon sillon. Kyllä sen näkee, että lapsi viihtyy. Eikä hoitajia osaa eritellä, lapsen viihtyvyydestä se on kaikki kiinni. (H2).

Asiantuntijuus liitetään myös turvalliseen hoitoympäristöön. On tärkeää, että vanhempi voi jättää lapsensa turvallisesti mielin hoitopaikkaan.

Siellä pitää olla turvalliset puitteet. Jos mää tuon lapsen tänne niin voi niinkö suurin piirtein ajatella, että mitä täällä tapahtuu, ketä täällä on ja minkälaiset puitteet. Minkälaiset puitteet toimitilallisesti, aita on ympärillä, ettei lapset pääse minne sattuu (...) Tulee semmonen tunne, että ei tarvi koko ajan huolehtia. Ei tarvi miettiä onko se saanu ruokaa, mitähän se touhuu, hommat niinku hoituu. Tiedän, että jos jotaki sattuu niin mulle ilmoitetaan ja jos on jotaki mikä ei oo mennyt hyvin, niin seki hoituu. (H8).

Asiantuntijuus nähdään arjessa siten, että päivähoiton arkeen on helppo mennä mukaan. Siellä tehdään samantyyllisiä asioita kuin kotona ja heiltä saa myös vinkkejä arjen hoitotilanteisiin. Vanhemmat pitävät hyvänä sitä, että hoitajat kertovat havaitsemiaan asioita lapsesta.

Sieltä niinkö tulee tämmösiä taitoja, että käyäänkö potalla vai käytetäänkö vaippaa. Ne on aika paljon tullu sieltä. Ja sieltä on sanottu, että sehän on jo iso lapsi, että kyllä se osaaapi jo tämmöstäki ja hoitaja on huomannu, että lapsi pärjää ja vihjassu siitä. Musta se on ihan hyvä, meillä ois varmaa monet asiat jääny, ku oltais ajateltu, että se on vielä niin pieni. (H3).

Kyllä henkilöstöllä on silmää katsoa lasten ikäryhmää ja huomata kehitykseen liittyvät asiat. On huomattava, jos lapella on vaikka pelkotiloja, syömisongelmia tai erilainen suhtautuminen muihin lapsiin. Ei ne hoitajat sitä pahalla tuo esille. Se on vaan hyvä tuoda esille, sillon vanhemmatkin osaa kiinnittää huomiota ja osaa vahvistaa niitä lapsen oikeita luonteenpiirteitä ja ohjata lasta opettelemaan hyviä käytöstapoja. Mutta myös hyvät uutiset on vanhemmille tärkeitä. (H7).

Tärkeimpänä yhteistyön tukemisena nähdään tiedon jakaminen ja päivittäiset kohtaamiset, joista tärkeimpiä ovat aamun ja illan terveiset. Yhteistyötä tuetaan erilaisilla lomakkeilla, varhaiskasvatussuunnitelmillä ja kasvatuskeskusteluilla.

Kyllähän siellä täytetään sitä lapsen vasua, että minkälainen lapsi se on ja mitä vanhemmat toivoo. Mutta meille tärkein on se perus, että lapsi saa ruokaa, juomaa ja syliä, ei se vielä muuta vaadi. (H11).

Lomakkeet ja varhaiskasvatuskeskustelut yhteistyön tukena herättää muutaman eriävänkin mielipiteen. Kun lomakkeita ja kaavakkeita käytetään vanhempien kanssa, niiden tarkoitus täytyy selvittää vanhemmille. Päivähoidon henkilöstön on hyvä muistaa, että kaikki mikä heille on arkipäivää, ei välttämättä ole tuttua vanhemmille.

No on niitä infoja ja pidetään niitä kasvatuskeskusteluja, jotka käydään tietyin aikaväleihin. Joitakin kysymyksiä siellä on semmosia, että tuntuu toistavansa itteään, mutta tykkään, että ne on silti hyviä ja täytyyhän sen keskustelun aina johonki pohjautua, eihän sitä osaa muuten alkaa yhtäkkiä ruotimaan asioita. (H10).

Kuukausikirjeet lähetetään vanhemmille, jolloin tietää mitä on tekeillä. Vanhempainillat on kyllä jäänyt vähän pimentoon, mikä niiden tarkoitus on ollut? Yleistä informaatiota, jotakin tiettyä asiaa, vai mitä? (H7).

6.3 Päivähoidon aloitus

Haastatteluissa yhdeksi tärkeäksi teemaksi nousi päivähoidon aloitus, jossa vanhemmat pohtivat kuinka tutustuminen päivähoitoon on toteutunut ja mitä vanhemmat toivovat, että miten siinä toimitaan. Lisäksi päivähoidon aloitukseen liittyen vanhemmat kertoivat kuinka tärkeää on vanhemman tukeminen siinä tilanteessa, kun oma lapsi aloittaa päivähoidon.

Vanhempien mukaan alussa on hyvä olla sellainen kahden tai kolmen kerran tutustuminen, jolloin vanhemmat käyvät vierailmassa lapsen tulevassa hoitopaikassa. Useampi tutustuminen antaa turvallisuuden tunteen sekä lapselle, että vanhemmalle. Kun päivähoidon arjen näkee käytännössä, ennen kuin lapsi jää yksin hoitoon, on vanhemman helpompaa luottaa siihen, että lapsi pärjää siellä ilman vanhempiaan. Hyväksi käytännöksi on koettu se, että he menevät sinne hoitopaikan arkeen mukaan, eikä tutustuminen ole hirveän tarkkaan järjestetty ja pin-tapuolinen tapahtuma. Kuitenkin tärkeänä pidetään sitä, että päivähoitopaikalla on selkeä ajatus siitä, miten tutustumisen tulisi tapahtua. Vanhemmalla jää epävarma olo, jos hänen tulisi tietää, kuinka tutustuminen toteutetaan.

Käytiin parina päivänä tutustumassa ja ne pyysi sinne tutustumaan. (...)Sillon, kun lapsi on pieni, niin se on hirviän vaikia viiä hoitoon. Niin sillon sitä näki, että miten sitä toimitaan sitte siellä ja jäi semmonen varma olo, että homma toimii. (...) Mää tykkään, kun päiväunien jälkeen käytiin ja ei siellä muuta, kun hengattiin. Minä siellä vaan istuin ja tuo lapsi muitten kans siellä leikki. Kaks kolome kertaa on varmaan lapsellekki hyvä, niin se tottuu. Mieluummin niin, entä sitte joku järjestetty juttu. (H2).

Tuo päiväkoti oli aika uus sillon, kun esikoinen alotti. Se oli silloin ehkä vähän kaaosmainenkin se tilanne silloin alkuvaiheessa (...)Se oli silloin niin pieni ja ensimmäinen lapsi päivähoidossa, että ehkä semmosta jonkunäköstä totuttautumista ja totuttautumisaikaa vois olla. Se oli vähän semmosta, että no mitä nyt halutaan. Olikohan, että nyt vaikka kaks päivää ensin käydään yhdessä, et se ei ollu oikeen semmosta niinku säännönmukaista (...), että nyt tehään tällain ja siitä se lähtee. Se oli semmosta, että no katotaan nyt ja että miten nyt tuntuu. (H5).

Tutustumisesta sopimisen jälkeen sekä lapsi, että vanhemmat kaipaavat tukea uuden aloittamiseen. Vanhemmat kertovat, että eniten tukea tarvitsee silloin, kun ensimmäinen lapsi menee päivähoitoon. Tärkeäksi aloitustilanteessa vanhemmat kokevat hoitajan varmuuden ja luottavaisuuden siitä, että kaikki järjestyy hyvin. Vanhemmat kertovat, että tärkeänä tukena he ovat pitäneet myös sitä, että heille on alkutaipaleella kerrottu hyvin tarkkaan, kuinka lapsen päivä on kulunut. Vanhemmalle on myös tärkeää, että vanhemman ja perheen tukeminen ei pääty heti, kun hoitosuhde on lähtenyt käyntiin.

Ensimmäinen on aina pahin viiä hoitoon. Mutta jotenki se hoitaja on meillä aina ottanu niin varmasti ja niin kyllä tämä tästä ja avain niinkö heti suojaan, niin että uskalsi luottaa, että kyllä se siellä ja itkuki lakkaa ku äiti lähtee. Nuorin on ollu helpoin. (...) Se niin ammattimaisesti on ottanu sen eikä arastellu (...)se kohtelu on ollu niin ammattitaitosta minusta. (H1).

Kyllä se oli mun mielestä sillain, että kyllä ne otti hirveen tarkkaan. Ja sitte alussa oli yks semmonen täti, jonka kans meijän lapsi oli hirveen mielellään, ne kumpiki tykkäs toisistaan niin se oli jotenkin semmonen kiva juttu. Sitte toisen lapsen kans oli huomattavasti helpompaa. Toisaalta ne tottu hirveen helposti ja ne kyllä tykkäs. (...) Jos ois ollu vaikeeta, niin sitten ois voinu olla eri tilanne. (H5).

Minusta tuntuu, että silloin alussa sai hirveästi tukea, mutta silloin, kun lapsi oli kesän kotona, niin sen jälkeen se jotenkin muuttu, sitten ei enää. Tuli varmaan kerralla niin paljon pieniä, ettei sitten enää ehtiny. (H2).

6.4 Päivähoidon ja vanhempien yhteiset tavoitteet

Teemassa yhteiset tavoitteet vanhempia pyydettiin pohtimaan heidän omien ja päivähoiton kasvatuseriaatteiden sekä -tavoitteiden samansuuntaisuutta. Lisäksi vanhemmat kertoivat heidän mahdollisuuksista vaikuttaa ja osallistua lapsen hoitoon sekä päivähoiton kehittämiseen.

Kasvatuseriaatteiden ja -tavoitteiden oletetaan olevan pääsääntöisesti samansuuntaisia hoidossa kuin kotonakin. Vanhempien mukaan niistä on keskusteltu ainakin jonkin verran siinä vaiheessa, kun lapsi on aloittanut päivähoiton sekä varhaiskasvatuskeskusteluissa. Asioista keskustellaan ohimennen myös päivittäisissä kohtaamisissa. Kuitenkin on vaikea tietää miten ne hoitopäivien aikana toteutuvat. Parhaimmaksi mittariksi vanhemmat toteavat sen, että lapsi on saman oloinen sekä aamulla että illalla, joten kovin suuria eroavaisuuksia he eivät näe kodin ja päivähoiton kasvatuseriaatteissa.

Mitä nyt on käyty niitä keskusteluita, niin kyllä ne oli minun mielestä sillinä niinkö, että ei voinu olla kun samaa mieltä. Ollaan samoilla linjoilla, kohdattiin sen suhteen kyllä. Tykkään tosiaan kun siellä käyään retkillä ja siellä on sitä musiikkia, vähän on jumppaa ja semmosta. (H10).

En oo huomannu, että ois jotaki mikä ei olis, ehkä jotain pieniä voi olla. Sillon alussa kun oli se jokin kysely, missä kyseltiin perusjuttuja, niin määhän sinne laitoin, että mikä on meidän mielestä ihan ok ja mikä ei. Aikalailla on huomannu, että aika samat ajatukset on. Ei oo tullu mitään semmosta ristiriitasta niissä. (H3).

Päivähoidon puolesta vanhemmille on jaettu perussääntöjä, mutta sen tarkemmin en tiedä. Varhaiskasvatussuunnitelmassa on jotain kasvatuseriaatteista käyty läpi. Kyllä ne varmaan ovat aika samansuuntaiset. Perusasiat pitää olla kunnossa, ei kauhean paljon olla juteltu niistä. Eikä kaikkia voida ottaa niin henkilökohtaisesti. Tämä on vähän hämärä alue. (H7).

Sitä pitäis saaha olla karpäsenä katossa. Lapsi on kuitenkin niin saman olonen aina aamulla ja illalla, kun sen vie ja hakee, että ei siellä nyt kauhian erilaista voi olla. (H9).

Suurin osa vanhemmista kokee vanhempainillat mahdollisuuksiksi esittää omia toiveita ja ideoita päivähoiton toiminnan suhteen. Osa vanhemmista taas ei ollut edes aikaisemmin ajatelleet, että voisivat jotain ehdottaa, he olivat toimintaan tyytyväisiä sellaisenaan. Muutama puolestaan koki, että ideoita voi rohkeasti sanoa aina, kun jotain tulee mieleen, mutta eivät he oikeastaan jää odottamaan, että ne toteutuvat.

No mää en oo osannu varmaan semmosia antaa. Mää oon aatellu, että se on niinkö ihan hyvä, että ne tekee siellä hoidossa ihan jotain muuta ku mitä me tehään täällä kotona. Ei oo semmosta mitä vois ehdottaa, ne on niinku kivoja missä ne käy ja retkeilee ja muuta, niin ne on aina iteki mukava kuulla, että nyt on menossa tämmönen. (H3).

Kyllähän mää iteki justiin niinkö heittelen, vaikka, että ootteko aatellu käyä vaikka jossain Escurialissa tai että se on niinkö ihan kiva retki-paikka tai jotaki semmosta. Sillai niinkö iteki bongaillee paljon tutkimuksia, niin kyllä mää niinkö sanon, että siinä oli semmosta ja semmosta (...) Että kyllä mun mielestä vanhemmat voi ihan reilusti sanoa mitä ne ajattelee, jos jonku asian voi tehdä toisin tai, jos jollekki asialle ois joku parempi tapa toimia. (H8).

Päivähoiton suunnitteluun ja kehittämiseen osallistuminen liitettiin vahvasti myös vanhempainoimikuntiin. Tästä vanhemmilla oli erilaisia mielipiteitä. Osa kertoi tietävänsä, että tällaista toimintaa on tai on alkamassa. Monet kokivat, ettei heillä ole aikaa kyseiseen toimintaan ja toiset eivät nähneet toiminnassa suurtakaan merkitystä. Osa taas toivoi vanhempien kesken aktiivisempaa toimintaa, mutta ei ollut kuullut sellaista järjestettävän. Yksittäisissä tapauksissa vanhemmat eivät kokee vanhempainoimikunnilla olevan juurikaan merkitystä.

Meillä ei vanhempainiltoja, esimerkiksi, että ois vaan vanhempien kesken. Tietenki he päivähoidosta järjestää. Niissä käyään lähinnä sitä toimintaa läpi, mutta vois olla ehkä enemänki semmosta vanhempien kesken. Kyllä sitä tuntee lastensa kavereiden vanhempia, mutta harvoin sitä mietitään mitään semmosta, että jotain vois kehittää. Vois olla ihan kivaaki joku semmonen toiminta vanhempien kesken. En tiiä onko vanhempainoimikuntaa, saattaa olla. Ei hajua. Se vois olla ihan jees. Ku ei siellä vanhempainillassakaan tuu välttämättä siinä hetkessä kaikkia juttuja mieleen. (H5).

Nythän sinne on tullu joku lappu, että vanhempainoimikuntaa oltais käynnistämässä. Mutta se nyt tuli vähän huonoon saumaan, kun meillä on tuo pieni lapsi tuolla ja lomat alko, että tässä meillä on kyllä tekemistä. (H9).

6.5 Joustavuus

Joustavuus teemassa vanhempien kanssa keskusteltiin jokapäiväisestä joustavuudesta ja siitä, millaisia kokemuksia vanhemmilla mahdollisesti on päivähoiton suhtautumisesta, jos perhe kohtaa kumppanuussuhteen aikana joitain elämänmuutoksia. Joustavuus keskustelussa esille nousi myös kysymys perheen lapsen yksilöllisten tarpeiden huomioimisesta. Jokapäiväinen joustavuus liitettiin melkein poikkeamatta aikatauluissa joustamiseen, joka toimii vanhempien mielestä hyvin. Vanhemmat ymmärtävät, että päivähoitolla on omat aukioloajat, mutta aukioloaikojen sisällä tapahtuvissa muutoksissa kyllä joustetaan. Myös muutokset vapaa-päivissä ovat sujuneet.

Työ on semmonen, että joskus toki saattaa olla ettei ehi hakemaan siihen aikaan, kun on ehkä sovittu, kuhan nyt viiteen mennessä haettu. Että sen suhteen on joustoa ja on sanottu, että vuoropäivähoitoa voi käyttää, jos tulee tiukka tilanne. (H10).

Minä teen kolmivuorotyötä ja toinen on vaan päivävuorossa, niin me tehään sillain, että lapsi viiään mahdollisimman myöhään, jos mä meen iltaan, niin mähän vien sen myöhemmin ja sitte toinen hakee sen, ettei tulis pitkiä päiviä. Sitte mullaki voi töissä tulla yhtäkkiä, että mää joudunkin menneen vappaapäivällä johonkin palaveriin. Ja ko mä oon ilimottanu, että mä en tuo, niin oon sitte vaan soittanu ja okkei, no sää tuotki sen sitte, eikä sitä paikkaa oo niinku menetetty. Kyllä se on ollu hirviän ymmärtäväinen. Ja ollaan mekin oltu joustavia. Jos hänellä on joku meno, niin ollaan me järjestetty, että joku hakee, että ei sitten ainakaan yksin mejän lapsen takia tarvi jäähä sinne. Että sillain puolin ja toisin. (H1).

Aikataulujen kanssa ei ole ollut ongelmaa, mutta muusta joustavuudesta en tiedä. Jos toivoo lapselleen jotakin erityiskohtelua jonakin tiettyinä päivänä, niin sitä ei tiedä tarkkaan toteutuuko se. Kyllä on silti kuultu, että kaikki lapset saavat syliä, jos tarvitsevat. Joustavasti reagoidaan tilanteisiin, jos lapsella vaikka itkuisuutta. (H7).

Kun vanhempia pyydettiin pohtimaan päivähoiton suhtautumista mahdollisiin perheessä tapahtuviin elämänmuutoksiin, suurin osa kokee, että heillä on ollut vähän muutoksia perheessä, jotka voisivat vaikuttaa päivähoitoon. Vanhemmat eivät osaa sanoa, kuinka päivähoito sitten suhtautuu, jos perheellä tulisi joitain elämänmuutoksia. Perheet, joilla muutoksia on tapahtunut jonkin verran tai paljon, kokevat, että muutoksiin suhtaudutaan hyvin ja ymmärtäväisesti.

Kyllä siellä voi olla ihan oma ittensä. Ainakin, kun toinen vanhemmista on paljon reissussa niin lapset on sillon ikävöinyt ja olleet silloin vähän semmosia itkuisia, niin sitte on vaan sanottu, että nyt on toinen vanhemmista reissussa, että se varmaan näkyy lapsista. (H4).

Paikka missä lapsi on hoidossa, niin siellä pystyy hoitaan puhumalla kaikki asiat. (...) Muutoksia meillä kuitenkin on tullut, aika paljon viime aikoina niin hyvin ne on otettu vastaan. Kaikki on yritetty järjestää siten. Lapsen parhaimman mukaan. (H6).

Vanhempien mukaan perheen elämänmuutokseen suhtautumiseen tarvitaan molempia. Vanhemman on pystyttävä informoimaan päivähoitoa perheen elämäntilanteesta, jolloin päivähoidolla on mahdollisuus suhtautumiseen. Perheen muutosten ja elämäntilanteen jakaminen päivähoidon kanssa koetaan lapsen kannalta edullisena.

Kyllä mulla on semmoset kokemukset, että se vaatii taas sitä rehellisyyttä vanhemmalta, eihän päivähoito voi suhtautua, jos ei tiedä mitä tapahtuu. Mun mielestä se on kakssuuntanen tie, kyllä vanhemman pitää niinkö ite olla sen verran valmis aukaseen omaa elämää, että päiväkotitietää missä mennään. Päiväkodin henkilökuntakin on vai tiolovelvollisia ihmisiä, yksityisasiossa. Vanhemmatki joskus vähättelee omia ongelmia, olipa se sitten raha-asioissa tai parisuhteessa tai jossain kriisitilanteessa, mutta kyllä lapsetki sen tajuaa, ne on ihmisiä, nekin reagoi jollakin tavalla, että sen takia on tärkeää, että informoidaan asioista. Ko siinä käy äkkiä niin, että lapsi alkaa käyttäytyä aggressiivisesti tai vetäytyvästi tai jotenki niin, että se saa leiman otsaan, että tuo se on tuomonen. Se leima säilyy sillä loppuelämän, eikä kukaan oo hoksannu kysyä, että miksi se meni sellaiseksi. Että olis se tärkeää henkilökunnalleki ymmärtää ne taustatekijät ja et se on ehkä ohimenevä vaihe. (H8).

Haastatteluissa yhdeksi osa-alueeksi nousut perheen ja lapsen yksilöllinen huomioiminen koettiin monella tapaa. Vanhemmat, joiden lapset tarvitsevat jotain erityishuomiota, kokevat, että perheen yksilöllisten tarpeiden huomioiminen riippuu paljon hoitopaikasta ja hoitajista. Suurin osa kokee, että lapsen ja perheen yksilölliset tarpeet huomioidaan suhteellisen hyvin, mutta joskus sen eteen täytyy vanhemmankin tehdä töitä.

Meillä lapsi vaatii tosi paljon eriä, kuin toiset. Siinä ne on ottanu lapsen ja meijät perheenä huomioon. Meillä oli se oma lähtökohta mistä me lähettiin sillon alussa, se oli ihan eri mitä tällä hetkellä. Alkuperiään sovittiin osa niistä pelisäännöistä ja näistä ja sitte on menty vähän sii-

nä lapsen kasvatuksessa vähän erilailla, kun muut. Että kyllä sen niinkö näkkee sillain tuossa sen yksilöllisyyden, sen huomaa siitä. Ja se on sitte taas hyvä asia. Lapsella on kumminki tiettyjä asioita, joita se tekee erillä tavalla, kun muut ja sitte hoitohenkilökunta on osannu selettää hyvin tämän asian toisille lapsille, että miksi tällain. (H6).

Perheen ja lapsen yksilöllisyys vanhempien mielestä huomioidaan myös siten, että päivähoidossa lasten erilaisuus otetaan huomioon ja siellä siedetään monenlaisia lapsia. Vanhemmille on tärkeää, että lapsi saa olla hoidossa oma itsensä, eikä häntä vaadita olemaan tietynlainen. Osa vanhemmista kokee, että yksilöllisyys huomioidaan hyvin, myös järjestettäessä hoitopaikkaa ja hoitoaikoja.

Onhan se tietenki yksilöllistä, että siedetään eri tyyliä lapsia (...) tämä meidänki on aika topakka lapsi, (...) ei kukkaan siitä niinkö pahaa puhu, vaikka se on noin topakka. (...) Jotenki se sietokyky on, että on erilaisia lapsia ja sit jotenki, että se ryhmäytyminen on tärkeää niin tulevaisuuden, koulun ja yhteiskunnan kannalta, että olipa minkälaisia tahansa, niin kaikki ettii sen oman tyyliensä sopeutua siihen ryhmätoimintaa. Kun ihan erakkona ei voi kuitenkaan elää. (H8).

Tuollahan lapsia on niin paljon vähemmän, (...) että kyllä on aina saanu olla omansa ja aina on yritetty, niin ettei kyllä tunnu, että hoidossa ois yritetty pistää johonkin muottiin, että kyllä se on niinku sillain oma itensä siellä ollut. Eikä oo mitään sen kummemmin huomattu, että se ois muuttunut muuksi, kuin omaksi ittekseen. (H3).

Joustavuudesta keskusteltaessa puheeseen nousi myös erilaiset yhteistyötavat ja niistä sopiminen. Suurin osa vanhemmista kertoi, että heillä ei ole kokemusta, siitä, että olisivat ehdottaneet yhteistyötapoihin jotakin muutoksia, kaikki on toiminut ihan hyvin nykyisillä toimintatavoilla. Vanhemmat, jotka olivat keskustelleet päivähoidon kanssa uusista toimintatavoista, kertoivat niiden neuvotteluiden onnistuneen hyvin.

Meillä on ollu aika samat pelisäännöt koko ajan, eikä oo ollu kiistaa näistä asioista. Siinä ollaan päästy onneksi vähemmällä. (H6).

Nyt on tosiaan ollu semmonen mikä otettiin kesän jälkeen näistä päiväunista. Hyvin on niinku oikeestaan neuvottelemalla mietitty, että mikä ois paras ratkasu siihen, että päiväunien nukkuminen aiheutti vähän sitä, jos nukku liikaa, niin sitten illalla ei nukuttanu. Ollaan saatu sovittua semmonen sopiva systeemi, että vaikka lapsi näyttäis vähän väsyneeltä, niin lapsi herätetään päivällä kuitenkin, niin, että se illalla alkaa nukkuun johonkinärkevään aikaan. Semmoset on saatu sovitt-

tua. Ja on tullu sieltäkin päin, että, jos tehään näin niin oisko hyvä ja tämmöistä on käytetty joskus, eli on pystytty tämmöisiä pikku sääntöjä, sanottasko näin, niin sopimaan. (H3).

Pohdimme asiaa myös toisin päin. Vanhemmat kokivat, että päivähoidon puolelta tuleviin muutoksiin on vain sopeuduttava ja aika helposti niihin pystyy mukautumaan. Muutosten ei koeta olevan kovin radikaaleja. Vanhemmat olivat sitä mieltä, että yhteistyötä tehtäessä myös heidän on joustettava, sillä päivähoitokin joustaa.

Aika paljon tilajärjestelyitä on ollut aina kesäsin, vaihetaan vähäsen. Ne niin pitkällä aikatähtäimellä suunnittellee nämä. Sillehän ei sitten voi mitään, jos tulee näitä muutoksia. Me pelataan yhteistyössä niitten kans, niin meillä pitää olla samanlainen joustavuus niitä kohtaan, jos niilläki on meitä kohtaan. Ja nehan on aina hyväksyttävä, ei siinä oo ku muksulle pitää aina selittää. Se on sitte onnistunu aina onneksi niin, että me selitettään tai ne selittää. Katottu yhdessä, kummin on helpompi. (H6).

6.6 Kommunikaatio ja kuuleminen

Kuudennesta teemaa käsiteltiin haastatteluissa todella laajasti. Kuten ensimmäisessä teemassa, myös tässä teemassa, jäsentelin teeman kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa käsitellään asioita, joissa haastateltavat kertoivat minkälaista päivähoidon henkilöstön lähestyminen on vanhempia kohtaan, sekä sitä minkälaisista on lähestyä päivähoidon henkilöstöä. Lisäksi pohditaan sitä, kuinka vanhemmat kokevat, että heitä kuullaan päivähoitoon liittyvissä asioissa. Toisessa osassa käsitellään vanhempien kokemuksia päivähoidon henkilöstön kommunikaatioaidoista.

Lähestyminen ja kuuleminen yhteistyössä. Pääosin vanhemmat ovat sitä mieltä, että päivähoidon henkilöstöä on helppo lähestyä, mutta helpoksi tilanteen tekee se, että hoitajat ja hoitohenkilökunta on jo niin tuttua. He, jotka kokevat, että päivähoidon henkilökuntaa on vaikea lähestyä, kertovat syyksi lähinnä sen, että heidän kanssaan ei ole vielä päässyt niin tutuksi. Jotkut vanhemmista mainitsevat myös, että lähestyminen on helppoa tiettyjen henkilöiden kanssa: kaikkien kanssa kemia ei kohtaa, niin kuin ei yleensääkään kaikissa ihmissuhteissa.

On se tavallaan helpompi, kun tuntee ja on nähnyt ne tuolla kylällä, niin semmonen on paljon helpompaa sitte. (...) Semmonen jonka on tuntenu monta vuotta, niin semmosen kans on helpompaa. (H11).

Vanhemmillä on monia eri näkökulmia kuulluksi tulemisen suhteen. Suurin osa oli sitä mieltä, että kyllä vanhempia kuunnellaan ja kuullaan, jolloin etenkin varhaiskasvatuskeskusteluissa ehditään käymään asioita syvällisestikin läpi. Osa kokee kuulemisen niin, että heidän sanomansa ymmärretään ja otetaan huomioon. Joskus ongelmaksi kuitenkin muodostuu se, ettei tieto kulje hoitajien kesken. Muuttamalla taas oli jäänyt kokemus, että heitä kuunnellaan, mutta kiire haittaa kuulemisen ja hoitopäivien sujuvuutta.

Kyllä siellä kuunnellaan, näyttäs siltä, että niillä on korvat auki. Toisaalta sekin riippuu päivästä. Onhan se ymmärrettäväki, että on kiire ja toisinaan sitte on hyvinkin aikaa, että ehtivät. (H2).

Kyllä seki riippuu vähän asiasta, että kyllähän joskus on semmosia tilanteita, että informaatio ei niinkö pelaa. Et jonku asian ku on sanonu, niinkö tuo, että ei lapsen tarvi nukkua pitkiä päiväunia, niin ku tulee hakeen, niin sanotaan, että no se nukku kaks tuntia. Ja mähän justiin sannoin, että se ei tarvi nukkua, kun tunnin. Sitte monesti on, että on joku sijainen tai joku joka ei ehkä oo ollu just sillä osastolla. Meijänki lapsella oli jääny jo kesällä vaippa pois ja eikä se ollu käyttäny ees päiväunilla eikä yölläkään, niin sitte toiselta puolelta oli tullu hoitaja ja yrittäny laittaa vaippaa ja niillä oli lapsen kans ollu kauhia sota, kun lapsi oli yrittäny sanoa, että ei saa laittaa vaippaa ja se oli sille kauhi-aa. Se oli jo tottunu, ettei tarvi laittaa vaippaa ja toinen väkisin laittaa. Mutta tuleehan tuomosisa, ei ne elämää isompia asioita oo. Että just se kärsivällisyys molemminpuolin, asian voi sitte sanua uudemman ker- ran. (H8).

Joskus asioita pomputellaan henkilöltä toiselle ja asiat menevät helposti syyttelyyn ja syyllisen etsimiseen, sen sijaan, että asiaa pyritäisiin ratkaisemaan. (...) Jokin asia on voinut jäädä tapahtumatta kiireenkin vuoksi. (...) Vanhempi on voinut toivoa, että lasta syötettäisiin, mutta päivähoidosta on vastattu, että ei kiireen vuoksi kaikkia lapsia ehdi syöttämään, kun syötettäviä on niin paljon. (...) Myös esimerkiksi hygieniaan liittyvä ongelma on voinut myös johtua kiireestä. Negatiivista palautetta on annettu vähän. (...) Kuinka hallinnollisesti nämä asiat sitten hoidetaan? Hoitajilla pitäisi olla aikaa hoitaa lapsia. (H7).

Pohdittaessa, sitä kuinka tietoisia vanhemmat ovat päivähoidon arjesta, useampi totesi, että haluaisivat päästä paremmin sisälle siihen, mitä hoitopäivien aikana tapahtuu. Kaikki olivat sitä mieltä, että tietävät päivähoidon perusrhythmin. Vanhem-

mat saavat kuukausikirjeitä sekä päivähoidon seinällä olevasta viikko-ohjelmasta, vanhempi voi itse seurata, mitä on meneillään. Edellä mainittujen asioiden lisäksi monella oli kuitenkin tarve päästä paremmin perille perushoitotilanteista, kuin siitä, mihin aikaan mitään tapahtuu, vaikka sekin on tärkeää.

Kyllä me aika tarkkaan tietään mitä siellä tehdään. Eikö me saatu joku tiedotekin kotiin, missä oli päivän aikataulu, missä oli laitettu ihan kelloaikoina, että mitä ja minkälaista toimintaa. (H6).

No en minä siitä hoitopäivästä tiä paljon, oikeesti. No kaikki rutiinit mitä siellä on ja kyllähän ne kaikista erikoisimmat hommat siellä tietää. Ei sitä tiä mitä siellä leikitään ja mitä touhutaan ja sillain niinkö haluais tietää, mutta en tiä miten se käytännössä vois onnistua helposti. Mutta sillain tosiaan se on semmonen mistä haluais päästä paremmin perille. (H9).

Ei ehkä semmosta minuuttiaikataulua tarvi tietää mitä tapahtuu. Ehkä ennemmin se perus, että tietää, että lapselle vaihettaa vaihat ja että se saa syyäkseen. No ja sitte se, että silloin, kun hakee lapsen, niin siellä on semmonen hoitaja paikalla, joka tietäis mitä siellä on päivän aikana tapahtunu, kun kysyy, että onko syöny ja nukkunu. Ettei siinä vaiheessa ruveta soittelee ja kyseleen. (H2).

Joidenkin mielestä tieto hoitopäivistä on helpottunut, kun lapset ovat kasvaneet isommiksi ja kertovat itse paljon mitä hoitopäivien aikana tapahtuu:

Nykyään ehkä paremmin, kun lapset kertoo itse niin paljon. Mutta silloin, kun lapset oli pieniä ja varsinkaan, kun ite ei päässy hakemaan ja tuomaan, niin kyllä se oli vähän mysteeri, että mitähän kaikkee siellä päivän aikana, yheksän tunnin aikana tehdään. Kun muutaman vuoden ikänen ei kerro muuta, kun, että oli soppaa. (H4).

Päivähoidon henkilöstön kommunikaatiotaidot. Haastatteluissa vanhempia pyydettiin pohtimaan päivähoiton henkilöstön kommunikaatiotaitoja. Kaikki kertoivat, että kaikkien kanssa tullaan toimeen, mutta joidenkin kanssa kommunikointi on helpompaa kuin toisten.

Hyvät, siis sillain, että tarvittaessa sanovat asioista. Ovat tarvittaessa syrjemmässä ja eivät tyrkytä ommaansa. Voi kysyä ja voi sanoa, molemminpuolin. (H10).

No tietenki se riippuu aivan niinkö päivästä, sen hetkisestä tilanteesta ja mihin aikaan tulee hakemaan. No eihän se kommunikaatiotaitoihin tietenkään vaikuta, mutta se tilanne, niin kun sä tuut vaikka hakemaan lasta tai tuomaan, niin aamulla itellä on ainaki ennakko oletus, että, jos mää tuon sen just kaheksalta, kun kaikilla on just puuro nenän alla ja osa syöttää, niin turha mun on oottaa, että kukaan tulee mua tuonne ovelle vastaan. (...) Mutta kyllä mää tällä hetkellä koen, että jos mää kysyn jotaki, niin mulle vastataan ja ihan niinkö asiallisesti tulee. Tai sitten, jos haluaa niinkö sanoa jonkun asian, niin kyllä jollaki on aina aikaa kuunnella se asia. (...) Kohtaamiseen vois varmaan niinkö vielä enemmän panostaa, mutta en mää tiä onko siihen resursseja, siihen ylimääräiseen kohtaamiseen. Mutta seki on aina niinkö tilanne, ettäkö ei siihen tilanteeseen aina välttämättä voi vaikuttaa, kun lapsia täällä ohjaa ja kuitenkin ne on täällä se pääasia. (H8).

Kyllähän me ollaan omia persoosia kaikki. Joillakin on vähän vaikeampaa se ulosanti ja joillaki helpompaa. Joillaki on vähän kärkeästä. (...) Mutta ei sieltä niinkö mitään sammakoita suusta tuu, että kyllä he osaa kaikkien kans tulla toimeen. Joittenki kans on niin, että toinen selittää isälle enemmän ja toinen äidille enemmän, mutta sehän on ihan normaalia. (H9).

Vaikka kommunikointi onnistuu helpoimmin tiettyjen ja tutuimpien hoitajien kanssa, vanhempien kokemus on se, että kommunikaatiota on riittävästi.

Mä teen tietenki ite aika paljon alotteita. Mää oon ehkä sen tyylinen ihminenki, että, jos mulla on joku asia niin mää kysyn. (...) Totta kai se on paljon helpompaa, jos joku tulee suoraan sanomaan sulle, että oli ihan kiva päivä ja semmosta tai teijän lapsi ei oo nukkunu päiväunia ollenkaan tai ylleensä, jos on jottain poikkeusta, niin kyllä ne tulee sitte heti nappaamaan hihasta. (H8).

Suurelta osin vanhemmat ajattelevat, että heidän viestittämänsä asiat ymmärrettään oikein päivähoitossa ja vanhempien toiveet otetaan huomioon. He kertovat ymmärtävänsä, että viestien tulkintaan vaikuttaa tapa, jolla itse asian esittää. Tilanteissa, joissa yhteisymmärrys ei hetkessä löydy, keskustellaan asia uudelleen läpi.

Ymmärtää ne ja sitten, jos jää vähän epäselväksi, niin me kyllä puhutaan sitten uuestaan se asia, vaikka uuestaan koko homma. Ja jos tuntuu, että ei vielä kukaan niin sitten varataan ja otetaan semmonen jututuokio siinä, että lapsi menee takasin vähäksi aikaa ja keskustellaan sen hoitajan kans uuestaan, että molemmilla on varmasti selevä se asia. (H6).

Ne kunnioittaa aika paljon sitä mitä vanhemmat haluaa, että jos mää nyt päättäisin, että mun lapselle ei anneta nyt tuttia, niin kyllä ne siellä sitten tekis varmasti saman, eikä ne enää sitä tuttia antais. (H11).

Nyt on ollu esimerkiksi tämä nukkumishomma, niin hyvin meni. Oli puhetta siitä, että tavallaan illat on menny vähän pitkiksi välillä ja hyvin meni sitte ja niinku ymmärrys tuli silleen, että kyllä nyt sille asialle pitää jotakin tehdä, ettei voi valvoa illalla niinkö kymmenee asti sen takia, että se on päivällä nukkunu liikaa. Sekään ei oo hyvä, niin hyvin on saatu sitte tosiaan neuvoteltua ne. (H3).

Reagointi vanhempien kysymyksiin ja toiveisiin on pääsääntöisesti asiallista. Joissakin tapauksissa, jotkut vanhemmat ovat pahoittaneet mielensä ja kertovat heillä olleen huonojakin kokemuksia. Vanhemmat kuvaavat kokemuksiaan seuraavasti:

No se varmaan riippuu tietenki tavasta miten sen ite sanoo ja sitte varmaan siitä tilanteestaki. (...) Ite koen sen niinkö tosi tärkeäksi, että määki voin sanoa mitä mieltä mää oon. Sitten voin myös ite kuitenkin niinkö yrittää edes kuunnella mitä niinkö mulle sanotaan. (H8).

No sillain tulee mieleen, kun yhdestä asiasta kyselin, kun ei ollu oikeen missään tietoa, niin yks hoitaja mulle sitte sen asian selvitti. (...) Jäi vähän semmonen huono maku suuhun. (...) Jäi semmonen olo, että lapsi kuormittaa sillä päiväkotia. Mutta ei kyllä oikeen muuta oo, että muuten ihan ok. (H9).

No, kun meillä oli yksi päätös tehty ilman, että meidän kanssa siitä keskusteltiin, niin mehän haluttiin ja määhän kirjoitin siitä pitkän sähköpostin, että haluttaisiin keskustella tästä. Silloin sain yhden rivin vastauksen, että kyllähän tästä voidaan keskustella, mutta ei ollut kauheesti selitystä tai perusteluja. Tuntui, että jäi vähän niin kuin tyhjän päälle. (...) Yleensä näitä asioita aika demokraattisesti mietitään, tämän oli semmonen ensimmäinen ikävä kokemus. (H4).

Pääosin keskusteluissa kerrottiin vallitsevat demokraattisuus. Silloin, kun vanhemmat ja päivähoito käyvät keskustelua jostakin perheen asiasta, molempien mielipiteet pääsevät yleensä esille. Osa vanhemmista painottaa, että perheen mielipide täytyy aina ottaa huomioon ja sen tulisi olla keskustelussa yleensä se tärkein mielipide.

Kuitenki se pitää ottaa huomioon oikeestaan molemmat. Eihän tietenkään päiväkotikaan pysty joutaan, eikä kukkaan aivan mahottomiin. Se vähän riippuu aina asiasta. Kyllä pitää ottaa huomioon kaikki pelisäännöt ja tämmöset, mitä päiväkotteilla on. Niitä pitää kunnioittaa. Mahottomia kukaan ei pysty. (H10).

Siinä pitäs painaa tietenkin enemmän se perheen mielipide. Ja sitten, kun on ne lomakkeet ja ne varhaiskasvatussuunnitelmat, niin nehen perustuu oikeestaan kokonaan siihen perheen malliin. Ainakin sen mukaan tuntuu sillain, että siellä oikeesti niinku kasvatetaan ja ollaan sen perheen mukaan. (H9).

Jotkut vanhemmista sanoo, että he tietoisesti antavat päivähoidon mielipiteen painaa enemmän, ainakin pienissä asioissa. Osalla on puolestaan kokemus, että päivähoiton mielipiteen yli on joskus vaikea päästä.

Mää luulen, että mää annan ite sen hoitajan mielipiteen joissakin asioissa painaa enemmän ku mää aattelen, että se varmaan tietää asian paremmin, kun minä, koska sillä on kokemusta.(...) Mutta jos on joku semmonen iso juttu, niin sitten ei voi silleen tehdä, että pikkuasioissa voi oikeestaan olla, että kun sinä tiät paremmin, kun sulla on kokemusta. (H3).

Jos päivähoito haluaa pitää kiinni jostain heidän näkökulmastaan, niin sittehän se pitää vaa itte mieltä siltä kannalta, että se on parempi vaihtoehto. Lapsen parastahan ne siellä ajattellee ja tekee sitä työtä lapsien takia. Se pitää vaan kahtakauhiammin ajatella, että se on oikia ratkaisu. Kyllä sen on pääsääntöisesti huomannukki, että se on ollu parempi, että ne on pitäny siitä kiinni. (H6).

Ristiriitatilanteista vanhempien ja päivähoitohenkilöstön välillä oli vähäisiä kokemuksia. Osa vanhemmista sanoi, että he ovat painottaneet keskustelun, neuvottelun ja avoimuuden tärkeyttä kaikissa tilanteissa. Mahdollisista ristiriitatilanteiden selvittämisestä on vanhempien mukaan vähäisesti keskusteltu.

Ei ristiriitojen selvittämisestä oo ollu koskaan mitään puhetta. Ehkä silloin hoidetaan, kun lapsi haetaan hoidosta, niin vaihetaan pari sanaa, ei sitä oikein muuten pysty. (H2).

Puhumalla ne pitää selvittää. Sitten kerrataan ja kattoo sitten eteenpäin. Puhumalla pitää ratketa, ei siitä tuu mitään muuten. (H6).

Hankalien tilanteiden selvittäminen on vanhempien mukaan molempien osapuolien asenteesta kiinni:

Seki riippuu tilanteesta ja varmaan niinkö omasta mielialasta. Se riippuu myös hoitajan asenteesta, että miten se hoitaa, että onko se asenne semmonen, että sinun lapsesi on taas tehny sillain ja tällain ja että sinun pitäis hoitaa ja sinun pitäis pystyä tekemään jotakin vai onko se semmonen, että hei täällä on tapahtunu tämmöstä, että pitäskö mejän yhdessä mieltä miten tämä hoidetaan. Molempien asenteesta kiinni. Ja se miten se ristiriita-asia otetaan esille, minkälaisessa valossa ja minkälaisessa sävyssä, onko se rakentavvaa vai tullee se syylistämällä heti. (H8).

6.7 Rehellisyys, luottamus ja kunnioitus

Ilman luottamusta ja rehellisyyttä yhteistyön tekeminen ei ole käytännössä mahdollista. Seitsemäs teema toistaa joiltakin osin kaikkia tähänastisia teemoja, mutta tässä teemassa kuitenkin yritetään päästä syvemmälle siihen, kuinka vanhemmat kokevat rehellisyyden, luottamuksen ja kunnioituksen toteutumisen päivähoidon kanssa tehtävässä yhteistyössä. Vanhempien kanssa keskusteltiin siitä onko vanhempien ja päivähoidon välillä kokonaisvaltainen luottamus sekä siitä, kuinka se heidän mielestään näkyy käytännössä.

Kun vanhemmat pohtivat vallitseeko heidän ja päivähoidon välisessä yhteistyössä luottamus, kaikki olivat sitä mieltä, että ainakin jonkinlainen luottamus löytyy. Vanhemmat eivät veisi lapsiaan hoitoon päivästä toiseen, elleivät luottaisi siihen, että lapsesta ja hänen tarpeistaan huolehditaan hoitopäivän aikana.

Luotetaan, että lapset tulevat hengissä takaisin. Yleinen luottamus kyllä on, ja sen luottamuksen luo ne pysyvät hoitajat, ketä siellä päivähoidossa on. (H7).

Ei sitä oikeen tiiä millä sitä luottamusta vois punnita. Mutta kyllä luotan siihen, että he minun lapsen siellä hoitaa. Ei oo ollu mitään, miksi en luottaisi. (H9).

Jonkin verran vanhempien mukaan luottamusta päivähoitoon karisuttaa kiire, mikä näkyy vanhemmille. Lisäksi pienetkin huonot kokemukset jäävät mieleen, joka jonkin verran rasittaa täyden luottamuksen syntymistä.

On se tietynlainen luottamus. Eihän sitä lasta sinne veis, jos ei luottais siihen paikkaan. (...) Jotenkin sitä luottamusta horjuttaa tämä hoitajien vähyyys. Jotenkin tuntuu, että ne on niin ylityöllistettyjä ja siellä on niin älyttömästi niitä pieniä. (H2).

Kyllä semmonen perusluottamus on. (...) Kuitenkin uskon, että työnsä hoitaa ja hoitaa lapset hyvin. (...) Mutta kerran tuli vähän semmonen kokemus, että he eivät halunneet keskustella ollenkaan yhestä asiasta, siitä jäi vähän huono olo. (...) Kyllähän se vähän murentaa sitä luottamusta, väistämättä. (H4).

Vanhempien kokemuksen mukaan omia ajatuksia, huolenaiheita ja vaikeitakin asioita on suhteellisen helppo ottaa puheeksi päivähoiton henkilöstön kanssa. Erityisen tärkeänä, myös tällä kohtaa mainittiin tuttuus päivähoiton henkilöstön kanssa, tutumman henkilön kanssa on yksinkertaisesti helpompaa puhua, kuin oudomman. Suurin osa vanhemmista kokee, että myös päivähoito uskaltaa reippaasti ottaa esille omia ajatuksia ja huolenaiheita lapsesta, jos sellaisia ilmenee.

Meillä onki ollu koko ajan vähän tämmönen, vähän hankala alaku, näitten omien kokemusten takia, että siksi ollaan oltu hyvin sosiaalisia tuossa keskenään päiväkodin kans. (...) Kaikesta mahdollisesta lapseen liittyvästä. (...) Kyllä nämä hoitajat tässä on tullu aika tutuiksi, niin kyllä siinä pystyy kaikki sanomaan aika selvästi. Ei oo ollu mittään hämminkiä ja harvemmin siinä tulee mittään väärinymmärryksiä. (H6).

Riippuu ihan, että kuka hoitajaki ja mikä tilanne, että mitä voi sanua. (...) Sillon isompien lasten kans, kun ne joutu eri ryhmään, niin toinen alko vähän oireileen. Toinen meni eskariin ja toinen jäi yksin. (...) Toinen sai tehdä läksyjä ja sitten toisella ei tavallaan ollu. (...) Kyllä siinä vanhempana oli eka, että apua, mikä tällä toisella lapsella nyt on, mutta sitten sillekin annettiin niitä läksyjä ja se sai tehdä jotaki tärkeää, että huomioitiin. (...) No kyllä neki sieltä tosi rohkiasti kaikki niinkö kertoo. (H11).

Kyllä mä oon loppujenlopuksi sitä mieltä, että oikeesti päivähoijon henkilökuntaa pitäis rohkasta puuttumaan niihin epäkohtiin ja asioihin, että ku se on kuitenkin niin, että mikä on sen lapsen etu. Lapsen edun tulis olla se näkökohta, mikä tulis olla kotonaki. (...) Että kyllä ne meidänki päiväkodissa kyllä sanoo. (H8).

Joillakin vanhemmista oli sellainen mielikuva, että päivähoidon puolelta asioita saatetaan enemmän kaunistella, että kuin puhua täysin suoraan:

Ehkä päivähoidon puolelta vähän kaunistellaan aina, että semmonen mielikuva on jäänyt. (...) Mutta suoraanhan se pitäis sanoa, vahinkoja-ki sattuu, eikä niille voi mitään. Sen verran vauhikkaita lapset osaa olla, että kyllä niiden kans sattuu monenlaista. (H2).

Vanhempien kokemuksen mukaan omia tunteitaan voi suurimmassa määrin ilmaista ihan rehellisesti. Omaa elämää ja elämänmurheita ei koeta kovin asialliseksi purkaa päivähoidossa, mutta kaikki lapseen liittyvät tunteet koetaan voivan ilmaista.

No kyllä sitä joskus saattaa olla semmosia aamuja että kaikki ei mee ihan putkeen, niin kyllä sitä sitte hoitajalle on sanottu, että nyt ei oo kaikki menny putkeen ja ollaan kotoa tappelemalla lähetty. Ja sitte siellä ollaan vähän oltu, että ahaa ja ollaan yhdessä kehitelty keinoja millä me saatat siellä kotona menemään ne aamun lähtemiset vähän paremmin, ettei mee ihan tappelemiseksi. (H3).

Mitä elämään nyt normaalisti kuuluu, joskus vähän itkettää ja eihän sillekkään voi mittään. Toisinaan on ilonen ja joskus voi suututtaa, että kyllä mun mielestä seki, kuhan kertoo ääneen, että nyt suututtaa jokin asia. Mutta en mää sillekkään linjalle lähtis, että alkais kaataa tänne niskaan jotaki oman elämän ongelmia tai perhe-elämän ongelmia. (H8).

Tälläkin kohtaa vanhemmat kokevat, että tutumassa ympäristössä on helpompaa näyttää kaikki tunteensa. Oudommassa ympäristössä ainakin negatiivisia tunteitaan täytyy hieman miettiä.

Ehkä niitä negatiivisten tunteiden ilmaisua pitää vähän miettiä. (...) Tuntuu, että ei oo vielä niin tuttu, että se on vaikeeta ilmasta omia tunteita. Jos ois tuttuja hoitajia, niin se ois helpompaa. Jotenkin se vaihtuvuus on ollu niin suurta, että tuntuu, ettei pääse kuitenkaan hirveen läheiseksi. Vaikka kyllä siinä tietty tuttuus tulee. Tuntuu kuitenkin, että pisin hoitaja joka on ollut yhtä mittaa, niin onkohan se ollut kaks vuotta. Ja kun ite ei pääse aina viemään ja hakemaan, niin siinä ei tosiaankaan pääse tutuksi. (H4).

Jotkut ottavat tunteidenilmaisun ja palautteen hyvin vastaan. Vaikka on annettukin hyvää palautetta ihmisille joiden kanssa tehty yhteistyötä ja lapsen omalle ryhmälle, heidän hyvästä toimivuudesta, niin van-

hemmalle tullut outo tunne, että sitä ei ole osattu ottaa oikein vastaan. Sanat on ikään kuin lyöty vanhemmalle takaisin ja todettu, että totta kai meillä kaikkialla toimitaan yhtä hyvin. Mutta joukossa on ollut myös niitä jotka ovat ottaneet hyvän palautteen iloisena vastaan. Muuten negatiivista palautetta ei oikeastaan ole annettu. Joskus joistakin asioista on kyllä muistutettu. (H7).

Vuorovaikutuksen rehellisyyteen kaikki pääosin luottavat. Päivähoidon henkilöstön ja lapsen kertoman välillä jonkinasteiset eroavaisuudet olivat jokseenkin yleisiä, mutta pieniä sekä helposti selvitettävissä. Ristiriidat kertomuksissa johtuvat yleensä siitä, että lapsi sekoittaa päiviä ja termejä sekä liittää näitä eri tapahtumia yhteen ja puhuu niistä kokonaisuutena. Kaikkien lapset eivät toki olleet vielä sen ikäisiäkään, että osaisivat vielä kertoa hoitopäivästään itse.

Nyt oli justiin, kun oli näitä täitä ilmestynyt, niin he sieltä sanoivat ihan, että henkilökohtaisesti ovat kertoneet, että nyt on huonoja uutisia. Nyt on niitä täitä ilmentynyt ja on siellä ollu lappuki seinällä ja sanovat kyllä, jos ei tuu sisällä käytyä. Molemminpuolin kaikki sanotaan. (H10).

On se vuorovaikutus silleensä rehellistä. Kyllä uskon, että asiat sanotaan ja just ku sanotaan, että ollu hyvä päivä, niin mieltii, että no onko, että kai ne kiukuttellee sielläki, ku ne kiukuttellee kotonaki, mutta siis varmasti kokonaisuutena hyvä päivä. (H4).

Kyllä se aikalaille siihen mennee, että tätä päiväkotia usko, ko ne on aikaihimiisiä, entä sitten tämä mejän satuilija. Siinä on vähän semmosia ristiriitoja. Kyllä pitää tarkasti mieltii, mitä kuuntelee, mutta ei-pä niitä oikiastaan pahempia oo ollukkaan. Lapsiki on niin vauhikas ja se tahtoo lennellä ympäriinsä ja sitte välillä kuuluu mitä sattuu sen suusta, ku se selittää. Kyllä ne on sitten päiväkodilla paljon oikassu sitä asiaa ja on se tullu seleväksi siinä, kun ollaan juteltu. Että on tullu molemmin puolin, neki on multa kysynyt aamulla tai iltapäivällä, että onko tämmöstä tapahtunu ja minä oon ollu, että no ei. Mutta just juttelemalla ne on selvinnyt, että ei oo enää mittään väärinymmärryksiä, kun sieltä on lähteny pois. (H6).

Yhteistyön asenteeksi vanhemmat kokevat sen, että kaikki ajattelevat lapsen parasta. Avoin ja kommunikoiava asenne luovat luottamuksen sille, että kaikki saadaan toimimaan

Lapsen parasta tässä molemmat ajatellaan ja sitä vartenhan sitä yhteistyötä tehdään, että se lapsi on siinä. Sehän se on tärkein asia. Sen mukaan ja hänen parasta ajatellen (H9).

Se asenne on just semmoinen, että kunnioittavat perheen toimintatapoja ja me kunnioitetaan päiväkodin ja me löydetään siitä se yhteisymmärrys. (H4).

Arvostus, tasavertaisuus ja kunnioitus kulkevat melkein käsi kädessä. Vanhemmilla oli sekä hyviä, että hieman huonompiakin kokemuksia arvostamisen ja kunnioittamisen tunteesta.

Kyllä ainaki uskonnollisissa asioissa perhe huomioidaan, niin, että kysytään mihin lapsi saa osallistua. Siinä ainakin kyllä kunnioitetaan. (...) Sitten tulee mieleen kaikki nämä vinkit mitä sieltä on saanu, minusta ne on tosi hyviä. (H9).

Varmasti siinä määrin arvostetaan, mitä on niinkö mahdollisuus toteuttaa täällä. (...) Isossaki päiväkodissa on vaikia alakaa täysin kaikkien vanhempien arvojen mukaan eleleen, eikä se oo tarkotuskaan. Ja mitä mää oon täällä nähny tän arjen, niin on helppo ite arvostaa. (...) Joistaki asioista joskus aattelee, että jonku vois tehdä toisin. (...) Mutta, kun kattoo kokonaisuutta, niin ehkä ne ne ei oo aivan tärkeimmästä päästä. (...) Kyllä mää ainakin kunnioitan nuita hoitajia, en mä ainakaan jaksais montaa päivää täällä olla. Sinänsä onhan sekin kunnioitusta, että kyllähän tääki työ vaatii paljon sosiaalisia taitoja ko näitä vanhempia, meitä on moneen junaan, isät, äidit ja mummut siihen päälle. Kyllä hoitaja saa monena olla, että saa kaikille sen asian passaamaan. Että kunnioitan, eikä muakaan oo koskaan sillain halventavasti katottu tai jotenki inhottavasti käyttäytytty. (H8).

Suhtautuminen vanhempiin on yleensä ollut asiallista, mutta muutamissa tapauksissa vanhemmalle on voinut tulla tunne, ettei häntä arvosteta. Kunnioituksen puute oli voinut ilmentyä esimerkiksi sellaisena, että vanhemmalle oli tullut tunne, ettei hänen mielipiteellään ole merkitystä.

Kyllä sitä haluais, että kunnioitus näkyis niin, että kuultais sitä perhettä ja mielipidettä, että ei ainoastaan tultais niin, että näin meillä on tapana vaan kysyttäis. (...) Varmaan heillä on kiire. (...) Sitten tehdään niin kuin parhaaksi nähdään, eikä siinä aina ajatella vanhempaa. (H4).

Pitkin haastattelua useat vanhemmat puhuivat päivähoidossa näkyvästä kiireestä sekä erityisesti tässä teemassa vanhemmat nostivat esille hoitopaikan ja hoitajien pysyvyyden tärkeyden. Vanhemmat olivat huolissaan siitä, kun hoitajat vaihtuvat niin usein. Joillakin oli myös kokemus, että hoitopaikkaa vaihdeltiin liian useasti.

Meillä on taas vaihtunu hoitopaikka ja on taas uudet ihmiset ja on vähän niinku hyvä, että tuntee vielä kaikkia ketä tässä on töissä. Meillä on ollu jotenki hirveen suuri vaihtuvuus tän henkilökunnan kanssa, että mää tässä yks päivä laskin, että meillä on varmaan ainaki 20 hoitajaa ollu mejän lapsilla. Tää on nyt kolmas päiväkotimissä he on ollu. Aina on vaihtunu se henkilökunta. Harvoin on ollu, että ois niinku koko ryhmä ollu niinku koko vuotta eli tosi suuri vaihtuvuus. Se sitte aina vähän haittaa sitä yhteistyötä. (H4).

Vanhempien mukaan lapsi kaipaa pysyvyyttä. Paikoissa, joissa hoitajien vaihtuvuus on suurta, rasittavat sekä lasta, että vanhempaa. Hoitajien vaihtuvuus näkyy lapsissa siten, että lapsi ei puhu muista hoitajista, kuin niistä harvoista, jotka ovat pysyneet ryhmässä kauemman. Osan mielestä lapsen on kyllä helpompaa tottua henkilökuntavaihdoksiin, kuin vanhemman.

Nyt lapset on jo isoissa ryhmissä, jonne ne uppoaa. Hoitajien vaihtuvuus on enemmän ongelma, hoitajia tulee ja menee, mutta ne lapset siellä ryhmässä kuitenkin pysyy. Hoitajat on ikään kuin rautatieasemalla ja tämä näkyy lapsessa ja lapsi reagoi siihen, että hoitajat vaihtuvat. Lapsi ei ensinnäkään puhu hoitajistaan, muuta kuin niistä, jotka on säilynyt lapsen ryhmässä pitkään. Lapsi kuitenkin kaipaa pysyvyyttä. Varsinkin koulujen loma-ajat ovat stressaavia, niinä aikoina lapset eivät useinkaan saa olla omassa ryhmässään, jolloin ryhmiä yhdistellään ja yhdistetyssä ryhmässä voi olla niin, että siellä ei ole lapselle yhtään tuttua toista lasta tai hoitajaa. (H7).

Viime vuonnahan täällä oli eri henkilökunta, se niinkö kesän jälkeen tai oikeestaan kesän aikana vaihtu. (...) Mutta onhan se aina vanhemmille varmaan tylsempää, kun lapsille, lapsethan tottuu... Mutta kyllä nyt taas, kun on nuo uudet tyypit tässä, niin ei nyt taas oo mitään. Onhan se aina alussa vähän semmosta, että minkälaisia ihmisiä tässä nyt on ja miten näille nyt puhutaan ja minkälaista huumoria ne nyt käyttää ja sillain. (H8).

Kyllä sen on huomannu lapsistaki, että päiväkotimissä, sen puitteet on samat, lapset on samat ja suurin osa henkilökunnasta on sama, niin onhan se sillain ihan ok. Tietenki se on ja se ois hyvä. Ja kertoohan se jotakin siitä työviihtyvyydestäkin, miten siellä porukka viihtyy, että minkälainen paikka se on. Jos siellä koko ajan on vaihtuvuutta niin tuleehan se mieleen, että mitä siellä... Mutta on se pysyvyys tärkeää. (H5).

6.8 Kasvatuskumppanuuden toteutumisen taulukko

Taulukko 1. Alla olevassa taulukossa olen jäsennellyt kasvatuskumppanuuden toteutumis- ja kehittämisalueet Limingan kunnan päivähoitossa tutkimustulosten mukaisesti. Taulukon vasemmanpuoleisessa lokerossa esitän ne keskeisimmät tulokset, jotka puoltavat kasvatuskumppanuuden toteutumista Limingan kunnan päivähoitossa. Taulukon oikeanpuoleisessa lokerossa esitän puolestaan ne alueet, jotka tutkimustulosten mukaan kaipaavat kehitystä, että kasvatuskumppanuus voisi toteutua kokonaisvaltaisesti.

Kasvatuskumppanuuden toteutumisista puoltavat tutkimustulokset:	Kasvatuskumppanuuden toteutumisen kehitysalueet:
<ul style="list-style-type: none"> • Luottamus ja rehellisyys yhteistyössä • Tasavertaisuuden kokemus • Pääosin onnistuneet vuorovaikutus tilanteet • Päivittäiset kohtaamiset lapsen tuonti- ja hakutilanteissa • Kasvatusvastuun jakautuminen hoitopäivien ajaksi – kasvatustavoitteiden samansuuntaisuus • Yhteistyön tukena varhaiskasvatussuunnitelmat ja – keskustelut, erilaiset lomakkeet ja kaavakkeet • Vanhempainillat – mahdollisuus vaikuttaa • Päivähoidon aloitus sujuvaa • Hyödylliset vinkit arjen hoitotilanteisiin päivähoitosta • Joustavuus toimivaa • Hoidossa lapsi saa olla oma itsensä • Elämänmuutoksissa päivähoiton suhtautuminen ymmärtäväistä • Yhteistyö koetaan tärkeäksi lapsen vuoksi 	<ul style="list-style-type: none"> • Entistä pysyvämpi henkilökunta – tuttuuden tunne luo kokonaisvaltaisen luottamuksen • Kiireettömämpi ilmapiiri – kiire arjessa vaikuttaa negatiivisesti kasvatuskumppanuuden toteutumiseen • Tiedon kulku hoitajien kesken • Vanhempain tietoisuuden lisääminen lasten hoitopäivien kuluksi • Suunnitelmien, kaavakkeiden ja lomakkeiden tarkoituksen selvittäminen vanhemmille • Yksilöllisyyden huomioimisen tehostaminen entisestään • Vanhempain toimikunnat • Vanhempain rohkaiseminen oman äänensä esille tuomiseen

7 YHTEENVETO

Tässä yhteenvedossa kokoan tutkimuksen keskeisimmät tulokset yhteen, verraten niitä samalla aikaisemmin esittämäni teoriaan. Tutkimuksen keskeiset tulokset on jäsennelty niin, että ne vastaavat tutkimuskysymyksiin. Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, kuinka vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden toteutumisen Limingan kunnan päivähoidossa. Tutkimukseen osallistuneet 11 perhettä, neljästä tutkimuksen kohteena olevasta päiväkodista sekä koko perhepäivähoidosta, tarjosivat mielenkiintoisen ja laajan tutkimusaineiston kasvatuskumppanuuden toteutumisesta. Perheillä oli monipuolisia kokemuksia Limingan kunnan päivähoidosta, vaikka osalla oli vasta noin vuoden kokemus päivähoidon asiakkuudesta.

7.1 Jatkuva ja avoin vuorovaikutus yhteistyön perustana

Kasvatusyhteistyö. Koivusen (2009, 151) mukaan päivähoiton ja vanhempien välinen yhteistyö sisältää kaikenlaisen, heidän keskinäisen vuorovaikutuksen ja toiminnan. Tässä tutkimuksessa vanhemmat odottavat yhteistyöltä jatkuvaa kommunikointia ja avointa vuorovaikutusta lapseen ja hänen hoitopäiväänsä liittyvistä asioista. On tärkeää, että vanhemmat kuulevat aina jotakin lapsensa hoitopäivästä. Lapsen jokapäiväiset kuulumiset ja mahdolliset huolenaiheet täytyy jakaa molemminpuolisesti. Päivähoidolta odotetaan, että he informoivan kaikesta toiminnastaan vähintään yleisellä tasolla vanhemmille.

Tutkimusaineiston mukaan vanhemmat ja päivähoito määrittelevät yhdessä lapsen tavoitteita, jotka sovitetaan yhteen kodin ja päivähoiton kanssa. Yhteistyöhön liitetään myös lapsen hoitoajoista ja hoitopaikoista sopiminen yhdessä. Vanhemmat kertovat, että yhteistyön tukena Limingan kunnan päivähoidossa käytetään lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa sekä siihen liittyen käydään yhdessä varhaiskasvatuskeskusteluita. Päivittäisten kuulumisien vaihdoista sekä varhaiskasvatussuunnitelmien ja – keskusteluiden toteutumisesta kerron tuonnempana tässä yhteenvedossa. Tutkimustulosten perusteella vanhempien on turvallista jättää lapsensa

päivähoitoon silloin, kun he tekevät yhteistyötä päivähoidon kanssa. Sen vuoksi päivähoidon ja vanhempien väliselle yhteistyölle annetaan todella suuri merkitys.

Limingan kunnan päivähoidon varhaiskasvatustyöhön kuuluu perheiden ja päivähoidon välinen kasvatuskumppanuus, johon molemmat osapuolet ovat tietoisesti sitoutuneita. Päävastuu kasvatuskumppanuuden rakentamisesta ja ylläpitämisestä on päivähoidolla (Limingan kunnan varhaiskasvatus suunnitelma, 17, [viitattu 5.6.2010]). Tutkimusaineisto osoittaa, että vanhemmat luottavat pääosin siihen, että päivähoito on sitoutunut yhteistyön tekemiseen. Vanhemmat kertovat, että sitoutumisen toteutumista on kuitenkin vaikea arvioida, kun he eivät ole näkemässä arjen päivähoitotilanteita. Sitoutumisen puntarina voidaan pitää vanhempien mukaan päivähoidon henkilöstön pysyvyyttä, josta on oma kappale tässä luvussa. Ehkä voimme tutkimusaineiston perusteella päätellä, että sitoutumista on vaikea arvioida, koska vanhempien puheesta voi toistuvasti erottaa heidän huolensa hoitajien vaihtuvuudesta, päivähoidossa esiintyvistä kiireistä sekä heidän epätietoisuudestaan koskien hoitopäivien sisältöä.

Päivähoito vanhemmuuden tukena. Lähtökohtana kasvatuskumppanuudelle on Koivusen (2009, 153) mukaan, että päivähoidon henkilökunta ja vanhemmat ovat tasavertaisessa asemassa keskenään. Päivähoidon tehtävänä on tarvittaessa tukea lasta ja hänen perhettään omalla asiantuntijuudellaan lasten kasvatukseen ja kehitykseen liittyvissä asioissa. Ensisijainen kasvatusvastuu kuuluu kuitenkin aina lapsen vanhemmalle ja he ovat oman lapsensa asiantuntijoita. (Limingan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 17, [viitattu 5.6.2010].) Tutkimusaineisto osoittaa, että vanhemmat ovat samaa mieltä kasvatusvastuun jakautumisesta. Vanhempien mukaan päivähoidon tehtävänä on huolehtia lapsen kasvun tukemisesta niinä aikoina, kun lapsi on päivähoidossa. Vanhempi jakaa kasvatusvastuunsa päivähoidon kanssa sitä kautta, että lapsi on suuren osan hereilläolemisestaan päivähoidossa. Molemmat osapuolet siis huolehtivat saman lapsen kasvatuksesta, joka tapahtuu heidän omilla vastuukentillä tiiviissä yhteistyössä tavoitellen lapsen parasta. (Koivunen 2009, 151–152.) Tutkimusaineiston mukaan päivähoidossa tapahtuvan kasvatuksen tulisi toteutua yhteisten suuntaviivojen luomisen kautta. Ehkä voimme tällä kohtaa kysyä, kuinka tarkkaan vanhempien kanssa yhteisistä tavoitteista keskustellaan tai voisiko niistä mahdollisesti keskustella enemmänkin?

Vanhemmat odottavat, että päivähoidon henkilökunnan tulee olla tietoisia lapsen kehitysvaiheista ja siitä, mikä on lapsen käyttäytymiselle ja kehitykselle normaalia sekä mihin asioihin täytyy puuttua. Vanhempien näkökulmasta maalaisjärki lasten hoidossa ja kasvattamisessa on tärkeämpää, kuin korkea kouluttautuminen. Tutkimusaineisto osoittaa, että vanhemmat ovat tyytyväisiä päivähoiton tarjoamaan vanhemmuuden tukemiseen. Vanhempien mielestä lapset viihtyvät päivähoitossa ja heille tarjotaan siellä virikkeellinen oppimisympäristö. Hoitoympäristö on lapsille sopiva ja vanhemmat kokevat puitteet turvallisiksi. Lasten tarpeista huolehditaan ja kotona opittu rytmi tuntuu säilyvän hoitopäivien aikana. Päivähoitosta annetaan tarvittaessa hyviä vinkkejä lasten kasvatukseen ja hoitotilanteisiin. Tutkimusaineiston perusteella voidaan ajatella, että suurin tarve vanhemmuuden tukemiseen on niillä vanhemmilla, joilla on päivähoitossa ensimmäinen lapsi tai jos heidän lapsellaan on jollakin kasvun, kehityksen tai oppimisen alueella jokin erityisen tuen tarve.

7.2 Kasvatuskumppanuus rakentuu päivittäisissä kohtaamisissa ja varhaiskasvatuskeskusteluissa

Päivähoiton aloitus ja vanhemman tukeminen. Lapsi ja hänen perheensä on aina uuden alussa, kun lapsi aloittaa päivähoiton. Tällöin sekä lapsi, että vanhemmat tarvitsevat tukea päivähoitolta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 43.) Myös tutkimustulokset osoittavat, että kaikki vanhemmat kaipaavat tukea tilanteessa, jolloin oma lapsi aloittaa päivähoiton, riippumatta siitä meneekö lapsi päiväkotiin vai perhepäivähoitoon. Tutkimustulosten mukaan voimme olettaa, että tutustumisvaiheeseen tulee kiinnittää erityisen paljon huomiota. Myös Kaskela ja Kekkonen (2006, 41) sanovat, että kumppanuus lähtee aina käyntiin tutustumisesta. Tutkimukseen osallistuneiden vanhempien kokemukset päivähoitoon tutustumisesta ja sen aloittamisesta olivat suhteellisen hyviä. Tutkimusaineistosta voimme havaita huomion, että vanhempien tukeminen ei saa kuitenkaan päättyä siihen, kun päivähoito on alkanut jo sujua. Vanhemmat ja lapset tuntuvat kaipaavan päivähoiton tukea esimerkiksi myös silloin, kun perhe palaa päivähoiton asiakkaaksi pitkien lomakausien jälkeen.

Tutustuessaan hoitopaikkaan, vanhemmat kertoivat vierailevansa tulevassa hoitopaikassa yhdessä lapsensa kanssa muutamaan otteeseen. Komin (2010a, 29) mukaan tutustumisten määrästä ja sisällöstä kannattaa sopia yhdessä päivähoidon kanssa. Hyvänä käytäntönä pidettiin sitä, että tilaisuus ei ollut tarkkaan järjestetty esittely, vaan lapsi ja vanhempi menivät suoraan mukaan päivähoidon arkeen ja viettivät siellä muutaman tunnin päivästä. Vanhempien kokemusten mukaan lapsi on helpompaa luovuttaa hoitoon, kun päivähoidon arkeen on päässyt etukäteen itse tutustumaan. Tutkimusaineisto osoittaa, että päivähoidon tulee kiinnittää huomiota siihen, että heillä on jonkinlainen selkeä tapa, jolla tutustuminen järjestetään. Vanhemmalle ei saa tulla tunnetta, että hänen täytyisi yksin tietää, kuinka tutustuminen onnistuu parhaiten. On hyvä huomioida, että sekavuutta tutustumislanteissa oli aiheutunut ainoastaan silloin, kun lapsi oli aloittanut päivähoiton samassa yhteydessä, jolloin uusi päiväkotialoitus aloitti toimintansa. Tällöin uudessa päiväkodissa kaikki toiminta oli vielä hakemassa omaa paikkaansa. Tutkimusaineisto antaa olettaa myös, että tapauksissa, joissa vanhemmilla on ollut jo useampi lapsi päivähoitossa, on helpompaa antaa vanhemmalle vapautta sopia tutustumisen järjestämisestä.

Päivittäiset kohtaamiset. Vanhemman ja päivähoiton henkilöstön välillä yhteinen vuoropuhelu syntyy päivittäisissä kohtaamisissa, jolloin vanhempi tuo tai hakee lastaan päivähoitosta (Kaskela & Kekkonen 2006, 44). Tutkimusaineiston mukaan molemminpuoliset kuulumiset vaihdetaan juuri lapsen tuonti- ja hakutilanteissa. Vanhempien mukaan he saavat pääpiirteittäin tietoa lapsensa hoitopäivistä. Kuitenkin kiire ajoittain vaikuttaa jokapäiväiseen kohtamiseen, etenkin päiväkodeissa. Tutkimusaineiston mukaan voimme ehkä ajatella, että Limingan kunnan päivähoiton arvoista kiireetön ilmapiiri-tavoite ei toteudu täydellisesti. On kuitenkin hyvä huomata, että asia ei ole täysin yksiselitteinen. Vaikka molemminpuolista tiedonkulkua häiritsee, että vanhemmat kokevat päivähoiton henkilöstön olevan välillä ylityöllistettyä, he kertovat myös, ettei heilläkään ole aina aikaa jäädä hoitopaikkaan vaihtamaan lapsen kuulumisia arjen kiireen keskellä. Aineiston perusteella vanhemmilla kuitenkin löytyisi enemmän aikaa päivähoitolle, kuin päivähoitolla vanhemmille. Perhepäivähoitossa ei koeta kiireellistä ilmapiiriä. Tällä kohtaa voisimme päätellä, että perhepäivähoiton etuna on se, että päivittäinen vuorovaihtus tapahtuu aina saman hoitajan kanssa.

Tutkimusaineistosta voidaan erottaa kaksi ryhmää, koskien tietoisuutta päivähoiton arjesta. Toinen ryhmä vanhemmista on tyytyväisiä heidän tietoisuuteen päivähoiton arjen tapahtumista. Heille riittää, kun he tietävät päivärytmin sekä suurimmat ja erikoisimmat tapahtumat päivähoiton toiminnasta. Nämä vanhemmat ovat tyytyväisiä, kun saavat päivähoitolta kuukausikirjeet ja voivat seurata hoitopaikan tapahtumia seinällä olevasta viikkokalenterista, joita ainakin päiväkodeissa käytetään. Toinen ryhmä haluaisi enemmän tietoa arjen perushoitotilanteista, kuten leikeistä joita lasten kanssa leikitään sekä lapsen roolista ja kehittymisestä hoitoryhmän jäsenenä. Tietoisuus päivärytmistä ja tulevista tapahtumista on kuitenkin edellä mainittujen asioiden rinnalla tärkeää. Päivittäisissä kohtaamisissa tapahtuvaan vuoropuheluun sekä päivähoiton arjesta tiedottamiseen vanhemmalle, tulisi tämän tutkimuksen mukaan kiinnittää lisähuomiota. Kaskela ja Kekkonen (2006, 45) mainitsevatkin, että kasvattajasta hoitopäiviin liittyvät asiat saattavat tuntua hyvin tavanomaisilta, sillä se on heille normaalia arkea. Vanhemmille lapsen hoitopäiviin liittyvät muistot ovat kuitenkin kullan arvoista tietoa. Myös aikaisemmin esille nostamassani Paletti-tutkimuksessa nousi esille, että osa vanhemmista haluaa päästä paremmin sisälle päivähoiton arkeen (Poikonen & Lehtipää 2009, 80).

Kasvatuskeskustelut. Kaskelan ja Kekkonen (2006, 45) mukaan kasvatuskeskustelut ovat keskeinen osa kasvatuskumppanuuden toteutumisessa. Ne ovat onnistuessaan mahdollisuuksia syventää kumppanuussuhdetta. Yleinen käytäntö on, että keskustelut järjestetään ainakin kerran vuodessa. Tähän tutkimukseen osallistuneiden vanhempien mukaan varhaiskasvatuskeskusteluista on käyty joko kerran vuodessa tai puolenvuoden välein. Kasvatuskeskusteluista puhutaan Limingan kunnan päivähoitossa varhaiskasvatuskeskusteluina. Nämä keskustelut käydään niin, että paikalla on yksi lapsen hoitajista sekä toinen vanhemmista tai molemmat. Keskustelut pohjautuvat lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan, jota vanhemmat täyttävät kotona etukäteen. Vanhemmat kertovat, että ensimmäisessä keskustelussa käydään läpi varhaiskasvatussuunnitelma, johon lapsen vanhempi on etukäteen tutustunut. Tulevissa keskusteluissa puolestaan keskitytään suunnitelman päivittämiseen. Päivittäisten kohtaamisten ja kuulumisten vaihtojen lisäksi varhaiskasvatuskeskustelut ovat yleensä vanhemmille hyvin tärkeitä. Keskusteluiden aikana voidaan syvällisemmin keskittyä lapsen tavoitteiden luomiseen sekä käydä läpi molempien osapuolten tulkintoja lapsesta. Keskustelut antavat vanhemmille

mahdollisuuden syvälliseen pohdintaan päivähoidon henkilöstön kanssa, joita ei pysty toteuttamaan lyhyissä päivittäisissä kohtaamisissa. Suurin osa vanhemmista on sitä mieltä, että keskusteluissa saa tarvittaessa tilaa puhua myös muistakin lapseen liittyvistä asioista, kuin mitä varhaiskasvatussuunnitelma sisältää.

Vanhempainillat ja vanhempainoimikunnat. Limingan kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa (18, [viitattu 5.6.2010]) kerrotaan, että kasvatuskumppanuutta ovat myös vanhempainiltoiminta sekä vanhempainoimikunnat. Tutkimuksen mukaan vanhempainillat ovat toisten mielestä hyvin mielekkäitä ja toisille niiden tarkoitus on jäänyt auki. Ne vanhemmat, joilla on hyviä kokemuksia vanhempainiloista, kokevat, että siellä voi vaikuttaa päivähoidon arjen suunnitteluun ja kehittämiseen. Vanhempainillat ovat myös mahdollisuus tavata muiden samassa hoitopaikassa olevien lasten vanhempia. Tutkimusaineiston mukaan vanhempainiltojen merkityksen on oltava selkeä, jolloin vanhempien on helpompaa asennoitua näihin tapahtumiin, kun he tietävät, mikä on illan tarkoituksena. Tutkimusaineistosta voidaan ymmärtää, että vanhempainilloissa voisi panostaa myös siihen, että vanhemmat juttelisivat enemmän keskenään. Perhepäivähoidossa on ainakin joskus järjestetty useamman perhepäivähoitajan hoitolasten vanhemmille yhteinen tapahtuma, joka on saanut kiitosta. Vanhempien erilaisten näkökulmien perusteella voidaan ajatella, että vanhempainiltoja toteutetaan monella eri tavoin eri päiväkodeissa. Tutkimustulosten mukaan perhepäivähoidossa vanhempainiltoja ei pidetä itsestään selvänä. Vanhempainiltojen merkitystä perhepäivähoidossa on kuitenkin tällä kohtaa vaikea tulkita luotettavasti, sillä tutkimukseen on osallistunut vain kaksi perhettä perhepäivähoidon puolelta.

Vanhempainoimikunnat jakavat vanhempien mielipiteitä. Toiminnasta joko tiedetään vähäisesti, siitä ei olla kiinnostuneita tai vanhemmilla ei ole aikaa kyseiselle toiminnalle. Sekä päiväkodin että perhepäivähoidon asiakkaista löytyy vanhempia, jotka olisivat kiinnostuneita osallistumaan vanhempainoimikuntaan, mutta eivät ole tietoisia sellaisen olemassa olosta, eivätkä koe itseään sellaiseksi persoonaksi, joka alkaisi viedä kyseistä asiaa eteenpäin. Tutkimusaineiston perusteella on vaikea tehdä tulkintoja vanhempainoimikuntien toiminnasta ja tärkeydestä. Ehkä voimme kuitenkin olettaa, että tutkimustulosten perusteella vanhempainoimikunnat tulisi tuoda näkyvämmiin esille, jolloin vanhempien tietoisuus niistä lisääntyisi.

7.3 Kasvatuskumppanuuden tärkeimpinä periaatteina luottamus, tasavertaisuus ja avoin vuorovaikutus

Kommunikaatio, kuuleminen ja dialogi. Kaskela ja Kekkonen (2006, 32) ajattelevat, että kuunteleminen ja toisen ihmisen kuuleminen ovat keskeisiä asioita ihmisten välisessä vuoropuhelussa. Tällöin kuuleminen näyttäytyy toiselle ihmiselle aitona kiinnostuksena, empaattisuutena ja rehellisyytenä. Vanhemmat kokevat, että silloin, kun päivähoidon henkilöstö on tuttua, sitä on helppo lähestyä. Kommunikaatiotaidot ovat yleensä riittäviä kahden keskeiseen vuoropuheluun, mutta henkilökemiat määrittävät paljolti sen, kenen kanssa dialogia käydään. Pääsääntöisesti vanhempien kokemus on, että heitä kuullaan, ymmärretään ja heidät otetaan riittävästi huomioon lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa. Tällä kohtaa tutkimusaineistosta voidaan ymmärtää, että ongelma kuulluksi tulemisessa on se, että vanhempien sanoma ei kulje hoitajien kesken. Joskus myös kiireen koetaan haittaavan kuulluksi tulemisen tunnetta. Tämä ongelma näyttää koskevan lähinnä päiväkotiryhmiä. Kaskela ja Kekkonen (2006, 32) mainitsevat, että kiireisen ihmisen on vaikea kuulla, sillä kuuleminen vaatii aina läsnäolon, ajan antamisen toiselle ja asettumisen vuorovaikutussuhteeseen. Dialogi vanhemman ja päivähoidon henkilöstön kesken on pääosin sujuvaa. Kommunikaatiotaidot koetaan suhteellisen riittäviksi. Asenne kommunikointiin on kuitenkin se, että kaikkien kanssa tullaan toimeen, mutta mieluiten lapsen asioista keskustellaan vain niiden hoitajien kanssa, jotka ovat vanhemmille tuttuja.

Tutkimusaineiston mukaan päivähoidon henkilöstö reagoi yleensä asiallisesti vanhempien esittämiin kysymyksiin ja toiveisiin. Tarvittaessa molempien osapuolten mielipiteet otetaan huomioon. Tutkimus antaa ymmärtää, että päivähoito ei kuitenkaan tue vanhempia kaikissa heidän ideoissaan, vaan he osaavat puuttua asioihin, joissa lapsen etu ei heidän näkökulmastaan toteudu. Sitä ei kuitenkaan pidetä loppujen lopuksi huonona asiana. Ristiriitatilanteista päivähoidon henkilökunnan kanssa ei vanhemmilla ole paljoa kokemuksia, eikä mahdollisten ristiriitatilanteiden selvittämisestä ole juuri etukäteen keskusteltu. Vanhemmat kuitenkin ovat painottaneet yhteistyössä neuvottelun ja avoimuuden tärkeyttä kaikissa tilanteissa. Vaikeista tilanteista neuvotellessa molemminpuolinen asenne on ratkaiseva tekijä.

Rehellisyys, kunnioitus ja luottamus. Kasvatuskumppanuuden perustana on varhaiskasvatuksen työntekijöiden ja vanhempien välinen luottamus ja avoin vuorovaikutus. Luottamus rakentuu kuulemisen ja kunnioituksen periaatteiden kautta ja sen syntymiseen vaaditaan aikaa, yhteisiä kohtaamisia ja vuoropuhelua. (Kaskela & Kekkonen 2006, 118.) Kasvatuskumppanuuden toteutumisen tärkeimpänä perustana, tässä tutkimusaineistossa pidetään rehellisyyttä ja luottamusta. Tutkimus aineiston perusteella vanhemmilla on perusluottamus Limingan kunnan järjestämään päivähoitoon. Perusluottamus näkyy vanhempien mukaan siinä, että lapset tuodaan hoitoon päivästä toiseen. Luottamussuhteen toteutumista puolustavat myös vanhempien ajatukset siitä, että he kokevat, että omat huolenaiheet ja vaikeatkin asiat pystyy tarvittaessa nostamaan yhteiseen keskusteluun päivähoiton kanssa. Ehkä voimme tällä kohtaa jäädä pohtimaan, voitaisiinko täysivaltaisempi luottamus jollakin keinoa saavuttaa?

Vaikka vanhemmat kokevat, että heidän on helppoa puhua omista ajatuksistaan ja huolenaiheistaan, nähdään päivähoiton helposti kaunisteleavan asioita. Vanhemmat toivovat kuitenkin, että kaikissa asioissa puhuttaisiin suoraan. Luottamusta rasittavina tekijöinä nähdään puolestaan kaikki pienetkin huonot kokemukset sekä päivähoitossa näkyvä kiire, joka on tullut jo aikaisemmin muissa tutkimuksen aihealueissa esille. Luottamuksen saavuttamiselle on tärkeää tutuksi tullut henkilökunta. Tutkimusaineiston mukaan Limingan kunnan päivähoitossa hoitajien- ja hoitopaikan jatkuva vaihtuvuus, estää joillain kohtaa luottamussuhteen syntymisen. Tutkimustulosten perusteella voimme siis olettaa, että luottamussuhteen syntymisen taustatekijöinä ovat kiireetön ilmapiiri sekä pysyvät hoitajat, jotka luovat tuttuuden tunteen. Se kuinka hyvin hoitajat ja vanhemmat ovat tuttuja keskenään, vaikuttaa myös tunteiden ilmaisuun. Suurimmassa määrin vanhempien kokemus on, että omia tunteitaan on helppo ilmaista. Silloin kun hoitajat ovat oudompia, on negatiivisten tunteiden ilmaisua mietittävä tarkkaan. Luottamus kohdistetaan tutkimusaineistossa myös rehellisyyteen. Vanhemmat eivät näe mitään syytä, miksi he eivät pitäisi päivähoiton kanssa tehtävää yhteistyötä rehellisenä. Kaikki pienet epäselvyydet voidaan aina keskustellen selvittää, jolloin pienten epäselvyyksien ei katsota vaikuttavan rehellisyyteen. Yhteistyön asenteeksi vanhempien kokemukset osoittavat sen, että kaikki ajattelevat lapsen parasta.

Tutkimustuloksista voimme päätellä, että arvostus, tasavertaisuus ja kunnioitus kulkevat melkein käsi kädessä. Voimme havaita myös, että vanhempien arvostaminen ja kunnioittaminen pääosin toteutuvat. Ainoastaan harvoissa tapauksissa vanhemmilla oli joskus tullut sellainen mielikuva, ettei häntä arvosteta. Kasvatuskumppanuuden toteutumisessa myös molemminpuolinen kunnioitus on ratkaiseva tekijä. Davisin (2003, 43) mukaan esimerkiksi tasavertaisen asiantuntijuuden hyväksyminenkin on kunnioitusta. Vanhempia kohtaa kunnioitus näkyä siinä, että heidän tavoitteensa, tunteensa, vahvuutensa sekä rooli päätöksentekijänä hyväksytään.

Joustavuus. Joustavuudessa neuvoteltaviin kysymyksiin sekä perheen erilaisiin muutoksiin heidän olosuhteissaan on sopeuduttava. (Davis 2003, 44.) Tutkimustulokset osoittavat, että päivähoito joustaa riittävästi omien rajojensa sisällä. Joustavuutta päivähoidolta odotetaan jokapäiväisissä aikatauluissa, mahdollisissa perheen elämänmuutoksissa sekä lapsen ja perheen yksilöllisten tarpeiden huomioidmisessa. Tutkimusaineiston perusteella aikatauluissa joustaminen toimii molemminpuolisesti. Aukioloaikojen sisällä hoitoajoissa joustamiseen ollaan tyytyväisiä, eikä päivähoidolta ei edes odoteta, että he joustaisivat aikatauluissa aukioloaikojen ulkopuolella. Hoitopäivien ja hoitopaikkojen järjestämiseen ollaan pääosin tyytyväisiä. Päivähoidon on kuitenkin kiinnitettävä erityistä huomiota, että lasten elämässä on pysyvyyttä, jolloin hoitopaikkojen vaihtuvuus ei voi olla liian suurta. Toisaalta tutkimusaineisto antaa ymmärtää, että lasten elämässä säilyvän pysyvyyden rinnalla, vanhempien on ehkä kuitenkin vaikeampaa tottua henkilöstö vaihdoksiin, kuin lasten.

Perheen kohdatessa elämänmuutoksia tarvitaan molemmilta osapuolilta oikeaa asennetta. Tässä tutkimuksessa vain muutama perhe kertoi kokeneensa hieman isompia muutoksia elämässään, jolloin he ovat kokeneet päivähoidon suhtautumisen olevan ymmärtäväistä ja asiallista. Vanhempien kokemusten mukaan heidän ehdotukset otetaan huomioon ja kaikesta pystyy neuvottelemaan. Päivähoidon puolelta tuleviin muutoksiin taas on asennoiduttu sopeutumaan, mikä on vanhempien mielestä helppoa, sillä muutokset eivät ole koskaan liian radikaaleja. Yhteistyötä helpottaa molempien osapuolten joustavuus, jolloin yhteistyö erilaisissa tilanteissa sujuu päivähoidon kanssa hyvin. Tutkimuksessa esille nousut perheen ja

lapsen yksilöllisyyden huomioiminen ei ole aina itsestään selvää. Vanhemmat antavat olettaa, että yksilöllisyyden huomioiminen on riippuvaista niin hoitajasta kuin hoitopaikastakin. Näistä häiriötekijöistä huolimatta vanhempien kokemukset osoittavat, että pääsääntöisesti lasten erilaisuuden huomioiminen toteutuu. Lapset saavat olla hoitopäivien aikana täysin omanlaisiaan eikä lapsia yritetä istuttaa tietynlaiseen muottiin.

7.4 Kehittämisehdotukset

Tutkimuksessa saatiin huonosti vastauksia liittyen tutkimuskysymykseen kasvatuskumppanuuden kehittämisehdotuksista. Joitain kehittämiskohteita on kuitenkin havaittavissa haastatteluiden eri kohdissa. Vanhempien tarjoamat suoranaiset kehittämisehdotukset olivat aika vähäisiä. Ensinnäkin vanhempien puheesta voidaan erottaa hoitajien ja hoitopaikan pysyvyys, siihen kaivataan jotain selvyyttä, miksi vaihtuvuus on niin suurta. Vanhemmat antavat olettaa, että kasvatuskumppanuutta on helpompaa lähteä rakentamaan, kun yhteistyötä tehdään samojen hoitajien kanssa mahdollisimman pitkään ennen kuin lapsi siirtyy koulumaailmaan.

Lisäksi vanhemmat kaipaavat jotain yhteistyökeinoa, miten lasten hoitopäivistä tiedottaminen saataisiin kattavammaksi ja tehokkaammaksi. Jotkut vanhemmista ehdottavat reissuvihkon käyttöön ottamista tai sähköistä ympäristöä Internetissä, josta vanhemmat voivat omilla tunnuksillaan seurata päivähoitoon liittyviä ajankohtaisia asioita. Vanhempien mukaan sinne voisi myös sekä päivähoito että vanhemmat kirjata ajankohtaisia asioita lapseen liittyen. Sähköinen ympäristö voisi auttaa ainakin tilanteissa, joissa vanhempi ei kiireen vuoksi saa kerrottua hoitajille jotakin lapseen liittyvää tärkeää asiaa, koskien juuri kyseistä hoitopäivää. Vanhemmat kaipaavat tutkimuksen mukaan lisää tietoa lapsen hoitopäivien toteutumisesta, mutta vain harva osaa sanoa, kuinka sitä voisi helposti parantaa. Hyvinä käytäntöinä kasvatuskumppanuuden tukemisessa vanhemmat ovat nähneet yhteiset tapahtumat. Vanhempien mielestä yhteisistä tapahtumista ja juhlista olisi tärkeää pitää kiinni, sillä ne parantavat yhteenkuuluvuudentunnetta.

8 POHDINTA

Tänä päivänä varhaiskasvatuksessa puhutaan vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten välisestä yhteistyöstä kasvatuskumppanuutena. Sen toteutuminen ei kuitenkaan ole itsestään selvää, sillä yhteistyö ja kumppanuus käsitteillä on pieni, mutta selvä ero niiden toteutumisessa. Tämän opinnäytetyön aiheena oli selvittää, kuinka kasvatuskumppanuus toteutuu Limingan kunnan päivähoitossa vanhempien näkökulmasta arvioituna. Opinnäytetyöprosessini lähti käyntiin keväällä 2010, jolloin tein hallinnonjakson työharjoittelua Limingan kunnan vs. päivähoiton johtajalla. Keskustelimme hänen kanssaan kasvatuskumppanuudesta Limingan kunnan päivähoitossa sekä minun kiinnostuksestani työllistyä sosionomina (AMK) varhaiskasvatuksen piiriin. Samassa yhteydessä keskusteluun tuli mukaan opinnäytetyöni, jolloin saimme yhdessä idean, että tutkisin työssäni kasvatuskumppanuuden toteutumista Limingan kunnan päivähoitossa vanhempien näkökulmasta.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut kokonaisuudessaan pitkä ja haastava, mutta myös ammatillisesti antoisa prosessi. Yhteistyötaho antoi minulle hyvin vapaat kädet lähteä toteuttamaan tutkimustani vanhempien kokemuksista päivähoiton kanssa. Työstäminen lähti käyntiin siten, että alkuun tutustuin työni aihepiiriin teorian kautta, jolloin myös haastattelurunko sai valmiin muotonsa. Haastatteluita saatiin tutkimusta varten kasaan yhteensä 11, joissa oli mukana sekä päiväkotien, että perhepäivähoidon lasten vanhempia. Haastattelut kertyivät kasaan pikkuhiljaa pitkällä aikavälillä, mutta ne onnistuivat siitä huolimatta hyvin. Haastatteluiden tekeminen oli minulle tuttua jo sosionomi (AMK) opiskeluiden alkuajoilta, jolloin teimme koulun kautta pientutkimusta, johon haastattelimme pareittain ihmisiä heidän omassa kodissaan. Vaikka minun aikaisempi kokemukseni haastatteluista oli parityöskentelyä, niin tällä kohtaa haastatteluiden toteuttaminen yksin ei tuntunut haasteelliselta. Jälkeenpäin ajateltuna haastattelutilanteet olisi voinut organisoida paremmin, sillä joissain haastatteluissa oli lapsia mukana, joka aiheutti välillä hämmennystä ja haastatteluiden rikkonaisuutta.

Suurimmaksi haasteeksi opinnäytetyöprosessissani muodostui tutkimustulosten analysointi, tuloksista oleellisen tiedon erottaminen sekä yhteenvedon laatiminen. Läpikäytävää tutkimusaineistoa oli yhteensä 93 sivua ja aineistoa oli käytävä läpi moneen otteeseen, löytääkseni sieltä tutkimuksen kannalta tärkeitä asioita. Erityisesti tällä kohtaa minulle haasteeksi muodostui tehdä opinnäytetyötä yksin. Toki sekä yksin, että parin kanssa tehdyssä opinnäytetyössä ovat omat hyvät ja huonot puolensa, mutta kaipasin todella useasti toisen tutkijan tukea pohtiessani tutkimukseen liittyviä kysymyksiä.

Opinnäytetyön tekeminen kasvatti minua myös ammatillisesti. Tarkka tutustuminen kasvatuskumppanuudesta kirjoitettuun teoretiseen ja sen pohjalta vanhempien näkökulman tutkiminen, antoi minulle paljon lisävalmiuksia työskennellä tulevana sosionomina (AMK) varhaiskasvatuksen sekä perheiden kanssa tehtävän työn parissa. Opinnäytetyön pohjalta minulle on kasvanut entistä suurempi ymmärrys asiakkaana olevan perheen huomioimisesta. Sosionomin (AMK) ydinosaamiseen kuuluu, että hän osaa ottaa perheen tarpeet kokonaisvaltaisesti huomioon ja tukea heitä heidän tarpeidensa mukaisesti. Sosionomin (AMK) erityisosaamiseen kuuluu ammatillisen ja asiakasta osallistavan vuorovaikutus- ja yhteistyösuhteen luominen, mikä on todella olennaista kasvatuskumppanuudessa. (Sosionomin ydinosaaminen 1.9.2009, [viitattu 5.2.2011].) Tutkimuksen toteuttaminen vanhempien näkökulmasta katsottuna vahvisti valmiuksiani toimia varhaiskasvatuksessa, niin, että osaan pyrkiä siihen, että työskentely lasten perheiden kanssa toteutuisi tasavertaisena huomioiden kaikki osapuolet: varhaiskasvatuksen ammattilaiset, lapsen ja hänen perheensä.

Aikaisempien tutkimusten sekä tämän opinnäytetyön perusteella vanhemmat ovat tyytyväisiä yhteistyöhön päivähoidon kanssa ja heidän puheestansa voimme aistia kasvatuskumppanuutta puolustavien periaatteiden toteutumista. Kuitenkin on vaikea erottaa onko yhteistyö edelleenkin enemmän yhteistyön, kuin kumppanuuden tasolla vanhempien ajatuksissa. Kasvatuskumppanuuden täysivaltaisen toteuttaminen vaatii vielä paljon työstämistä, että kasvatuskumppanuusajattelu juurtuu täysivaltaisesti varhaiskasvatuksen ammattilaisten sekä vanhempien väliseen työskentelyyn yhdessä. Tällä kohtaa olisi myös tärkeää, että sosionomeja (AMK) edelleen rekrytoitaisiin lastentarhanopettajien rinnalla varhaiskasvatukseen. Sosi-

aalialan koulutusohjelmamme antaa hyvät valmiudet lasten perheiden kanssa tehtävään työhön ja moniammatillinen yhteistyö varhaiskasvatuksen piirissä palvelee tällöin sekä lasta, että hänen perhettään.

Kasvatuskumppanuuden toteutumista Limingan kunnan päivähoitossa, olisi tämän tutkimuksen jälkeen, mielenkiintoista tutkia myös työntekijöiden näkökulmasta katsottuna. Lisäksi vanhempien näkökulmaa kasvatuskumppanuuden toteutumisesta voisi vielä tutkia määrällisellä tutkimusmenetelmällä, jolloin se voitaisiin toteuttaa kyselylomaketutkimuksena. Määrällinen tutkimusmenetelmä mahdollistaisi paremmin koko Limingan kunnan päivähoiton asiakkaana olevien vanhempien huomioimisen.

Tässä opinnäytetyössä saatujen tutkimustulosten luotettavuutta voidaan tarkastella monelta kannalta. Laadullisen tutkimusmenetelmän valinta ja tutkimuskohteen rajaaminen neljään päiväkotiin sekä perhepäivähoitoon, aiheuttaa sen, että tutkimusta ei voida yleistää suoranaisesti koko Limingan kunnan järjestämään päivähoitoon. Tutkimuksessa saadut tulokset kertovat enemmän myös päiväkodeissa toteutuvasta kasvatuskumppanuudesta, entä perhepäivähoitossa tapahtuvasta vanhempien ja hoitajan kumppanuussuhteesta. Tutkimustuloksia voidaan kuitenkin pitää luotettavina niiden päiväkotien ja perhepäivähoidon kohdalla, jotka olivat mukana tutkimuksessa. Tutkimustulosten luotettavuutta puoltaa myös se, että jo näissä neljässä mukana olleessa päiväkodissa kokemukset olivat hyvin samantyyllisiä. Tämän huomion kautta voimme olettaa, että, jos neljän päiväkodin ja perhepäivähoidon asiakkaana olevien vanhempien kokemukset näyttäytyvät näin samansuuntaisina, niin ei ole kovin todennäköistä, että niiden päiväkotien ja perhepäivähoidon asiakkaiden kokemukset olisivat kovin poikkeavia, jotka jäivät tutkimuksen ulkopuolelle. Tutkimuksessa saadut tulokset eivät myöskään poikkea kovin paljon esimerkiksi teoriaosuudessa esille nostamassani Paletti-tutkimuksessa, joka on toteutettu Keski-Suomessa.

Kaiken kaikkiaan olen kuitenkin tyytyväinen opinnäytetyöhöni. Koko prosessin aikana ammatillinen kasvuni on ollut suurta ja uskon, että myös yhteistyötahoni hyötyy tutkimuksissa saaduista tuloksista.

LÄHTEET

- Alasuutari, M. 2003. Kuka lasta kasvattaa?. Tampere: Tammer – Paino.
- Davis, H. 2003. Miten tukea sairaan tai vammaisen lapsen vanhempia? Suomentaja O. Turunen. Sipoo: Suomen sairaanhoitajaliitto ry.
- Happo, I. 2008. Sosionomin (AMK) osaaminen ja osaamishaasteet varhaiskasvatuksessa. Teoksessa: Viinamäki, L. (toim.) 14 puheenvuoroa sosionomien (AMK) asemasta Suomen hyvinvointiasiantuntijajärjestelmässä. Anjalankoski: SOLVER palvelut Oy. 99-114. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun julkaisuja Sarja A: Raportteja ja tutkimuksia 2/2008.
- Heinämäki, L. 2004. Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa: Erityispäivähoito – lapsen mahdollisuus. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy. Stakes oppaita 58.
- Hirsijärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15.painos. Helsinki: Tammi.
- Hujala, E. 1996. Varhaiskasvatuksen teoreettisen kehyksen rakentuminen. Kasvatus 27, 5, 487-496.
- Hujala, E., Puroila, A-M., Parrila, S. & Nivala, V. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Hyvinkää: T-print.
- Hulkkonen, A. 2010. Limingan päivähoiton johtaja. Limingan kunta. Keskustelu 2.2.2010.
- Jämsä, J. 2008. Päivähoito ja muu varhaiskasvatus. Teoksessa: Jämsä, J. (toim.) Sateenkaariperheen ja hyvinvointi: käsikirja lasten ja perheen kanssa työskenteleville. Jyväskylä: Juva. 207 – 221.
- Jämsä, J. & Karvinen, M. 2008. Kasvatuskumppanuus ja lapsen perheidentiteetti. Teoksessa: Jämsä, J. (toim.) Sateenkaariperheet ja hyvinvointi: käsikirja lasten ja perheiden kanssa työskenteleville. Jyväskylä: Juva. 182 – 191.
- Järvinen, M, Laine, A. & Hellman – Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Jyväskylä: Kariston Kirjapaino Oy.
- Karila, K. 2005. Kasvatuskumppanuus arjen käytännöissä. Lastentarha (1), 46–49.
- Karila, K. 2003. Kasvatuskumppanuus: uhka vai mahdollisuus?: Kasvatuskumppanuuden käsite herättää tunteita ja kannanottoja. Lastentarha (4), 58-61.

- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta: Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen.. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy. Stakes oppaita 63.
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2005. Kasvatuskumppanuus tuo kodin ja päivähoidon lähelle toisiaan. *Lastentarha* (3), 16–18.
- Kaskela, M. & Kronqvist, E-L. 2007. Niin ainutlaatuinen: Näkökulmia lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Stakes. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kivioja, U., Koskenrouta, P. & Valpola, M-L. 1991. Perhepäivähoidon perusteet ja käytäntö. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito: Työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: Juvva.
- Komi, T. 2010a. Aloittamisen askeleet saattelevat lapsen päivähoitoon. *Lastentarha* 73 (2), 29.
- Komi, T. 2010b. Vuorovaikutuksen haasteet ongelmatilanteissa. *Lastentarha* 73 (3), 32–33.
- Koski, M. 2002. Perhepäivähoidon sosiaalinen oppimisympäristö. Alho-Kivi, H & Keskinen, S. (toim.) *Kodissa vaan ei kotona: Perhepäivähoito varhaiskasvatuksen oppimisympäristönä*. 135 – 145.
- L 19.1.1973/36. Laki lasten päivähoitosta. [verkkajulkaisu]. [Viitattu 31.1.2011]
Saattavana: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>.
- Lasten päivähoito ja kotihoidontuki. 2009. [verkkosivu]. Aluehallintovirasto. [Viitattu 15.9.2010]. Saattavana:
<http://www.intermin.fi/lh/lansi/sto/home.nsf/pages/51BF1A413FA29B57C2256C48002E8307>.
- Lastentarhanopettaja – varhaiskasvatuksen asiantuntija ja ammattilainen. 2005. Lastentarhan-opettajaliitto. [Viitattu 1.10.2007]. Saattavana:
<http://www.lastentarha.fi/pls/portal/docs/PAGE/LTOL/01LTOL/00LTOL/06JULKAISUT/ESITTEET/OSAAJAESITESUOMI.PDF>
- Limingan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma. [verkkosivu]. [Viitattu:5.6.2010]. Saattavissa: <http://www.liminka.fi/sivu/fi/asuminen/suunnitelma/>.
- Luukkainen, O. 2003. Lasten päivähoiton järjestämisestä kunnallisessa palvelutuotannossa. Teoksessa: J. Puhakka & J. Selkee (toim.) *Hyvän elämän alku kunnallisessa palvelutuotannossa*. Helsinki: Suomen kuntaliitto, 13 -23.
- Määttä, A. 2010. Kehittämiskoordinaattori. Lapsen hyvä arki – hanke. Luentomuistiinpano 6.5.2010.

Parhiala, M. 2010. Kehittämispäällikkö. Palveluseteliprojekti. Luentomuistiinpanot 6.5.2010.

Poikonen, P – L. & Lehtipää, R. 2009. Päivähoidon ja kodin jaettu kasvatustehtävä: kasvatuskumppanuus perheen voimavarana. Teoksessa: Rönkä, A., Malinen, K. & Lämsä, T. (toim.) Perhe-elämän paletti: Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. 69–88.

Päivähoito. 14.3.2006. [verkkosivu]. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 10.6.2010]. Saatavana: <http://varttua.stakes.fi/FI/Varhaiskasvatuspalvelut/paivahoito/paivahoito.htm>.

Ranta-Nilkku, M. Ei päiväystä. Kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuspalvelujen kehittämisen yhteisenä nimittäjänä. Teoksessa: Hiitola-Moilanen, M., Määttä, A., Oikonen, L, Parhiala, M., Sarvela, H. & Vähärautio, A. Varhaiskasvatuksen kehittämisyksikköhanke Varhis 2006–2008: Sinun? Minun? Meidän?. 23–41.

Rautio, P. 2005. Lapsidiskurssit varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa. Pohjois- Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen julkaisusarja. Oulu: Oulun kaupungin painatuskeskus.

Sosiaalialan korkeakoulutuksen suunta 2007. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:43. Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto. Opetusministeriö. Yliopistopaino. Helsinki.

Sosionomin ydin osaaminen. 2009 [WWW-dokumentti]. [Viitattu 5.2.2011]. Saatavana Sosiaali- ja terveysalan opiskelija intra (SeAmk). Vaatii käyttöoikeuden.

Tast, E. 2005. Sosionomin (AMK) osaamisprofiili varhaiskasvatuksessa ammattikorkeakoulun opettajien näkemänä. Tampereen yliopisto. Lisensiaatintutkimus. Tampere. Tulostettu 4.2.2005 <http://www.4.hamk.fi/julkaisut/julkaisu.php?id=385>.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Varhaiskasvatuksen keskeinen lainsäädäntö. 2011. [WWW-dokumentti]. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu: 31.1.2011]. Saatavissa: http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/lait/varhaiskasvatus/lainsaadanto.

Varhaiskasvatuspalvelut Limingan kunnassa. Ei julkaisuaikaa. Esite.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy. Stakes oppaita 56.

Varhaiskasvatusta linjaavat asiakirjat ja suunnitelmat. 2011. [WWW-dokumentti]. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu: 31.1.2011]. Saatavissa: http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/lait/varhaiskasvatus/linjaavat_asiakirjat_ja_suunnitelmat.

Viitala, H. & Väärälä, P. 2006. "Yhdessä tää hoituu parhaiten": Kasvatuskumppanuuden toteutuminen päiväkodissa vanhempien näkökulmasta. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia. Sosiaali- ja terveysalan yksikkö, sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Julkaisematon.

LIITTEET

LIITE 1. Sopimus opinnäytetyöstä.

Sopimus opinnäytetyöstä

Opiskelijan nimi ja yhteystiedot (osoite, puhelin ja sähköposti):

Männistö Mari, Joukahaisensola 2A1, 60120 Seinäjoki.

mari.mannisto@seamk.fi, p. 050-5217430

Koulutusohjelma: Sosiaalialan koulutusohjelma

Opinnäytetyön ohjaajan nimi ja yhteystiedot (osoite, puhelin ja sähköposti):

Aalto Anu

anu.aalto@seamk.fi, p. ⁰²⁰⁻124 5121

Toimeksiantajan/työn tilaajan/yhteistyöorganisaation edustaja ja asema organisaatiossa: Annikka Hulkkonen, päivähoiton johtaja, Limingan kunta

Toimeksiantajan/työn tilaajan/yhteistyöorganisaation edustajan yhteystiedot (osoite, puhelin ja sähköposti):

Kauppakatu 4, 91900 Liminka

p. 050-9175853 / annukka.hulkkonen@liminka.fi

Opinnäytetyön (15 op) alustava nimi/aihe Kasvatuskumppanuus päivähoitossa vanhempien näkökulmasta

Opinnäytetyöhön kuuluvat tehtävät: Selvitä vanhempien kokemuksia kasvatuskumppanuuden toteutumisesta Limingan päivähoitossa

Työn tekemisestä aiheutuvien kustannusten korvaaminen: Opiskelija itse

Arvioitu aika opinnäytetyön tekemiseen: 17 / 9 2009 - 20 / 12 2000

Päiväys 13 / 4 2000

Opinnäytetyö on julkinen asiakirja.

Opinnäytetyöni saa julkistaa Theseus-verkkokirjastossa (rasti ruutuun)

Opiskelijan allekirjoitus: Mari Männistö

Ohjaajan allekirjoitus: Anu Aalto

Toimeksiantajan/tilaajan/yhteistyötahon edustajan allekirjoitus: Annikka Hulkkonen

HUOM! Sopimukseen mahdollisesti liittyvistä tekijänoikeuksista ja muista erityisehdoista on sovitettava erikseen kirjallisesti.

LIITE 2. Tutkimuslupa.

LIMINGAN KUNTA
vs. päivähoiton johtaja

VIRANHALTIJAPÄÄTÖS

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS /Mari Männistö

29.3.2010
20 §

Sosionomi opiskelija Mari Männistö on pyytänyt lupaa haastatella Limingan päivähoiton asiakkaita. Hän tekee tutkimusta liittyen opinnäytetyöhönsä, jonka aiheena on "Kasvatuskumppanuuden toteutuminen Limingan päivähoitossa- vanhempien näkökulma". Opinnäytetyön laajuus on 15 opintopistettä.

Päätös

Mari Männistö voi tehdä tutkimuksen haastatellen Limingan päivähoiton asiakkaita. Opinnäytetyön valmistuttua työ toimitetaan Limingan päivähoiton johtajalle.

Annukka Hulkkonen
vs. päivähoiton johtaja

Päätös yleisesti nähtävänä 8.4.2010

Tiedoksi Mari Männistö

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14. päivän kuluessa päätöksen nähtävänä olosta. Oikaisuvaatimukset osoitetaan:

Limingan sivistyslautakunta
Kauppakatu 4
91900 LIMINKA

Hei hyvät vanhemmat!

22.4.2010

Olen Sosionomi (AMK) – opiskelija Seinäjoen ammattikorkeakoulun Sosiaali- ja terveysalan yksiköstä ja teen opinnäytetyötä aiheesta Kasvatuskumppanuuden toteutuminen Limingan päivähoitossa – vanhempien näkökulmasta.

Koska Te lapsen vanhempina olette parhaita asiantuntijoita arvioimaan vanhempien ja päivähoiton henkilöstön välistä yhteistyötä, olemme arponeet satunnaisotannalla neljästä päiväkodista sekä perhepäivähoidon asiakkaista yhteensä 11 vanhempaa haastateltavaksi opinnäytetyötä varten. Olitte yksi näistä arvotuista vanhemmista. Toivon sydämellisesti, että osallistuisitte haastatteluun ja kokemuksienne avulla voisimme yhteistyössä parantaa päivähoiton ja vanhempien välistä yhteistyötä. Haastatteluun voi osallistua jompikumpi vanhemmista tai molemmat.

Haastattelut toteutetaan loppu kevään aikana. Haastatteluun varataan aikaa noin yksi tunti ja se järjestetään Teille parhaiten sopivassa paikassa ja parhaiten sopivana aikana. Voimme hyödyntää myös päiväkotien tiloja. Kaikki haastattelut ja niiden vastaukset käsitellään luottamuksellisesti eikä kenenkään henkilötietoja tule minnekään näkyviin.

Ohessa on mukana pienimuotoinen lomake ja kirjekuori, jolla ilmoitatte osallistumisestanne haastatteluun. Vastaanottaja on maksanut postimaksun. Lomake palautetaan kirjekuoressa **5.5.2010 mennessä**. Opinnäytetyö valmistuu jouluna 2010, jonka jälkeen työstä toimitetaan yksi kappale Limingan päivähoiton johtajalle. Haastatteluun osallistuneet vanhemmat voivat myös halutessaan saada kopion valmiista opinnäytetyöstä.

Aurinkoisin kevät terveisin,

Mari Männistö
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Haastatteluun osallistujan nimi:

Kyllä, olen saanut kirjeen koskien opinnäytetyön haastattelua ja osallistun haastatteluun.

Ilmoitan tässä yhteystietoni haastattelijalle ja hän voi ottaa meihin yhteyttä sopiaksemme haastattelun ajankohdasta ja paikasta.

Toivon, että haastattelijalla ottaa meihin yhteyttä:

Sähköpostilla: _____

Puhelimitse: _____

Haluamme kopion valmiista opinnäytetyöstä sen valmistuttua.

Emme halua osallistua haastatteluun.

HAASTATTELUN RUNKO

Yhteistyö päivähoidon henkilöstön kanssa

- Miten vanhempana koette, mitä päivähoidon ja vanhempien väliseen yhteistyöhön kuuluu?
- Osallistuvatko molemmat osapuolet yhteistyön tekemiseen?
- Ovatko molemmat osapuolet sitoutuneet yhteistyön tekemiseen?
- Onko päivähoidolla aikaa läheiselle keskustelulle tarvittaessa?

Jaettu kasvatustehtävä

- Kuinka koette, että kasvatustavoitteet jakautuvat vanhempien ja päivähoiton kesken?
- Tukeeko päivähoito vanhemmuutta?
- Mitä toivotte päivähoiton henkilöstön asiantuntijuudelta, minkälaista hoitajien osaamisen tulisi kasvatustyössä olla?
- Tukeeko päivähoito yhteistyötä, kuinka?

Yhteiset tavoitteet

- Kuinka koette, onko päivähoidossa ja vanhemmilla yhteiset tavoitteet koskien lapsen kasvatusta?
- Kuinka olette käsitelleet yhteisiä tavoitteita, onko niistä keskusteltu päivähoiton kanssa? Missä tilanteissa?
- Kuinka koet, voitko vanhempana vaikuttaa lapsen hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen liittyviin asioihin?

Joustavuus

- Kuinka päivittäinen joustavuus toimii molemmilla osapuolilla? Onko joustavuus toimivaa päivähoiton puolelta, entä kuinka joustatte vanhempana?
- Minkälaisia kokemuksia Teillä on päivähoiton suhtautumisesta, jos perhe kohtaa joitain elämänmuutoksia?
- Kuinka päivähoito ottaa huomioon perheen, jos he ehdottavat muutoksia yhteistyö- tai toimintatapoihin?

- Kuinka kuvailisitte päivähoiton henkilöstön kommunikaatiotaitoja?
- Saatteko mielestänne tarpeeksi tietoa lapsenne hoitopäivistä?
- Kuinka koet, kuunnellaanko Teidän viestejänne päivähoitossa?
- Tulkitseeko päivähoito viestisi oikein? Koetteko tulevanne ymmärretyksi?
- Onko työntekijöiden reagointi asianmukaista silloin, kun te vanhempana esitätte päivähoitolle kysymyksiä tai toiveita? Saatteko asianmukaisia vastauksia?
- Otetaanko yhteistyössä molempien osapuolten mielipiteet huomioon? Painaako jommankumman mielipide enemmän keskusteluissanne?
- Kuinka hoidatte mahdolliset ristiriitatilanteet? Onko niiden selvittämisestä keskusteltu etukäteen?
- Arvostetaanko yhteistyössä molempia osapuolia?

Rehellisyys/Luottamus

- Onko vanhemman ja päivähoiton välillä luottamus?
- Pystyttekö vanhempana ilmaisemaan päivähoitossa omia huolenaiheita ja ajatuksianne koskien lastanne?
- Huomioidaanko vanhemman ajatukset?
- Pystyvätkö päivähoiton henkilökunta ottamaan yhteistyölle tärkeät asiat esille rehellisesti? (heidän ajatukset, huolet ja vaikeatkin asiat)
- Kuinka koette vuorovaikutuksen rehellisyyden välillänne?
- Oletteko havainneet erilaisuuksia päivähoiton ja lasten kertomuksissa?

Kunnioitus

- Kun teette yhteistyötä päivähoiton kanssa, onko kunnioitus molemminpuolista?
- Oletteko yhteistyössä samanarvoisia?
- Hyväksytäänkö Teidän erilaiset tunteenne päivähoitossa?
- Arvostetaanko yhteistyössä molempia osapuolia?
- Koetko, että kunnioitus on molemminpuolista?
- Mikä on molemminpuolinen asenne yhteistyön tekemiseen?

LIITE 5. Haastatteluiden taustatietolomake

HAASTATTELU: Kasvatuskumppanuuden toteutuminen Limingan päivähoitossa – vanhempien näkökulmasta

Haastateltavan taustatiedot:

1. Vastaaaja: ___ Äiti ___ Isä ___ Molemmat vanhemmista

2. Kokemus päivähoitosta palveluna:

Asiakkuussuhteen pituus?

Montako lasta teillä on päivähoiton asiakkaana/ kuulunut päivähoiton piiriin vuosien aikana?

Haastattelussa käsiteltävät teemat:

- Yhteistyö päivähoiton henkilöstön kanssa
- Jaettu kasvatustehtävä
- Yhteiset tavoitteet
- Joustavuus
- Kommunikaatio/ Kuuleminen/ Dialogi
- Rehellisyys/ Luottamus
- Kunnioitus